

serbest

MİMAR

Antalya Nekropol Müzesi, Zeytinburnu Mozaik Müzesi, Beyazıt Meydanı Kentisel Tasarım Projesi, Nörom | Modern Mimar Eserlere Geziler: Florya Atatürk Deniz Köşkü | Dünyadan: Villa V | Oradaydık: Butan

HAZİRAN | 2024 | 52

- 04 **MASAÜSTÜ**
add Office, Özer\Ürger, Şanal Arc, Yanardağ Mimarlık
- 08 **SMD'LERDEN**
- 10 **YAKA RESMİ**
Yalçın Oğuz, Tanju Kaptanoğlu, Özcan Altaban
- 16 **MİMARLIK GÜNDEMİ**
 - XIX. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri
 - XIX. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri'2024 Üzerine | Hasan Özbay
 - Yaşlandıkça Akil Olunduğunu Varsaymak Ödül Kazanma Hakkı Verir mi? | Ahmet Tükel
 - Mimarlar Odası 49. Olağan Genel Kurulu'nun Ardından
 - Yeni Dönem Merkez Yönetim Kurulu Görev Dağılımı Yapıldı
- 20 **YENİ**
 - Antalya Nekropol Müzesi | Erkal Mimarlık
 - Zeytinburnu Mozaik Müzesi | Nun Architecture
 - Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesi | URBAR Office for Urbanization and Architecture
 - Nörom, Nörobilim ve Nöroteknoloji Mükemmeliyet Ortak Araştırma ve Uygulama Merkezi | Kumru Alpaydın
- 40 **MODERN MİMARİ ESERLERE GEZİLER**
Atatürk'ün Mimarı" Seyfi Arkan'dan Modern Mimarinin Temsili Niteliğinde Bir Yapı: Florya Atatürk Deniz Köşkü | Buse Baloğlu Yelken
- 46 **MODERNİ KORUYAMAMA(K)**
İzmir Otogan'nın Seyir Defteri | Şükrü Kocagöz
- 48 **DÜNYADAN**
Villa V
- 50 **ORADAYDIK**
Butan | Berna Tanverdi
- 60 **ÖZETLER**

52. SAYI KAPAK KONUSU
Beyazıt Meydan
Fotoğraf: David Sundberg/Esto Photographics

SERBESTMİMAR
Üç Ayda Bir Yayınlanır

SAHİBİ
Ali Osman ÖZTÜRK | TürkSMD Başkanı

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Mehmet Soylu

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Yasemin Şener
yaseminsener@prchitect.com

EDİTÖR
Gülce Halıcı
gulce@prchitect.com

YAYIN KOMİSYONU
Ahmet Sukuti Tükel,
Aslı Özbay, Aytaç Özen, Burak Bican,
Can Şimşek, Cüneyt Kurtay, Deniz Aslan,
Deniz Güner, Dürrin Süer, Emrullah Yıldız,
Figen Kıvılcım, Gamze İlalan, Gamze Köküm,
Gökhan Hezer, Güney Tonkal, Görkem Volkan,
Hasan Özbay, İlhan Selim Kural,
İlayda Karabulut, İlker Özdel, Kadri Atabaş,
Kumru Alpaydın, Mehmet Soylu,
Mehmet Turhan Kayasü, Melis Varkal,
Meral Ekincioglu, Osman Tütal,
Selin Nevrim Fidan, Suha Özkan,
Şerife Meriç, Şükrü Kocagöz

GRAFİK UYGULAMA
Belma Kuyucu

YAZI İŞLERİ
pRchitect İletişim Ltd. Şti.
Balmumcu Mah. Zincirlikuyu Yolu Sok. 7/2
Beşiktaş-İstanbul
0212 809 28 72
www.prchitect.com

YÖNETİM YERİ, ABONELİK ve REKLAM
Türk Serbest Mimarlar Derneği
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123.
Sk. No: 164 Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr | info@tsmd.org.tr

YAYIN TÜRÜ
Yaygın Süreli Yayın

Serbest Mimar Dergisi'nin 52. sayısında Prof. Dr. Figen Kıvılcım Çorakbaş'ın editörlüğünde hazırlanan "Modern Mimari Eserlere Geziler" serisinin 15. makalesinde Türkiye modernizminin ikonik yapılarından, Seyfi Arkan tasarımı Florya Atatürk Deniz Köşkü yerleşkesini ziyaret ediyoruz. Bu yapı ve dahil olduğu yerleşkenin restorasyon proje ve uygulamasında etkin bir rolü olan Yüksek Mimar Buse Baloğlu, Atatürk'ün Modern Türkiye anlayışının küçük bir temsili niteliğindeki köşkün hikayesini aktarırken bizleri adeta Cumhuriyet'in ilk yıllarına doğru bir zaman yolculuğuna çıkartıyor.

Dergimizin bu sayısında, tamamlanmamış veya halen yürütülmekte olan projelerden bir seçki içeren "Masaüstü" sayfalarımızda add Office, Özer\Ürger Mimarlık, Şanal Arc ve Yanardağ Mimarlık'ın projelerini bulabilirsiniz. "Yaka Resmi" bölümümüz ise, geçtiğimiz aylarda kaybettiğimiz Yalçın Oğuz, Tanju Kaptanoğlu ve Özcan Altaban hakkında kaleme alınan anma yazılarını bulabilirsiniz.

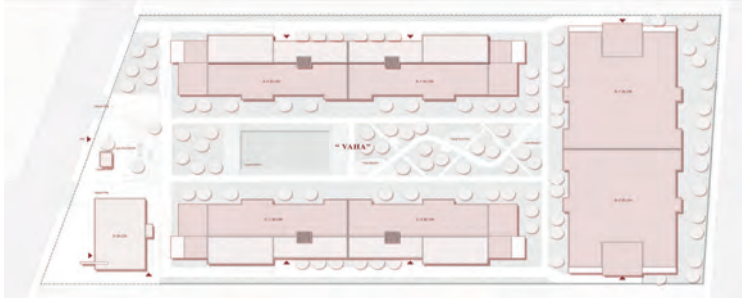
"İyi Şeyler" bölümünde, "XIX. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri" ve "Mimarlar Odası 49. Olağan Genel Kurulu'nun Ardından Yeni Dönem Merkez Yönetim Kurulu" haberlerinin yanı sıra Hasan Özbay'ın "XIX. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri'2024 Üzerine" ve Ahmet Tükel'in "Yaşlandıkça Akil Olunduğunu Varsaymak Ödül Kazanma Hakkı Verir mi?" başlıklı yazılarına yer veriliyor.

Bu sayımızın "Yeni" sayfalarında ise Erkal Mimarlık tasarımı Antalya Nekropol Müzesi, Nun Architecture tasarımı Zeytinburnu Mozaik Müzesi, UrbAr Kentleşme ve Mimarlık Ofisi tasarımı Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesi ve Kumru Alpaydın'ın tasarladığı Nörom (Nörobilim ve Nöroteknoloji Mükemmeliyet Ortak Araştırma ve Uygulama Merkezi) bulunuyor.

"Moderni Koruyamama(k)" bölümünde ise Şükrü Kocagöz'ün kaleme aldığı "İzmir Otogan'nın Seyir Defteri" yazısını okuyabilirsiniz.

"Dünyadan" sayfalarında Aristides Dallas Architects tasarımı Villa V projesini, "Oradaydık" sayfalarımızda ise Berna Tanverdi'nin "Butan" başlıklı yazısını bulabilirsiniz.

Yasemin ŞENER

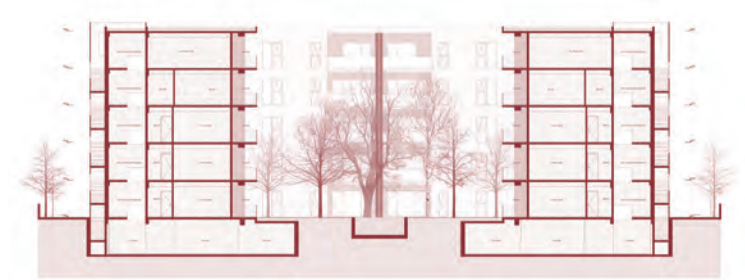

Vaziyet Planı

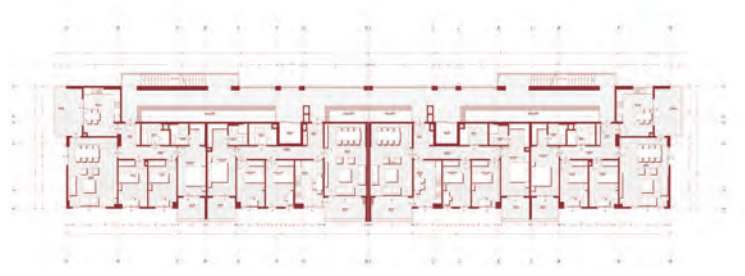
VAHA KONUTLARI ADD OFFICE

Projenin Adı ve Yeri:	VAHA Konutları, Kocaeli
Tasarım Ekibi:	Ece Doğan, Alican Tüfenkoğlu, Dilara Akdemir, Özge Koçhan, Kemal Taş Kurtaran Mühendislik
Statik:	FGM Mühendislik
Mekanik:	Güçlü Mühendislik
Elektrik:	2022
Proje Yılı:	15.273 m ²
İnşaat Alanı:	

Georges Perec'in bahsettiği gibi ev, ilk hayal mekanıdır; tüm yaşam bu mekandan türer. Proje alanı bir düzlem olarak ele alındığında, yerleştirilen konut bloklarının kısa kenarlarının sokaklara sırt verirken uzun kenarlarının komşu parselleri dolduran konut bloklarına yaslandığı gözlemlenir. "Yer" in, sıkışık bir kent parçasında varoluşu ve tasarlanacak yoğunluk değeri yüksek konut bloklarının birbiri ile olan ilişkileri temel sorunsal olarak değerlendirilir ve bu bağlamda temel soru sorulur; bir mekan olarak ev nedir? Alışlagelen toplu konut tasarlama hali, modüler birtakım blokların peşi sıra dizilmesinden oluşur; muhakkak bir kapalı sirkülasyon holü ve düşey sirkülasyon elemanları yerleştirilir ve nihayetinde birbirini sistematik olarak tekrar eden arkalı önlü dairelerin cephelere dizilmesiyle tamamlanır. Geçmişe dayalı bu deneyimler silsilesi göz önüne alındığında, toplu konut birimlerinde gündelik yaşamını süren bireyin kendinden türeyen bu mekanı özelleştirmesi ve böylelikle yaşayan bireysel organik mekan olan "ev" haline getirmesi, komşuluk ilişkileri geliştirmesi ve özerklik ihtiyacıyla "ev" inin müstakil girişinin olması ihtimal dışı kalır. Bunun ile birlikte, birbirini seyreden yapı bloklarının doğa ile ilişkilenebilirliği veya mahremiyet duygusunu barındırması epey güç görülür. Bahsi geçen enformasyonlar ve temel

Kesit

Kat Planı

sorunsallar ışığında tasarım; yapı bloklarının lineer cephe kurgusu boyunca süregeldiği ve "ev"lerin yapı içerisinde tek yönlü yerleştiği; bu tek yönlü yerleşim ile birlikte kurgulanan 78 "ev" e ait her odanın parselin çekirdek bölgesinden türeyen ve tüm alanı saran Vaha'yı seyredecek konumda bulunduğu kurgu üzerinden şekillenir. Yapı katlarına, yüzünü çeper parsellere dönen ve bu yolla tüm "ev"lerin Vaha'ya yönelmesini mümkün kılan açık koridor sistemi ile varılır. Açık koridor sistemine takılan köprüler ile her daire özerk girişine sahip olur. Katlar boyunca, "ev" girişleri arasında kesintisiz devam eden galeri boşlukları alt-üst kat ilişkisinin kurulmasını sağlar. Böylelikle Vaha'dan gelen ıhlamur kokuları önce açık koridorda, sonrasında da "ev" içinde bireye eşlik eder. Birey, "ev" ine varan köprüyü peyzaj elemanları ile donatabilir, kişiselleştirebilir; tasarım sistemi buna olanak sağlar. Vaha'nın doğadan gücünü alan sakin dokusunun "ev" e sızdığı kadar "ev" de geçen gündelik yaşamında da Vaha'ya taşması kurgulanır; bu döngüsellik yaşantıya yeni bir tanım sunar. Vaha'da endemik bitki ve ağaç türleri, buluşma terasları, çocuk oyun alanları, yürüyüş parkurları, aromatik bahçeler, havuz ve havuz kenarı dinlenme noktaları tasarlanır. Bu park alanı, site girişindeki açık hava sahnesi ile son bulur.

KOCAELİ ESKİ FUAR ALANI REKREASYONU VE ETKİNLİK ALANI ÖZERÜRGER MİMARLIK

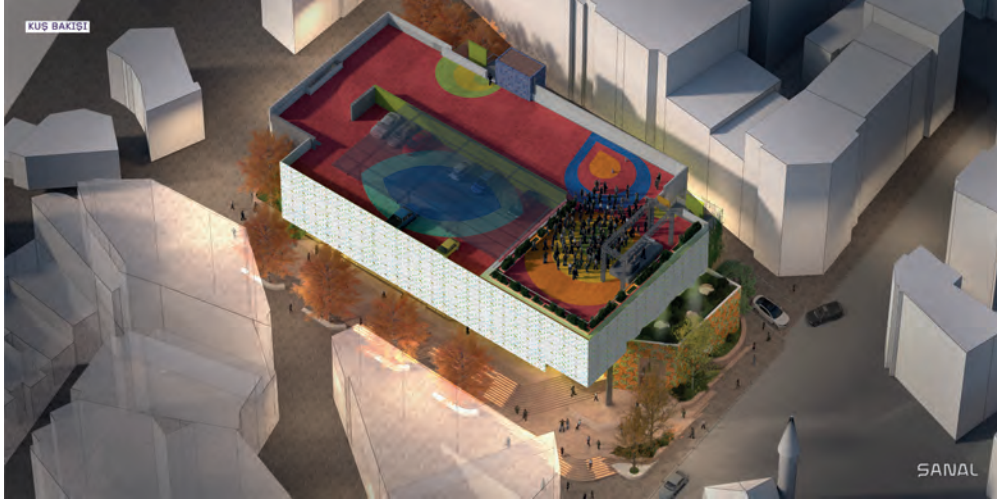
Projenin Adı ve Yeri:	Kocaeli Millet Bahçesi / Eski Fuar Alanı Rekreasyon ve Etkinlik Alanı, Kocaeli
Tasarım Ekibi:	Ahmet Mucip Ürger, Ali Özer, İsmet Güngör, Ege Poyraz, Ecan Koca, Utkan Kurucu, Tuğba Kayakök, Sude Yılmaz, Can Kalınsazoğlu
İşveren:	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Danışman:	Nedim Kemer
Statik:	Büro Statik
Mekanik:	MC Mühendislik
Elektrik:	Esen Proje
Peyzaj:	ÖzerÜrger Mimarlık, Habibe Aduş
Proje Yılı:	2021
İnşaat Alanı:	14.000 m ²

Kocaeli sahil bandının İzmit Körfezi'nin bittiği doğu ucunda yer alan İzmit Fuar Alanı ve İzmit Sulak Alanı, İzmit şehrinin hafızasında yer etmiş kültürel, tarihsel ve doğal miras alanlarıdır. Konumları ve potansiyelleri düşünüldüğünde bu alanların birlikte tasarlanıp bütünleşmiş programlanmaları büyük avantajlar sunuyor. Bugün kullanımı çok kısıtlı olan bu alanlarda yapılacak doğa restorasyonu ve yeniden programlama sayesinde kentin kıyı ile buluşması sağlanırken kentin farklı tür ve nitelikteki açık alanlara, sosyalleşme imkanlarına ve kültür odaklarına rahatça ulaşabilmesinin de önü açılıyor. Projenin ana hedefinin alanın kentinin kullanımına açılması olduğu göz önünde tutulduğunda alan içerisindeki lunapark her ne kadar kent belleğinde önemli bir yer etse de içe kapalı bir işlevin bu alanda kalmaya devam etmesi yerine parçalarının alana dağıtılarak kapalı sınırlardan çıkarılması gerekli görülmüş. Proje alanı içerisinde yer alan diğer önemli alan olan İzmit sulak alanı, kuşlar, balıklar ve böcekler gibi yüzlerce hayvan türüne ev sahipliği yaparak kent ekosistemine katkı sunarken sellerin önlenmesinde büyük katkı sağlıyor. Ekosistemin korunmasıyla doğal dengenin sürdürülebilmesi, sel ve taşkın kontrolü, yeraltı sularının beslenmesi, suyun kalitesinin art-

tırılması ve iklim kontrolü gibi önemli katkılar sunması bekleniyor. Sulak alanların insanların kullanımlarına açılması kentinin doğa ile buluşmasını sağlarken bir yandan da doğa korunmasına dair farkındalık yaratacak ve yeni nesiller için doğal yaşam bilgisi edinmesine katkıda bulunacak. Bu anlamda projenin ayaklarını yere sağlam basması için havza tabanlı bütünlük uygulamaların yapılması öngörülmüş. Projedeki tasarım stratejileri ise şu şekilde: Fuar Alanı ve sulak alanın bir bütün olarak düşünülmesi ve bu sayede kente farklı nitelikte açık alanlar sunulması, Fuar Alanı'nın, Seka Park'ın peyzaj deneyiminden ve kent dokusundan sulak alanın peyzaj deneyimine geçişte bir eşik olarak tasarlanması, sulak alanın peyzaj restorasyonun yapılması, fiziksel ifadesinin dramatize edilerek yeniden organize edilmesi, kente olabilecek en yakın vahşi doğanın vahşiliğinin korunması, daha radikalleştirilmesi, daha çok sulak alan, daha çok tepe oluşturulması (kuşlar, yaban yaşam, tepeler, manzaralar), alanın sürdürülebilir bir yönetim döngüsünün kurulması, toplulukların, belediyenin, devletin ve özel sektörün dahil edildiği katılımcı süreçler oluşturulması, alanın finanse edilebilir maliyetlerle ve katılımcı süreçlerle tasarlanması, kültür, spor, bilim, doğa odaklı dönüşüm hedefi.

Vaziyet Planı

Kesitler

FATİH İLÇESİ GEDİKPAŞA KATLI OTOPARK PROJESİ ŞANAL ARC

Projenin Adı ve Yeri:	Gedikpaşa Katlı Otopark, Fatih, İstanbul
Tasarım Ekibi:	Murat Şanal, Alexis Şanal, Ezgi Baştuğ, İbrahim Beqiri, Asel Işlak, Berkan Öztürk, Ahmet Fazıl Yenice
İşveren:	İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı
Statik:	ATTEC Yapısal Tasarım
Elektrik:	Sönmez Mühendislik
Mekanik:	Sönmez Mühendislik
Görselleştirme:	Reşad Çoban
Proje Yılı:	2021
İnşaat Alanı:	12.239 m²

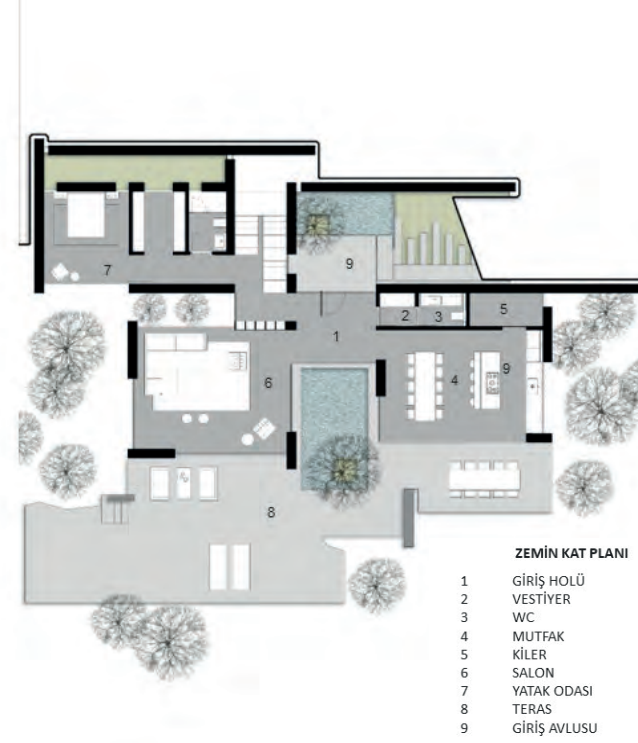
Saraç İshak Mahallesi'nde Marmara Denizi yamacında güney yönüne doğru alçalan alanda konumlanan Gedikpaşa Katlı Otopark projesinde mimari tasarım dili olarak tarihi yarımada yapılaşmasında görülen dayanıklılık ve tarih boyunca kentin dinamik çok kültürlülük gösteren yerleşiminin anlatısı esas alınmış. Programı, verimli bir otopark (yeraltı ve zemin üstü) ve sokaklar düzleminde sürekli geçiren tasarım stratejisi ile sürdürülebilir ekonomi için sosyal mekanlar (toplumsal hizmet-çok kültürlülük, öğrenim, bakım, ekonomiye katılım programları vs) oluşturuyor. Fatih semtinin yoğun yapılaşması içinde yer alan verimli otopark tasarımı, canlı zemin üzerinde yükselen yerel kültürlerin yansıması dışavurumcu bezemeli kütleler ve monolitik aydınlık kütlesi ile yüksek nitelikte müşterek bir

Vaziyet Planı

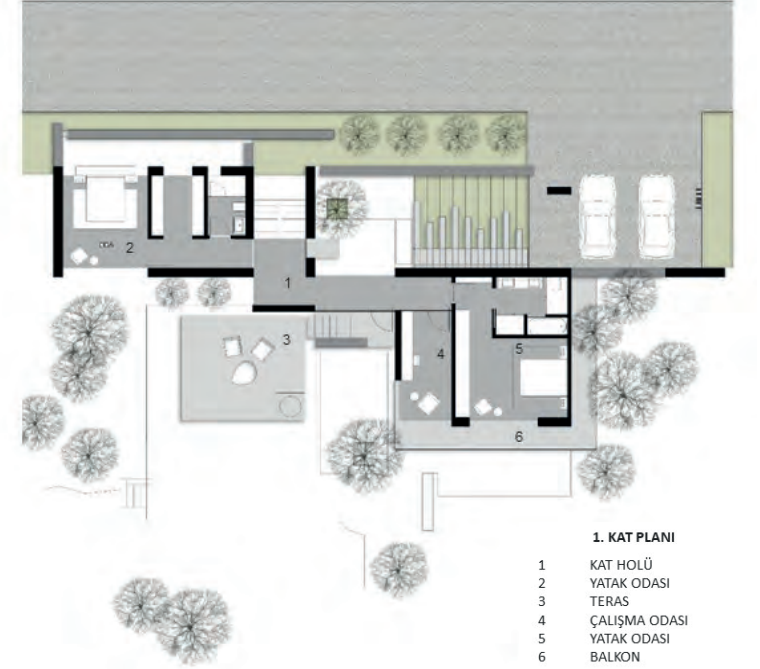
gelecek için yer belirleyici bir işleve sahip olacak. Projenin süresiz kentsel bir kompozisyon ile yaşayan bir mikro-kültür noktası oluşturması hedefleniyor.

Dik yamaçta yoğun tarihi yarımada dokusu içerisinde bu sürekli zeminin amacı, mahallenin dinamik çok kültürlülüğü ve mirasını kutlayıp deneyimleyerek, yerel kullanıcılara gelişim, üretim imkanı içeren bir mekan sunuyor. Sadece bir otopark yapısı hizmeti ötesinde çok kültürlü katılımcı bir ahalî için ortamlar ile gündelik kültürel yaşama katkıda bulunabilecek bir canlılık sunuyor. Yapı etrafında yaya odaklı bir kentsel tasarım ile birlikte ağaçlandırılarak sokak kullanımı arttırılacak ve böylece çevre sokak yaşamı canlanarak sokakların kentsel alan olarak kullanımı pekişecek.

ZEMİN KAT PLANI

- 1 GİRİŞ HOLÜ
- 2 VESTİYER
- 3 WC
- 4 MUTFAK
- 5 KİLER
- 6 SALON
- 7 YATAK ODASI
- 8 TERAS
- 9 GİRİŞ AVLUSU

1. KAT PLANI

- 1 KAT HOLÜ
- 2 YATAK ODASI
- 3 TERAS
- 4 ÇALIŞMA ODASI
- 5 YATAK ODASI
- 6 BALKON

DUTLUCA EVLERİ YNRDG-YANARDAĞ MİMARLIK

Projenin Adı ve Yeri:	Dutluca Evleri, Burhaniye, Balıkesir
Proje Ekibi:	Ali Burak Yanardağ, Öner Demircan, Burcu Semizoğlu
Statik:	Strad
Mekanik:	Artu Mühendislik
Elektrik:	Barel Mühendislik
Peyzaj Projesi:	YNRDG - Yanardağ Mimarlık
Proje Yılı:	2024
İnşaat Alanı:	1.200 m²

Balıkesir, Burhaniye'nin iç kesimlerinde istisnai bir konumda üç aile için tasarlanmış Dutluca Evleri'nde projenin ana zorluğu, görsel ve çevresel etkisini en aza indirmek için yapıları araziye uyarlamaktır. Eğimli topoğrafyadan ve çoğunluğu zeytinlerden oluşan ağaç örtüsünden yararlanan evler, arazinin en yüksek kısmında yer alıyor. Proje alanı ormanın kenarında olduğu için olağanüstü manzaralara ve yemyeşil doğal bitki örtüsüyle karakterize edilen dış mekanla samimi bir bağlantıya sahip. Evlerin kompozisyonu, işlevlerin hiyerarşisini ve mekandaki karşılıklı ilişkilerini açıkça ilan eder: Birbirinden koparılmış farklı büyüklüklerde hacimler, evin farklı işlevlerini açığa çıkarırken;

aralarına sızan açık alanların da sınırlarını tarifler, kuşatır. Hamlıkları ve doğallıklarıyla açığa çıkan malzemeler tüm mekanları inşa eder. Kazıdan çıkan kayalar ve taşlar geri kazanılarak ana evin cephesine şekil verecek şekilde yeniden birleştirilecek, aslında sadece taşlar değil aynı zamanda kazı toprağının kendisi de kullanılarak hacim araziyle bütünleşecek ve harmanlanacak. Dutluca Evleri'nin ana hedefi, vernaküler Akdeniz mimarisinin karakterini oluşturan tüm temel unsurlara saygı duymak ve her zaman bu yeni eklentiye ev sahipliği yapacak muhteşem manzarayı göz önünde bulundurmaktır. Kendi yerinde bir Akdeniz mimarisidir.

TÜRK SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ 16. MİMARLIK ÖDÜLLERİ İÇİN ADAYLARINIZI BEKLİYOR

Kuruluşunun 37. yılını kutlayan Türk Serbest Mimarlar Derneği tarafından, 1992 yılından beri, iki yılda bir Mimarlık Ödülleri verilmektedir. Ödüllerin hedefi, güncel mimarlık çözümleri içerisinde mesleğin gelişiminde örnek teşkil edecek ve ülkemiz mimarlığını uluslararası camiada da temsil edebilecek proje, kişi ve kurumların ödüllendirilmesidir. Bu ödüllerin Dernek üyeleri ve tüm mimarlık camiası içerisinde gelen öneriler ile geniş bir katılımı belirlenmesi amaçlanmaktadır.

TürkSMD Mimarlık Ödülleri aşağıdaki kategorilerde verilmektedir:

- TSMD Büyük Ödülü: Mimarlık mesleğinin uygulanmasında, eserleri ile çağdaş mimarlık sanatına katkıda bulunan ve gelecek kuşaklara yön verici mesajlar ileten bir mimara veya ortak çalışan mimarlarla birlikte verilir.
- TSMD Yapı Ödülü: Gerçekleştirdiği ve uygulama alanında örnek olarak gösterilebilecek mimari eserin, projelendirmeyi de kapsayan tüm süreçlerinde ortaya koyduğu mimari düzey ve hassasiyet, uyguladığı detay ve teknoloji, geliştirdiği sistemler, vb. nedenlerle, müellif mimarına verilir. Bu ödül en fazla üç yapı için verilir.
- TSMD Basın Yayın Ödülü: Mesleğimizin uygulanması, tanıtılması, sorunlarının yayınlanması ile sonuçlarının topluma mal edilmesine olanak sağlayan, yazılı ve görsel basın alanında değerli katkıları olan kişi veya kuruluşlara verilir. Bu ödül en fazla üç adet verilir.
- TSMD Mimarlığa Katkı Ödülü: Mimarlık mesleğine yaptığı katkılardan dolayı kişi veya kurumlara verilir. Bu ödül en fazla üç adet verilir.

2023 – 2024 Dönemi 16. ödül jürisi şu isimlerden oluşmaktadır: Prof. Dr. Namık Erkal (Jüri Başkanı), Sinan Erbuğ, Orçun Ersan, Dr. Heves Beşeli

Özkoç, Nevzat Sayın, Semra Teber Yener, Ekin Çoban Turhan (Yedek Üye), Gül Güven (Yönetim Kurulu Temsilcisi).

Jüri çalışmalarının katılımcı, çoğulcu ve şeffaf olabilmesi için aday gösterme sürecinin de katılımı ve önerilere açık bir şekilde yapılması önemsenmektedir. Bu kapsamda konunun web, sosyal medya, e-posta vb. yollar ile tüm mimarlık camiasına duyurularak dileyen herkesin başvuru ve aday gösterme sürecine aktif olarak katılımı amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede, yukarıda verilen kategorilerdeki başvuru ya da adayların en geç 31 Temmuz 2024 tarihine kadar jüriye ulaştırılmak üzere TürkSMD merkezinin info@tsmd.org.tr adresine iletilmesi beklenmektedir. Adayların, ödül kategorisi ve neden aday gösterildiğine dair kısa bir bilgi notu ile bildirilmesi yeterli olacaktır. Yapı Ödülü başvuru ya da adayları için yapılara ait künye, ruhsat bilgisi ve fotoğraflar (yüksek çözünürlüklü) eklenmelidir. Adaylar ve başvurular info@tsmd.org.tr e-posta adresine iletilmenin yanı sıra istenirse instagramdan #TSMD2024Ödülleri etiketi ile de paylaşılabilir.

Bu araştırma oy çokluğuna dayalı bir ön değerlendirme ya da bir anket çalışması olmayıp, jüriye veri sağlamaya yönelik bir destek olarak algılanmalıdır. Jüri değerlendirmesini yaptıktan sonra Yapı Ödülü Adayları Kısa Listesi kamuoyu ile paylaşılacaktır. Kısa listedeki projelerin belirli bir sunum formatı çerçevesinde Jüri tarafından değerlendirilmesi sonrası ödül sahipleri belirlenecektir. Geçmiş yıllarda verilen TürkSMD Ödüllerine ait detaylı bilgiye <https://www.tsmd.org.tr/tsmd-odülleri> bağlantısından ulaşılabilir.

100. YILDA BAŞKENT ANKARA PLANLARI SERGİSİ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin "100. Yılda 100 Etkinlik" projesi kapsamında hazırlıklarına başlanan "100. YILDA BAŞKENT ANKARA PLANLARI" sergisinde Cumhuriyet'in önemli değerlerinden biri olarak Ankara'nın planlama süreci ve bu sürece ilişkin bilgi ve belgeler toplumla paylaşılacak. ODTÜ Mimarlık Fakültesi tarafından, TSMD (Türk Serbest Mimarlar Derneği) iş birliği ile düzenlenen sergi, 6-14 Haziran 2024 tarihleri arasında TSMD Mimarlık Merkezi'nde meslek camiası ve Ankara'lıların ilgisine sunulacak. Sergi açılışı, 6 Haziran Perşembe saat 18:30'da Türk Serbest Mimarlar Derneği Mimarlık Merkezi'nde, Prof. Dr. İlhan Tekeli'nin çerçeve sunuşu ile gerçekleştirilecektir. Sergi hafta sonu dahil 10:00-18:00 arası ziyaret edilebilir. Sergi Küratörleri: A. Burak Büyükcivelek, Olgu Çalışkan, Hasan Okan Çetin, Dilara Yaraş Er, Selen Karadoğan, Ayşegül Sarı, Nil Uzun.

MİMAR SİNAN'I ANDIK

Derneğimiz, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Koruma ve Restorasyon Uzmanlar Derneği (KORDER) ve Mimarlar Derneği 1927 ile birlikte Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin bahçesinde bulunan heykeli önünde vefatının 436. yılında Mimar Sinan'ı andık.

SERBEST MİMARLAR DERNEKLERİ FEDERASYONU 1. OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

Aynı amaçlar doğrultusunda kurulan Türk SMD, İstanbul SMD, İzmir SMD, Bursa SMD, Akdeniz SMD ve Muğla SMD, 13 Kasım 2023 tarihinde Ankara'da toplanarak Serbest Mimarlar Dernekleri Federasyonu (SMDF) kurulması kararı almıştı.

1970'lerden bu yana süregelen güç birliğinin sonucu olarak SMDF, serbest mimarlık hizmetlerinin ve mimarlık mesleğinin güçlendirilmesi, yapı üretiminde niteliğin artırılması, mimarlık meslek yasasının gerçekleşmesi ve meslek pratiğinin evrensel boyutlara ulaşmasını amaçlamaktadır.

4 Nisan 2024 tarihinde resmi kuruluşu gerçekleşen Federasyonun 1. Olağan Genel Kurulu, 1 Haziran 2024 tarihinde yapıldı ve ilk yönetim dönemi için temel öncelik ve çalışma konuları belirlendi. Serbest Mimarlar Dernekleri çalışmalarına uzun yıllardır destek olan Kalebodur firması işbirliği ile yapılan toplantının sonuçlarının mesleğimize yeni ufuklar açacağına inanılmaktadır.

BURSA SERBEST MİMARLAR DERNEĞİ KURULUŞ GECESİ

Bursa'da 23 Mayıs 2023 tarihinde Çelik Palas Otel'de düzenlenen özel bir organizasyonla, Türkiye'nin dördüncü serbest mimarlık derneği olan BursaSMD'nin açılışını kutlandı.

Ankara, İstanbul ve İzmir'in ardından kurulan ve Aralık 2022'de resmi olarak faaliyete geçen BursaSMD, sektör ve bölge öncülerini bir araya getiren özel bir geceyle tanıtıldı.

BursaSMD'nin özel gece etkinliğinde, BursaSMD'nin kurucu üyeleri, TürkSMD, İstanbulSMD, İzmirSMD yönetim kurulu üyeleri, AkdenizSMD'nin kurucu üyeleri, bölgedeki mimarlar ve akademisyenler bir araya geldi. Gecenin açılış konuşmasını ise BursaSMD Yönetim Kurulu adına Murat Cellat yaptı. Cellat, derneğin amacını ve Bursa'nın yapı çevresinde mimari niteliği artırma hedeflerini vurguladı.

İSTANBULSMD STAJ PROGRAMI'NIN KAPSAMI ÜLKE GENELİNE GENİŞLETİLDİ

İstanbulSMD Staj Programı, Türkiye'deki üniversitelerin mimarlık bölümlerinde eğitim gören, öncelikli olarak 6 Şubat Depremleri'nde kayıpları nedene ile desteğe ihtiyaç duyan, mimarlığa olan ilgisi ve çabası eğitim aldıkları kurumda öne çıkan, 3. veya 4. sınıf öğrencilerin zorunlu ofis stajı kapsamında, zorunlu ofis stajının İstanbul'daki mimarlık ofislerinde tamamlanmasını öngören, katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimine katkı sağlayacak etkinliklerle zenginleştirilmiş, çok paydaşlı bir toplumsal sosyal sorumluluk projesi olarak hayata geçirildi ve ikinci döngüsünde kapsamı ülke geneline genişletildi.

2023 yılında başlatılan "İstanbulSMD 11 + 1 Destek Staj Programı" kapsamında; 12 ilden gelen 50 öğrencinin zorunlu stajı, programa destek veren 35 mimarlık ofisinde gerçekleştirdi. Program dernek üyesi ofislerin katkısı, ilgili üniversitelerin mimarlık bölüm başkanlıklarının koordinasyonu ve dernek iletişim ağında bulunan firmaların destekleriyle hayata geçirildi.

2024 yılında kapsamı ülke geneline genişletilen staj programından faydalanabilecek öğrencilerin tespiti için Türkiye'deki tüm mimarlık fakülteleri ve bölüm başkanlıklarıyla iletişime geçilerek program hakkında bilgi verildi. Öğrenciler, İstanbulSMD üyesi mimarlık ofisleri ve İstanbulSMD ağında bulunan diğer mimarlık ofislerinin yanı sıra proje kapsamında işbirliği yapılan kuruluşlarda zorunlu ofis stajlarını gerçekleştireceklerdir. Öğrencilerin 20-22 iş gününü kapsayan staj yeri yerleştirmeleri, konaklama organizasyonu ve etkinliklik programı İstanbulSMD tarafından oluşturulacak.

YALÇIN OĞUZ 1935-2024

İNSAN DAHA NE İSTER?

YAZI: TİMUR ÖZKAN

Büro stajımda tanıştım Yalçın Hoca'mı... Üçüncü sınıftaydım. O dönemde bürosunda uygulama projeleri hazırlanmakta olan İzmir Havaalanı'nın İkrâm binasını çizmek bana düşmüştü. Sınıf arkadaş olmaktan onur duyduğum Mustafa Aytöre tanıştırmıştı.

Açıkçası çok şanslı bir stajyerdim. Büroda o zaman hepsi de genç olan ama bugünün tanışmış birçok mimarıyla beraberdik. İsimlerini saysam mutlaka unuttuklarım olacaktır. Bu isimlerden bazılarıyla birlikte bizzat Yalçın Hoca'nın rapidosundan izler taşıyan diploma projemi hala saklarım.

Bilmem, şimdi de böyle midir? O zamanlar rapido ile Schlör kartonlara çizilirdi dönem projeleri. Hemen her öğrenci gibi ben de diploma projemi yetiştirememiş, son geceye kalmıştım. Büronun günlük mesaisinin bitmesini ve Hoca'nın evine gitmesini bekledikten sonra bürodaki herkes bir pafta almış, sabaha kadar çalışmıştık. O ekipten birçok mimar daha sonra katıldıkları mimari proje yarışmalarında ödül ve mansiyonları paylaşarak mimarlık camiasının büyük takdirini kazanmışlardır.

Kısacası kimseye nasip olamayacak kadar güçlü bir ekip tarafından tamamlanıyordu, benim mü-

tevazı diploma projemdeki eksiklikler... Ancak ne var ki bitirememiştik!

Sabah olup Hoca geldiğinde korkudan ölüyordum. Böyle durumlarda kesinlikle kızacağından emin olduğumuz Yalçın Hoca kesin bana da, bana yardım etmek için sabahlayan herkese de kızacaktı. Ama öyle olmadı. Bir paftanın başına geçip o güzelim el yazısını, şablon harflerine benzeterek benim eksik yazılarımı tamamlamıştı.

Belki de o gün başlamıştı, 40 yıldan fazla sürecekt dostluğumuz...

Yalçın Hoca'nın el yazısı da çok güzeldi ama serbest el çizimleri, özellikle perspektifleri ef-saneydi. Telefonla konuşurken karşısında kim oturuyorsa spontane bir şekilde portresini çiziverirdi. Bu resimlerden şansıma düşen altı, yedisini özenle saklarken sonuncusu -talihsiz-cezaevi günlerimde kendisinden aldığım bir mektubun zarfından çıkmıştı.

Bu mektuplarının birinde bürosundan çok değerli mimarlar çıktığından bahisle şöyle yazmıştı, sevgili Hoca'm: "... Bizim o zamanki bürodan bakıyorum da hep başarılı insanlar çıkmış. İnsan daha ne ister."

O kadar etkilenmişim ki bu satırlardan. "İnsan Daha Ne İster?" Hocamın vefatına yakın bir tarihte -ısrarım üzerine yaptığım- kitabın adı oldu.

Mimar... Hoca... Sanatçı... Entelektüel... Dost... Arkadaş... Abi... Gezgin... O kadar çok anlatılacak tarafı var ki Yalçın Oğuz'un.

Öncelikle birçok büyük projeye imza atmıştır; İzmir Efes Havaalanı, İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Ray Sigorta, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Kartal Otel, Kuşadası Otelcilik Turizm Meslek Lisesi ve Uygulama Oteli, Ufuk Üniversitesi ilk aklıma gelenler.

Katıldığı mimari proje yarışmalarda aldığı ödül ve mansiyonlar da oldukça fazladır. Hoca'mın varsa bir kusuru mesleki çalışmalarına ait bir arşiv tutmamış olmasıdır. "İnsan Daha Ne İster"i, hazırlarken bu projelere ait yeterince plan, kesit, görünüş, maket veya fotoğraf bulamadığım için maalesef kitabın en eksik tarafı mesleki çalışmaları oldu. Aynı sebeple bu projelerin bir kısmında birlikte çalıştığı ortak veya yardımcı mimarların isimlerini de tespit edemediğim için değerli

meslektaşlarımızın hoşgörüsüne sığınıyorum.

Buna karşın Hoca'm, hayatının son zamanlarına kadar yaptığı resim, karikatür, heykel vb. sanatsal çalışmalarını büyük ölçüde saklamıştı. Nitekim söz konusu kitabın en kapsamlı bölümü bu resimlerden oluştu.

Beş bölümden oluşan söz konusu kitabın ilk bölümünü Yalçın Oğuz'un otobiyografisine, ikinci bölümünü mesleki ve üçüncü bölümünü sanatsal çalışmalarına ayırdıktan sonra dördüncü bölümde bazılarını birlikte gerçekleştirdiğimiz gezilerine ve son bölümde ise yazdığı kitap ve makaleler, katıldığı söyleşi, sergi ve sunumlar ile hakkında çıkan yazılardan derleyebildiklerime yer verdim.

Yaka Resmi sayfalarının sınırlı çerçevesi içinde bu başlıkların hepsinden bahsetmem mümkün değil elbette. Ancak gezilerimizden birkaç anekdota değinmeden geçmek istemem.

Bu bağlamda ilk söyleyeceğim şudur; Yalçın Oğuz'un genel kültürü çok zengindi öyle ki gezdiğimiz yerler Hoca'nın engin kültürüyle daha bir renklenir, daha bir keyifli olurdu. Google'ın, Yandex'in ve dahi internetin bile olmadığı zamanlarda adeta Google'la birlikte gezmek gibiydi, Yalçın Hoca'yla seyahat etmek. Ne demek istediğimi bir örnekle açıklayayım.

Moskova'da, Puşkin Müzesi'ndeyiz. Tüm yazılar Kiril alfabesiyle yazılmış ve Hoca elbette Kiril bilmiyor. (Gerçi birkaç günde metroda yol bulacak kadar Kiril harflerini okumayı öğrenmişti ama konumuz o değil.) Birlikte müzeyi gezerken bir heykelin önünde durup "Bu kim, biliyor musun? Karya Kralı Mausolos. Bodrum'daki mezarı antik dünyanın yedi harikasından biri olup bugün de kullandığımız mozole sözcüğü onun adından gelir." dedikten sonra o bölümdaki bir başka heykeli de gösterip "Bak bu da Mausolos'un gençliği" diye eklemişti. Sadece mermer heykellerin yüz ifadelerine bakarak yaptığı açıklamalar doğru muydu dersenez, evet doğruydı. Ben elbette kendisine çaktırmadan her iki heykelin de Kiril harfleriyle yazılmış etiketlerini okumuş ve doğru olduğunu görmüştüm. Puşkin Müzesi'nin resim salonlarında ve daha sonra gezeceğimiz Tretyakov Sanat Galerisi'nde de tanık olmuştum, Hoca'nın engin sanat bilgisine.

Şimdi bakıyorum da, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında ne çok gezmişiz Yalçın Oğuz'la... İlk gezimiz Kartalkaya'ya olmuştu. Zaman

İnsan daha ne ister? İnsan daha ne ister? İnsan daha ne ister?

Resim 2. İnsan Daha Ne İster?

Resim 3. "İnsan Daha Ne İster" kitap kapağı.

Resim 5. Kartalkaya, Bolu.

zaman bürodan birkaç kişiyi de alarak (müellifi olduğu Kartal Otel projesinin ufak tefek revizyonları vesilesiyle) orada bir hafta sonu geçirirdi. Yurt içi seyahatlerimizin birinde (niye gitmiştik hatırlamıyorum) Marmaris'te, 50 yıldan sonra ilk kez yağan bir kar yağışına denk gelmiş ve hatta yolda kalmıştık. Bir defasında Tekirova'da Mustafa Aytöre ve Hayri Anamurluoğlu ile ailecek bir bayram tatili geçirmiştik. İstanbul'a kaç kez gittiğimizi hatırlamıyorum bile...

Sadece Türkiye'de ve Rusya'da değil, birkaç kez Avrupa'da da bulunduk Yalçın Oğuz'la... Her zaman yaptığımız gibi sabahtan başlar, akşama kadar yürüyerek gezerdik gittiğimiz kentleri. Asla yorulmazdı yürümekten, hatta kimi zaman yönümüzü şaşırır aynı yolları tekrar yürümek zorunda kalırdık.

Resim 4. İzmir Efes Havaalanı.

Resim 6. Ankara eskizi, Yalçın Oğuz.

Resim 7. Kurban Bayramı eskizi, Yalçın Oğuz.

Yürüyerek gezdiğimiz kentler arasında ilk aklıma gelenler arasında Londra, Edinburgh, Dublin, Berlin (doğusu dahil, duvar yıkıldıktan hemen sonra), Frankfurt (Bauteche gitmiştik), Viyana, Graz ve Prag'ı sayabilirim. Graz'daki Silah Müzesi'nde, reberin sözlerine başlarken söylediği "Biz Avusturyalılar silah sanayimizi Türklere borçluyuz, eğer geçmişte Türkler Viyana'yı kuşatmış olmasaydı belki de silah sanayimiz olmayacaktı," mealindeki cümlesini duyduğumuzda ikimiz de çok hayret etmiştik.

Bunlardan başka Gezginler Kulübü'yle Baltık ülkelerini, gemiyle Yunan adalarını gezmiştik. Övünmek gibi olmasın iyi bir gezgin olarak tanınırım ama gurme tarafım oldukça zayıftır. Açıkça söylemek gerekirse Frankfurt'un bir banliyösünde en az 150 yıllık bir aile işletmesinde ya da Tallinn'in merkezindeki Orta Çağ'dan kalma bir restoranda

yediğimiz yemeklerde olduğu gibi en iyi yemekleri Yalçın Hoca'mla gezerken yemiştizdir. Ve herkes gibi Yalçın Oğuz da en uzun yolculuğuna çıktı, şimdi...Bu güzel hatıralarımızla uğurlamak istedim, kendisini.

Saygıyla, sevgiyle, dostlukla...

TANJU KAPTANOĞLU

1938-2024

1938 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokulu, ortaokulu ve liseyi İstanbul'da bitirdi. İTÜ Mimarlık Fakültesi'nden 1964 şubat döneminde mezun oldu.

1964-1966 yılları arasında askerlik görevini Ankara'da yaptı.1966-1968 yılları arasında kamu kurumlarında çalışarak ilk mesleki tecrübelerini edindi. Talebelik döneminde girmeye başladığı mimari proje yarışmalarına, mezun olduktan sonra da devam etti. İlk birincilik ödülünü 1969 yılında kazandı ve kendi mimarlık bürosunu kurdu. Bu tarihten itibaren bugüne kadar kendi mimarlık bürosunda çalıştı. Çoğunluğu kamu kurumlarına ait yapıyı projelendirdi ve mesleki kontrollük hizmetlerini yaptı. Yarışmalarda çeşitli ödüller ve mansiyonlar kazandı. Jüri üyelikleri yaptı.

Tek başına kazanmış olduğu yarışma birinciliklerinden bazıları şu şekilde:

- İzmir Toplum Polisi Sitesi (1969)
 - Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Teknolojisi ve Ev Ekonomisi Binası (1972)
 - Erzurum Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi (1973)
 - Kütahya Hükümet Konağı (1973)
 - Ankara Geri Zekalılar Bakım ve Eğitim Merkezi (1975)
 - Türkiye Elektrik Kurumu Genel Müdürlük Tesisleri (1976)
 - Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlük Tesisleri (1979)
 - Ankara Başbakanlık Basım Evi Binası (1982).
- Tek başına kazanmış olduğu 10 birincilik arasında gerçekleştirdiği en büyük yapılar 150.000 m² alanlı TEK Genel Müdürlük Tesisleri ile

80.000 m² alanlı TPAO Genel Müdürlük Tesisleri'dir.

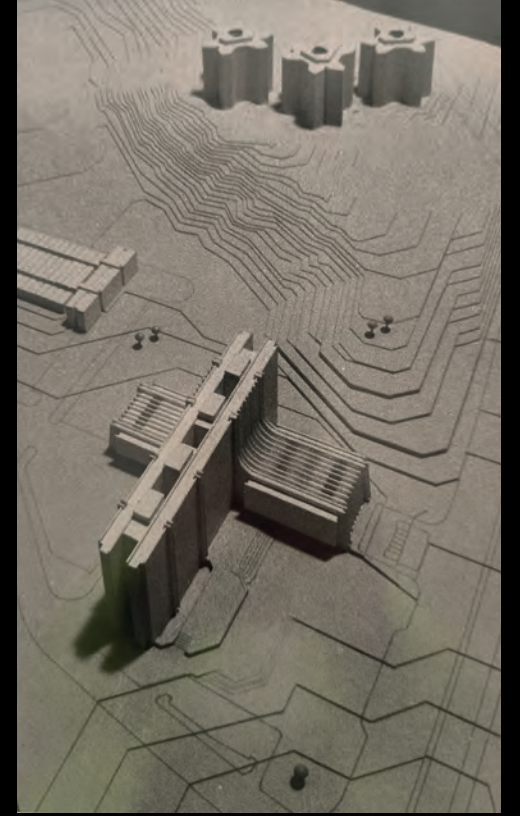
Ödül aldığı diğer yarışmalar:

- Ankara Emniyet Müdürlüğü (2.Ödül, 1978)
- Başbakanlık ve Bağlı Kuruluşlar, Dışişleri, İmar İskan Bakanlıkları (3. Ödül, 1981)
- Ankara TRT Sitesi (3. Mansiyon, 1982)
- 200 Üniteli Ankara Devlet Mahallesi (2. Ödül, 1983)
- İzmir Devlet Opera Binası (3. Ödül, 1983)
- Ankara Esenboğa Havalimanı Üst Yapı Tesisleri (3.Ödül, 1985).

Ayrıca 1970-1983 yılları arasında Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde Öğretim Görevlisi olarak mimari proje dersleri verdi. Sevgi Kaptanoğlu ile evlidir

Resim 2, 3. TEK Genel Müdürlüğü.

Resim 4. TEK Genel Müdürlüğü maketi.

Resim 5. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlük Tesisleri.

ÖZCAN ALTABAN 1938-2024

MESLEK İNSANI OLARAK ÖZCAN ALTABAN

YAZI: BAYKAN GÜNAY, *Prof. Dr. Ted Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü*

Özcan Altaban'ın iki yönü var, ilki bir meslek insanı ve mimarlık alanından gelerek, kendisini şehir planlaması ve tasarımı konularından uzmanlaştırmış. İkinci yönü ise eğitim ve bu çerçevede kapsamlı planlamayı öğrencilerine aktarırken bunun hem yasal boyutlarını hem de süreçleri yönetme biçimlerini tartışmaya açmış. Bir diğer özelliği de tasarımın yasal çerçevelerini oluşturmaya çalışmış, yeni gelişmekte olan şehir plancılarına tasarım kuram ve modelleri ile tanıştırmıştır. Bu metin Özcan Altaban'ın meslek insanı olarak planlama toplumuna kazandırdıklarını özetlemektedir.

Türkiye'de şehir planlaması diploması olarak mesleğe atılan ilk kişilerden biriyim. Gene bu diploma ile bildiğim kadarıyla ilk planlama bürosunu 1968 yılında kurdum ve küçük ölçeklerde kasaba planları üstlendim. Doğal olarak mesleğe ilişkin çalışmalarımızı yöneten eğitimcilerimizin hepsi mimarlık eğitiminin geliyordu ve toplum bilimin daha az ilgilendiği stüdyolarımız, bir bölümü yabancı ülkelerde çeşitli şehircilik diplomalarına sahip öğretim üyeleri tarafından yönetiliyordu. Alanımızı destekleyen toplum bilim uzmanları ise sosyoloji, siyaset bilim, iktisat, istatistik derslerimizi verirdi. Çok az sayıda dersimizi ise mühendislik bilimlerinden alırdık (aklımda kalan çevre mühendisliği dersi).

Bunun sonucunda mezun olduktan sonra ODTÜ'de öğretim üyeliğine başladığım 1981 yılına kadar özellikle yaptığım bütün çalışmalarda mimarlarla birlikte düşünce ve proje paylaştım. 1981 yılında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü eğitim programını yenilemek için atılımlarda bulunuyordu. O dönemde beş yeni öğretim üyesi bölüme alındı. İkisi mimar (Özcan Altaban, Yiğit Gülöksüz), üç tanesi de şehir plancısı (Ali Türel, Gökhan Menteş, Baykan Günay) diplomasına sahiptiler. Özcan Altaban ile daha yakından tanışmam bundan sonra başladı. İşin ilginç tarafı Özcan Altaban Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden 1961 yılında yüksek mimar olarak mezun olmuş, daha sonra Liverpool Üniversitesinde 1966-1968 yıllarında Civic Design (1) yüksek lisans çalışmasını tamamlamıştır. Buna karşılık

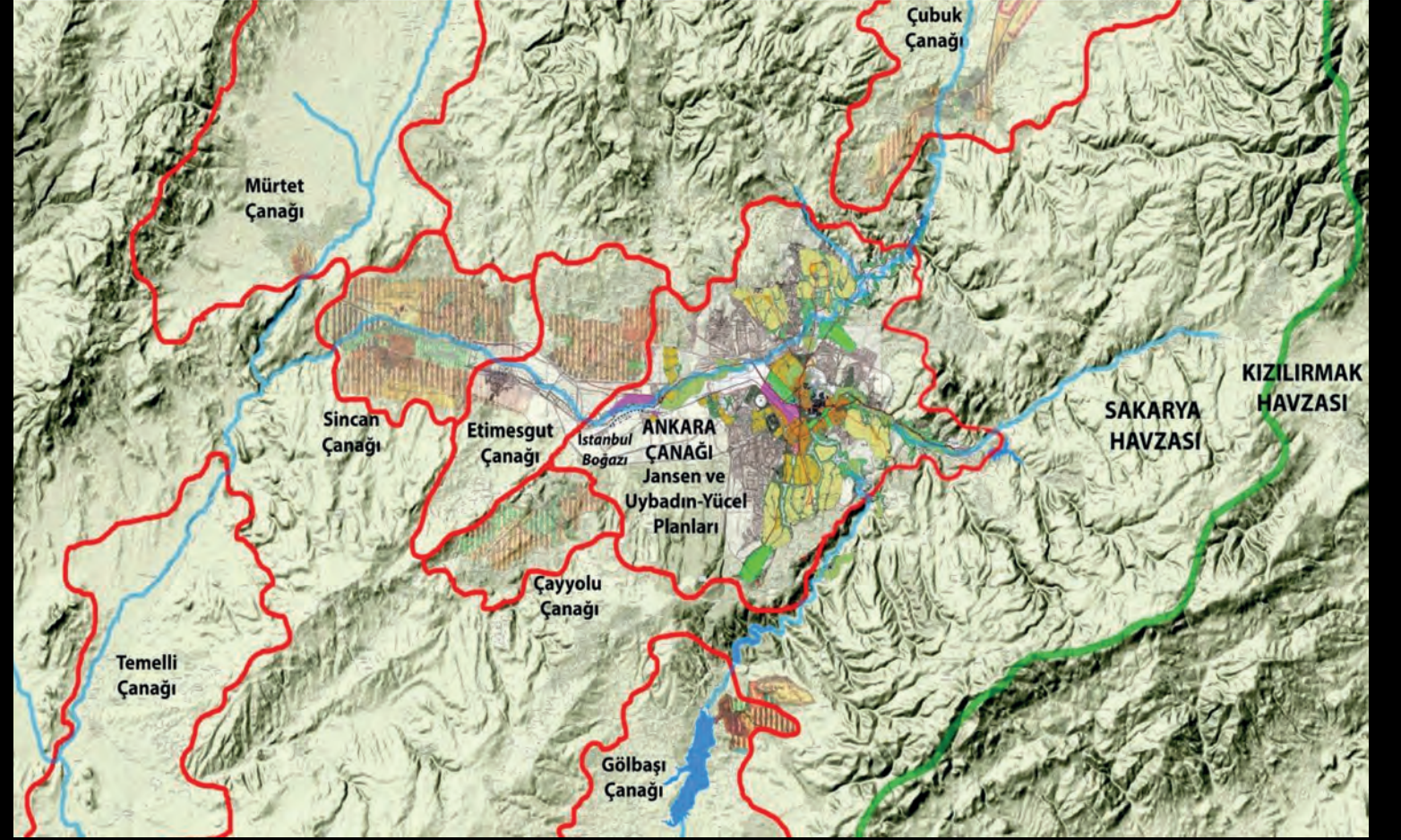

ODTÜ'nün yeni kadrolaşmasında kendisinde kentsel planlamanın yasal ve yönetsel boyutları üzerinde çalışmalar yapması beklenmiş, şehir planlama diplomasına sahip Baykan Günay'ın ise bölümde zayıfladığı düşünülen tasarım konularını geliştireceği varsayılmıştır.

Alison Ravetz (2) İngiltere'de mimarlığın 1834 yılında bir meslek olarak yasal nitelik kazandığından söz eder. Bu büyük bir olasılıkla mühendisliğe karşı özerklik kazanma anlamına gelmektedir. Yirminci yüzyıla girildiğinde ise, gene mimarlar şehir planlamasının da kendi alanları olduğunu savlamışlardır. Bu çerçevede Liverpool Üniversitesi'nde kurulun ilk şehir planlaması ve "Civic Desig" bölümü mimarlar tarafından örgütlenmiştir. Planlama disiplininin ise Patrick Geddes tarafından oluşturulduğu söylenir. "Civic" sözcüğünü Patrick Geddes kullanmış ve pratikte eğer yurttaşlara hitap edecekse, şehirlerin sistemli bir şekilde incelenmesi için savunulan yöntemlerin ve verimli eylemlerin incelenmesi için kullanmıştır. Bölgesel araştırmadan yola çıkarak yurttaşlık bilgisinin toplumsal hizmetlere uygulanması olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir. Dolayısıyla Özcan Altaban'ın Liverpool'da aldığı eğitimin arkasında tasarımın yurttaşlık ve şehirlilik temeline oturtulması gereği yatar.

Ravetz, şehir planlamasının ana disiplininin mimarlık olduğunu kabul eder ve çeşitli mesleklerden oluşan şehir plancılarının, 1913'te belediye meclis üyeleri, sağlık memurlarının yanı sıra mimarların da yer aldığı meslek odası kurulması için girişimlerde bulunulduğunu ancak 1930'ların kriz yıllarında şehir planlaması bağımsız bir meslek olarak kabul gördüğünü belirtir. 1940'ların "kapsamlı planlama" sistemi kurulduktan sonra ise planlama uzmanlığının doğasının ne olduğu, hangi eğitimin verilmesi gerektiği ve kimlerin buna uygun olması gerektiği tartışılmıştır. Bunun sonucunda ise planlama diplomasına sahip sosyal bilimcilerin sayısı artmış, mimar plancıların oranı ise düşmüştür.

Benzer süreçler Türkiye'de de yaşanmış ve planlamanın fiziksel yönünün baskın olduğu dönemlerde önce yabancı daha sonra ülkemiz mimarları

Resim 2. Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosunun ürettiği Çanak Planlaması.

şehir planlaması alanını denetlemişlerdir. Özcan Altaban hocamızın meslek tercihlerinde bu oluşum belirleyici olmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin mimarlığı daha teknik boyutlarda ele aldığı bilinir. Kısa adıyla Güzel Sanatlar Akademisi ise yerleşme ve mekan olgularını daha sanatsal ve toplumsal boyutlarıyla ele almaktadır. Bu ortamda Özcan Altaban kendisine bir yol aramış; İstanbul, Londra ve Liverpool kentlerinde kamu denetimindeki planlama bürolarında çalışmıştır.

Bu süreç Ankara'da da devam etmiş ve 20.07.1965 tarih ve 6/4970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi'ne dayanarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca 1969 yılı başlarında kurulan Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu Özcan Altaban'ın yeni yuvası olmuştur. Büronun başında İTÜ Mimarlık Bölümünden 1955 yılında mezun olan Haluk Alatan bulunmaktadır. Kendisi 1961-1965 yılları arasında ünlü Mimar ve Şehirci Luigi Piccinato'nun bürosunda çalışmış, 1963 Yılında Roma Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsünde yüksek lisans eğitimi tamamlamıştır. Piccinato'nun 1960 yılında Bursa için geliştirdiği plan, Patrick Geddes ile başlayan kent-bölgesi ya da bölgesi içinde kent modeli böylece ülkemizi yeni planlama anlayışı ile tanıştırmış ve bölgesi içinde kente yönelen kapsamlı planlamanın yolu açılmıştır. Bursa için yapılan çalışma "Schema del Piano regolatore generale del territorio comunale di Bursa" olarak adlandırılmıştır.

Bu süreci Alatan İtalya'da, Altaban İngiltere'de yaşamıştır. Kendilerini bir araya getiren Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu olmuştur. Ankara için daha önce hazırlanan Lörcher, Jansen ve Uybadın-Yücel planlarında konuya salt fiziksel planlama açısından yaklaşmış, kentin gelecekteki boyutlarını ve formunu oluşturacak etmenler araştırılmamıştır.

Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu'nun yaptığı ilk iş kenti bölgesi içinde görmek ve bir bilgi temeli oluşturmak olmuştur. Buna bağlı olarak çözümlemeler yapılmış ve gelişme seçenekleri irdelenmiştir. Ankara öncelikle iki büyük havzanın kesişme noktasındadır. Sakarya Havzası'nın en doğusunda yer almakta, çok arızalı bir jeomorfolojik oluşumun hemen doğusunda Kızılırmak Havzası başlamaktadır ve örneğin Elmadağ kenti bu havzaya aittir. Bu çerçevede Ankara'nın doğusu kentsel gelişme açısından olumlu değildir.

Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu seçenekleri geliştirirken kentin bir "Çanak Yöresi" (3) olduğu gerçeğini kavramıştır. Jeomorfolojik olarak, doğusundaki arızalı arazi ile içinden Ankara Çayı'nın geçtiği İstanbul Boğazı arasındaki çöküntü alanında gelişen Ankara, hem ulaşım, hem de hava kirliliği sorunları ile karşı karşıyadır.

Bu konu derinliğine incelenmiş ve "Batı ve Güneybatı Koridoru" denilen alanlarda kentin gelişmesini ve büyümesini sağlayacak politikalar yönetime sunulmuştur. Bu görüşler kabul edildikçe Ankara'nın anılan yönlerde geliştirilmesi için gerekli adımlar atılmıştır. Böylece Avrupa kentlerinin 20. yüzyılın başında geliştirmeye başladığı bölgesi içinde kent kavramı ve kapsamlı planlama anlayışı ülkemiz planlama sürecine katılmıştır.

Ankara'da yapılanı yalnızca kent batı koridoruna doğru geliştirildi diye nitelemek yapılanın yalnızca bir yüzünü yansıtır. Yapılan şey kentin, kimi zaman olumsuz koşullara maruz kalan Ankara Çanağı'ndan diğer çanaklara aktarılması ve bir Çanak Yöresi olarak planlanarak tasarlanması sanırım çok önemli bir katkıdır. Bunu sağlayan ekibin önemli kişilerinde birisi olan Özcan Altaban'ı ve bu vesileyle ekibin asıl yöneticisi Haluk Alatan'ı saygıyla anıyorum. Özcan Altaban ailesine ayrıca baş sağlığı dileklerimi iletirim.

REFERANSLAR VE NOTLAR:

1. Şehir ve yurttaşla ilgili anlamına gelmektedir.
2. The Government Of Space Town Planning in Modern Society, Faber and Faber, 1986.
3. Reşat İzbrak, Coğrafya Terimleri Sözlüğü, MÖM Yayınları, Ankara, 1975.

XIX. ULUSAL MİMARLIK ÖDÜLLERİ AÇIKLANDI

TMMOB Mimarlar Odası tarafından iki yılda bir düzenlenen, “Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri”nin 19. Dönem Büyük Ödülleri ve Ödül Adayları 3 Nisan 2024 tarihinde belirlenmişti. Cem İlhan başkanlığında, Buşra Al, Acar Avunduk, Neşe Gurallar ve H. Tansel Korkmaz’dan oluşan Seçici Kurul; Han Tümertekin’i “Mimar Sinan Büyük Ödülü”ne, Ali Artun ve Aura İstanbul’u “Mimarlığa Katkı Dalı Ödülü”ne değer görürken, Şandor Hadi’yi “Anma Programı” için seçti.

Yapı, Proje ve Fikir Sunumu dallarında ödülle layık görülen eserler 19 Nisan Cuma günü saat 19.00’da Ankara’da Kült Kavaklıdere’de düzenlenen törenle açıklandı. Toplam 97 eserin değerlendirilmeye alındığı ve 20 eserin ödül adayı olarak belirlendiği organi-

zasyonda; EGEO Ticaret Merkezi ile Tolga Kezer, İZQ İnovasyon Merkezi ile Melis Varikal ve Gökhan Çelikağ, Bolu Deprem Anıtı ile Ali Burak Yanardağ ve Öner Demircan Yapı Dalı’nda ödüle layık görülürken Yapı Dalı Seçici Kurul Özel Ödülü T Evi ile Cem Sorguç’a sunuldu. Yapı/Koruma Dalı Ödülü Seddülbahir Kalesi ile Arzu Özsvaşı ve Y. Burak Dolu’ya, Yapı / Çevre (Kamusal Alan Tasarımı) Dalı Ödülü ise Pako Sokak Hayvanları Sosyal Yaşam Kampüsü ile Mert Uslu’ya takdim edildi.

Proje Dalı Seçici Kurul Özel Ödülü Lösev Seferihisar Doğa Çiftliği ve Sanat Merkezi tasarımıyla Sevim Aslan ve Deniz Aslan’ın, Proje/Koruma Dalı Ödülü ise Dolmabahçe Gazhanesi Yeniden İşlevlendirme Projesi ile

Alişan Çırakoğlu ve Ilgın Avcı’nın olurken, Proje/Çevre (Kamusal Alan Tasarımı) Dalı Ödülü Tuzla Yaşam Vadisi projesiyle Zuhal Kol’un oldu. Fikir Sunumu Dalı Ödülleri bu sene; “Çizgilerle Modern Türkiye Mimarlığı Grafik Roman Serisi” ile Cem Dedekarginoğlu, Kayahan Kaya, Onur Kutluoğlu, Umut Şumnu ve Bahadır Yazıcı’ya; “Topoğrafya: Çokluğun Mekanı Olarak Çatı Topoğrafyası” ile Fulya Selçuk, Ömer Faruk Gürsül, Feriştah Turgut, Melik Serkan Eker, Ece Pınar Keskin, Caner Ceylan, Çağla Çağlar, Sezer Doğrul, Rabia Küçük, Ege Ünlü, Can Akdağ, Sümeyra Özmen, Emin Barış Yiğit, Ferahnur Özgüzel, Beyza Durgun ve Sultan Selin Köse’ye verildi. Fikir Sunumu Dalı Seçici Kurul Özel Ödülü ise “Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980” ile Nuray Bayraktar’ın oldu.

Yapı _Çevre Dalı Ödülü, Pako Sokak Hayvanları Sosyal Yaşam Kampüsü.

Yapı Dalı Ödülü, Bolu Deprem Anıtı.

Yapı Dalı Seçici Kurul Özel Ödülü, T Evi.

Yapı Dalı Ödülü, İZQ İnovasyon Merkezi.

Yapı Dalı Ödülü, EGEO Ticaret Merkezi.

Yapı Koruma Dalı Ödülü, Seddülbahir Kalesi.

XIX. ULUSAL MİMARLIK SERGİSİ VE ÖDÜLLERİ’ 2024 ÜZERİNE

HASAN ÖZBAY

Mimarlar Odası tarafından düzenlenen “Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri” programının on dokuzuncusu 19 Nisan Cuma günü, Ankara’da yapılan Ödül Töreni ile tamamlandı. Büyük Ödül’e Han Tümertekin değer görüldü. Büyük Ödül’ün, geçen dönemlerdeki gibi önemli eserler vermiş, ama kariyerinin sonuna yaklaşmış kişilere verilmesi yerine, bu dönem daha genç ve aktif mimarlık pratiğini sürdüren Tümertekin’e verilmesi Seçici Kurul’un en dikkate değer -ve bence olumlu-yaklaşımı. Mesleğe Katkı, Yapı, Proje ve Fikir Sunumu dallarında verilen ödüllere ise bir yorumum yok. Sonuçta her sonuç tartışmaya açık.

Sergiye -geçen yıllara göre oldukça az olan- 97 adet çalışma katıldı. Katılımın az olmasına ülkedeki mimari üretimin azalması mı, yoksa sergiye ilginin azalması mı neden olmuştur, irdelemek gerekir. Benim kişisel görüşüm programın son yıllarda dönüşmesi: 1988 yılında Sergi ve Ödül Programı -benim de içinde aktif olduğum- dönemde başlatıldığında, öncelik ödüllerden çok sergi olmuştur. Amaç Türkiye’de yapılan mimari üretimin bu sergi ve sonrasında çıkarılan kitaplar yoluyla belgelenmesi idi. Bu amaçla uzun yıllar sergiye katılımı içeren kitaplar çıkarıldı. Son yıllarda ise kitapları basıl(a)mıyor. Nedenlerini bilmiyorum. Büyük ihtimalle ekonomik nedenlerdir. Ama pek çok şeye kaynak bulan Oda’nın bu konuyu önemsememesi büyük bir yanlış.

Sergi’nin ikinci plana atılarak, ödüllerin öne çıkarılması da bu süreci hızlandırmıştır. Katılım değil, ödül -yani başarı- öne çıkınca, başarısızlık riski katılımı azaltır. Katılım sadece ödüllü hedefleyen çalışmalarla sınırlanır. Bu kısır döngüyü aşmak ise sergiyi tekrar öne çıkarmakla sağlanabilir.

Kült Sanat Merkezi’nde yapılan Sergi ve Ödül Töreni, ne yazık ki, son yıllarda gördüğüm en kötü organizasyon olarak hafızama kazındı.

Uzun yıllardır kapalı olan Kavaklıdere Sineması’nın dönüştürülmesi ile 2023 yılında oluşturulan Kült Sanat Merkezi, semte değer katan, çok olumlu bir merkez. Ancak burası sadece 186 kişilik bir salonu olan ve çok küçük bir sergi mekanına sahip, daha çok söyleşi ve kapasitesi ile sınırlı etkinlikler gerçekleştiren bir yer.

19 Nisan akşamı ödül törenine gittiğimde salonda yer bulamadım. Sadece ben değil, yüzlerce kişi dışarıda kaldı. Oda Genel Kurulu’ndan gelen delegeler, sergi katılımcıla-

rı, jüri, ödül alanlar, onların yakınları tam bir curcuna içinde fuayede sıkıştık. Sergi mekanını daha da kaotikti. Merkezin bodrum katında yer alan ve küf kokan daracık mekanda yüzden fazla pano aralarında 90 -100 cm geçişler bırakılarak yan yana dizilmişti. Panoları bütünüyle görmek olası değildi. İki kişinin zor geçtiği bu mekana onlarca insan gelince de sergiyi izlemek olası olmadı. Sergiyi daha sonra izlemek üzere tekrar gittim. Bu sefer de sergi mekanını kapalıydı.

Ödül Töreni’ni önceki satırlarda yazdığım gibi izleyemedim. Ancak izleyenlerin anlattığı, kazananların fotoğraflarının gösterildiği, Seçici Kurul raporlarının uzun uzun okunduğu, ancak kazanan proje veya yapıların görsellerinin perdeye yansıtılmasının akla

bile gelmediği, tatsız bir organizasyon olduğu yönünde.

Sonuçlar açıklandıktan sonra bir ayı aşkın süre geçti. Mimarlar Odası web sitesinde hala jüri raporları yok. Geçmiş yıllarda Oda “basın kiti” oluşturur ve bunu yayınlar, bazı örgüt ve medya kuruluşlarına yollardı. Bu da yok.

On dokuz yıllık deneyim sonucunda Mimarlar Odası’nın Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri programına verdiği önemin azaldığını görmek, programın kuruluşuna uzun yıllar emek vermiş bir kişi olarak, çok üzücü. Son yıllarda yapılan en kötü organizasyona sadece mali kaynak yetersizliği neden olamaz. Anlaşılan Mimarlar Odası bu programı gözden çıkarmış. Umarım yanılıyorum.

YAŞLANDIKÇA AKİL OLUNDUĞUNU VARSAYMAK ÖDÜL KAZANMA HAKKI VERİR Mİ?

AHMET TÜKEL

Yazının başlığı bana ait. İçeriği ise bir tercüme. Söz konusu yazı architizer.com sayfasında şubat ayının sonunda bir blog olarak yayınlandı. Konu mimarlığın en prestijli ödüllerinden kabul edilen “Pritzker Ödülü” idi. Yazıyı kaleme alan kişi Pat Finn adında New York’ta yaşayan ve bir lisede İngilizce öğretmenliğinin yanı sıra serbest yazar olarak sanat, mimarlık ve film konularını işleyen biri olarak tanınıyor. Yazar Pritzker Ödülü’nün “ömür boyu başarı” yerine başka bir şey olabileceğini savunuyor. Mesela mimarinin 21. yüzyılın talepleriyle nasıl başa çıkabileceğine dair bir tartışma platformu olabileceğini söylüyor. Eleştiri yönüyle ilginç olarak değerlendirilebilecek bu yazının orijinaline linkten ulaşabilirsiniz (1).

Yazının tercümesi ise aşağıdaki şekilde: Benim için, jerontokrazi ile ilgili en büyük sorun, yaşlı insanların güç ve etki pozisyonlarını domine etmesi değil. Sorun, eski fikirlerin kullanışlılık noktalarının çok ötesine kadar sürüklenmesidir. Bunun mimarlıkta ve özellikle Pritzker Ödülü gibi kurumlarda nasıl yansıdığını görebiliriz.

Mimarlığın kendini nasıl algıladığını en iyi yansıtan şey, sözde “Mimarî Nobel Ödülü” olarak adlandırılan şeydir. Burada, mesleğin gerçekte neye değer verdiğini -en üst düzeydekilerin gözünde bir “büyük mimarın” nasıl görüldüğünü- gözlemleyebiliriz. Ve son seçimlerine bakarak, bu görüşün, bu yılın kazananı Riken Yamamoto da dahil inanılmaz derecede geleneksel olduğunu görebiliriz, gerçekten de, bu vizyon, Philip Johnson’ın 1979’da ilk Pritzker kazananı olarak adlandırılmasından bu yana hiç değişmedi.

Gökdelenler, müzeler ve diğer prestijli projelerle en çok tanınan yüksek profilli, büyük isimli mimarlar, her zaman Pritzker jürisi tarafından daha az bilinen mimarlara ve ışıktan kaçınan ve takım halinde çalışmayı tercih edenlere göre tercih edilmiştir. Ayrıca, son kazananlardan hiçbirisi tartışmalı olmamıştır ve bu, disiplini rahatsız edici bir alana taşımaya çalışan mimarların sergilemek istiyorsanız bir sorundur.

20. yüzyıl modernist mimarisi hala hayranlık uyandırıyor çünkü radikal ve tanıdık değildi. Moskova, Desau ve diğer Avrupa şehirlerindeki uygulayıcılar, dünyaya bir göz attılar ve eski yöntemlerin hızla değişen bir dünyada yeterli olmayacağını fark ettiler. Onlar mü-kemmel değillerdi ve zamanla, onların deneyimlerinden ortaya çıkan “Uluslararası Tarz” kendi baskıcı paradigmasını oluşturdu ve mimarların ondan kurtulmaya çalıştığı bir hale geldi (ve mimarlığa kredi vermek gerekir, bu paradigmadan kurtuldular). Ancak, kimse bu neslin farklı bir dünya hayal etmeye istekli olmadığını söyleyemez. Le Corbusier bile 20. yüzyılda toplumun “mimarlık veya devrim” arasında bir seçimle karşı karşıya olduğunu söyledi. Ya kentsel çevre, yeni sosyal ihtiyaçları karşılamak için köklü bir şekilde dönüştürülecek, ya da insanlar bu sorunları politik düzeni devirerek kendileri çözeceklerdi.

Bugün de bahisler aynı. İklim değişikliği, artan eşitsizlik ve politik aşırılık dünya çapında artıyor. Bu sorunları nasıl çözeceğimize dair herkesin cevapları yok, ancak bir şey kesin: eski alışkanlıklarımıza sıkı sıkıya sarılırsak, bunlar olmaz.

Bu nedenle, mimarlığı cam ve çelikten dünya tapınakları oluşturan tek başına vizyonerlerin Pritzker vizyonundan uzaklaştırmanın zamanı geldi. Denise Scott Brown yıllar önce bu noktayı açıkladı. Brown’ın kocası Robert Venturi ödülü kazandıktan sonra, birlikte tasarladıkları eserler için, Brown “Pritzker Ödülü’nün büyük mimarlığın, işbirlikçi çalışmanın maliyetine “tek başına yalnız erkek dahi’nin işi olduğu yanılgısına dayandığını” savundu. O zamandan beri, ödül bir dizi kadına verildi, ancak ünlü bireylerin başarılarını kutlayan bir ödül olarak kaldı. Dahası, peyzaj mimarlığı gibi mimarlığın diğer boyutlarını da içeren binaları önceliklendirdi.

Yamamoto elbette ödülün hak eden bir kazananı -o harika bir mimar ve demokratik bir toplumsal vizyona sahip olanlardan biri-

Ancak aynı zamanda, tahmin edilebilir biri. Ödül açıklandığında insanların adını bildiği biri. Onun adını ödül alanlar listesine eklemek, mimarlığın olanaklarını genişletmek için halkın anlayışını pek artırmaz.

Bir ömür boyu başarı ödülü yerine, Pritzker Ödülü başka bir şey olabilir. Mimarının 21. yüzyılın talepleriyle nasıl başa çıkabileceğine dair bir tartışma platformu olabilir. 2023’teki bir makalesinde, editörümüz Hannah Feniak, A+ Ödüller’inin bireyler yerine firmaları kutlama kültürüne karşı çıkmak için kurulduğunu açıkladı: “Architizer’in A+Awards programı, mimarlık pratiğinin temelini silen yıldız mimarlık kültürüne karşı çıkmak amacıyla kuruldu: İşbirliği.”

Çeşitli kategorilere ve hem halkın seçimi hem de jüri ödüllerine sahip olmasıyla, A+ Ödüllerini mimarlığın çeşitliliğini kutlamak için Pritzker’den çok daha dinamik bir platformdur. Ancak, tanınırlık konusunda, hiçbir şey Pritzker ile rekabet edemez. Farklı bir yaklaşımla, Pritzker çok daha sosyal olarak geçerli olabilir. Hatta, yeni sesleri ışığa çıkararak, onları tanınmış mimarların gölgesi altına saklamak yerine, ortaya çıkmalarına yardımcı olabilir.

Bu ruhla, Feniak gelecekte Pritzker’ı kazanmasını istediği dokuz mimarı listelemiştir. Bu, son Pritzker Ödülü’nü alanların listesinden daha genç, daha çeşitli ve belki de ayrıstıcı bir listedir. Ama işte bu yüzden daha ilginçtir. Feniak’ın listelediği dokuz mimar sırasıyla Marina Tabassum, Tatiana Bilbao, Kongjian Yu, Jeanne Gang, MVRDR (Winy Mass, Jacob van Riks, Natalie de Vries), James Corner, Frida Escobedo, Toshiko Mori, Mariam Issoufou Kamara. Feniak’ın yazısına referanslardan ulaşabilirsiniz (2).

REFERANSLAR:

1. <https://architizer.com/blog/inspiration/stories/the-stifling-traditionalism-of-the-pritzker-prize>
2. <https://architizer.com/blog/inspiration/stories/which-architects-should-win-the-pritzker-prize>

MİMARLAR ODASI 49. OLAĞAN GENEL KURULU’NUN ARDINDAN YENİ DÖNEM MERKEZ YÖNETİM KURULU GÖREV DAĞILIMI YAPILDI

19, 20, 21 Nisan 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen Mimarlar Odası 49.Olağan Genel Kurul Toplantısında, 48. Çalışma Döneminde gerçekleştirilen çalışmalar, deneyim ve birikimler değerlendirilerek; yeni dönem çalışmalarına yön vermek üzere öneriler getirilmiş; 21 Nisan 2024 Pazar günü yapılan seçimler ile 2022-2024 yılları arasında görev alacak olan 49. Dönem Merkez Yönetimi belirlendi.

49. Dönem Merkez Yönetim Kurulu 29 Nisan 2024 tarihinde yaptığı ilk toplantısında oybirliği ile aldığı kararla, görev paylaşımını şu şekilde gerçekleştirdi: Zeynep Eres Özdoğan (Genel Başkan), Semih Lütfi Temizkan (Genel Başkan Yrd.), Tores Dinçöz (Genel Sekreter), Ünsal Keser (Genel Sayman), Bekir Sıtkı Severoğlu (Üye), Serap Kaya (Üye), Selin Oktan (Üye).

49. Çalışma Dönemi’nde Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu: Yaşam değerlerimizin korunması, nitelikli ve sağlıklı yaşam çevrelerinin, kentsel ve kırsal yapıları çevrenin şehircilik ve planlama esaslarına bağlı üretilmesi, tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi, afet yönetimi hakkında geliştirilecek politikaların bilimsel ilke ve gerçekler doğrultusunda, toplum yararı gözetilerek; bilim insanları, meslek odaları, akademik kuruluşlar ve ilgili uzmanlıklar dikkate alınarak oluşturulması, temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanma hakkının sağlanması, mimarlık eğitiminde standartların ve kalitenin yük-

seltilerek geliştirilmesi, mesleki hak ve yetkilerin korunması, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşumuzun özerk ve bağımsız yapısının korunması ve geliştirilmesi, mimarlık ve planlama kültürünün toplumla buluşması, demokrasinin ve evrensel insan haklarının geliştirilmesi, bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü Cumhuriyet mücadelesinin yükseltilmesi; eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve diğer pek çok alandaki Cumhuriyet değerlerinin korunması, tarihi varlıkları ve doğal çevreyi tahrip eden, kültürel değerleri yozlaştıran ve hukuksal denetimi devre dışı bırakan anlayışa karşı; tüm meslektaşlarımız, örgütümüz ve duyarlı toplum kesimlerinin birlikteliğine dayalı bir dayanışma anlayışı ile mücadele edilmesi, hedeflerini ilke edinecek.

ANTALYA NEKROPOL MÜZESİ

Türkiye'nin bir nekropol üzerindeki ilk müzesi olan Erkal Mimarlık imzalı Antalya Nekropol Müzesi, kentliyle çok yönlü diyaloga girerek bulunduğu noktada kültürel varlığın kamusal yaşantıya esas oluşturabileceğini gösterirken şehrin gelişiminde önemli bir rol oynamayı hedefliyor.

Mimari Proje: Erkal Mimarlık

Tasarım Ekibi: Emre Erkal, Ozan Erkal

Mimari Proje Ekibi: Bekir Aşçıoğlu, Cennet Aşçıoğlu, Atakan Palaşoğlu, Oğün Tuzcuoğlu, Murat Karaca

İşveren: Antalya Büyükşehir Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Ana Yüklenici: İŞSAN İnşaat Ticaret ve San. Ltd.

Statik Projesi: ENDECO Mühendislik

Mekanik Proje: Ünlü Mühendislik

Elektrik Projesi: Promete Mühendislik

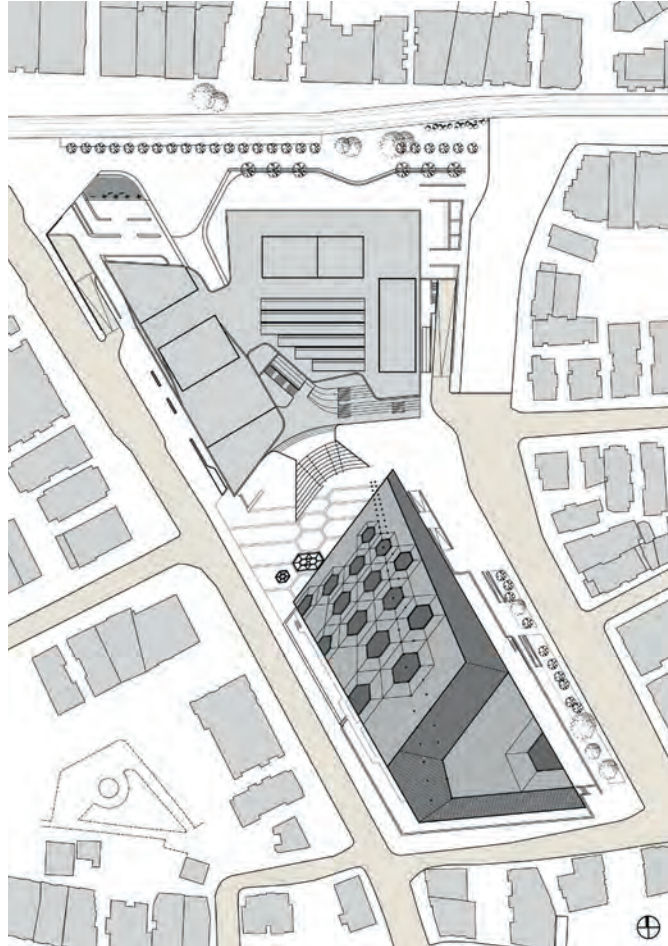
Altyapı Projesi: Diyar Proje

Proje Yeri: Antalya

İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023

Proje Alanı: 2000 m²

Fotoğraflar: Ömer Kanıpak, Yerçekim

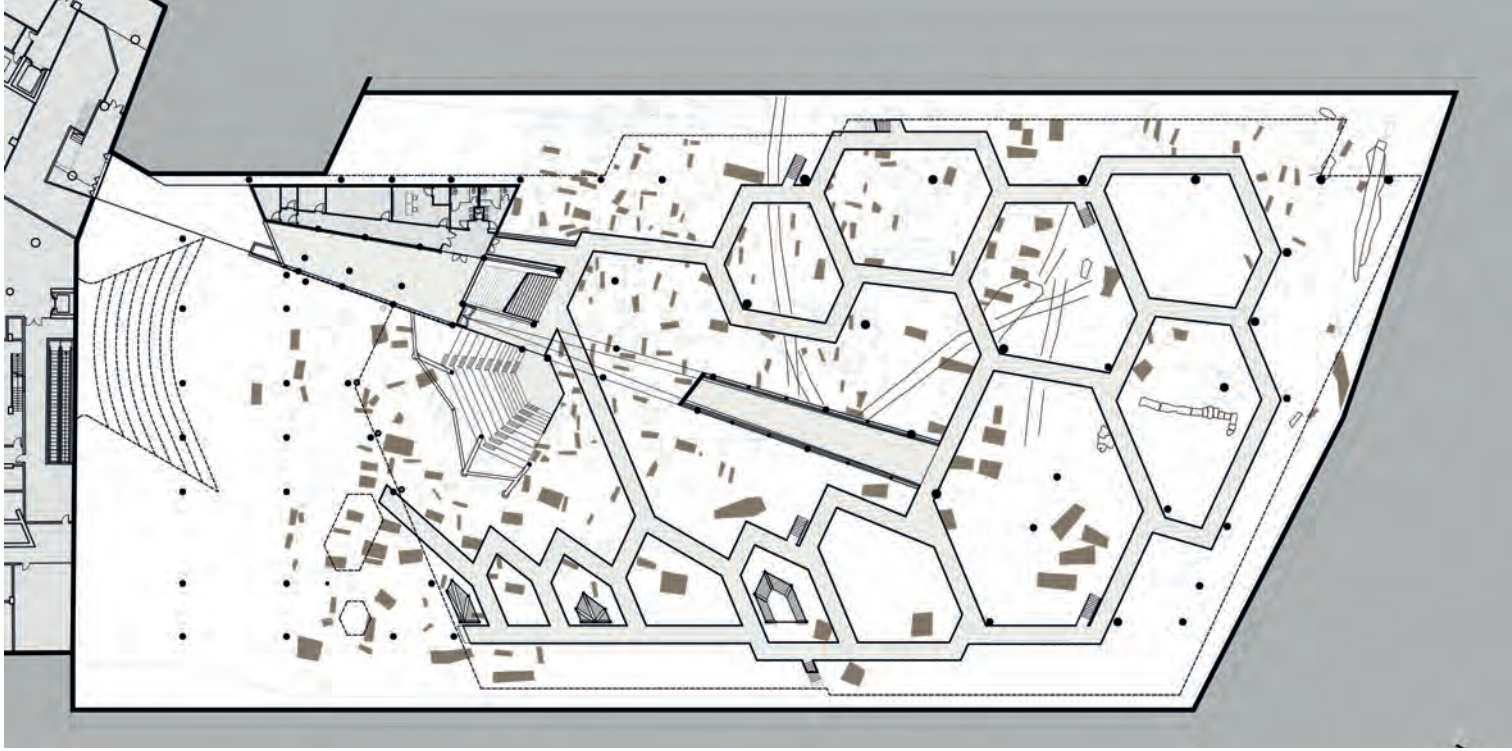

Vaziyet Planı

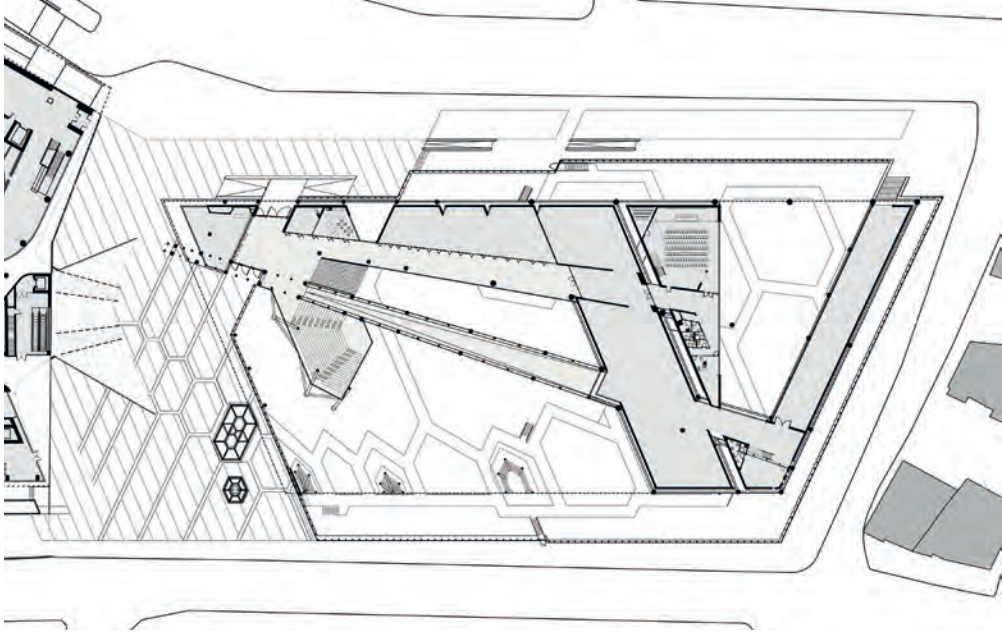

Erkal Mimarlık tarafından tasarlanan Antalya Nekropol Müzesi, kent merkezinde bulunan Doğu Garajı alanı için 2005 yılında açık ulusal bir yarışma ile çözüm aranmasıyla ortaya çıkmış. Yarışmada birincilik ödülünü kazanan projenin 2008 yılında başlayan inşaat kazısı sırasında güneydeki parselde antik Antalya nekropolüne ait arkeolojik buluntulara rastlanmıştır. Nekropol alanı antik dönemde gerçekleşen bir sel felaketinin getirdiği toprak tabakası altında günümüze dek varlığını ko-

rukken kent 5 metreye yakın toprak tabakanın üzerinde gelişmiş. Proje çalışmaları kuzeydeki parsel için aynı işlevlerle devam ederken güneydeki parselde Antalya Müzesi'nin denetiminde arkeolojik kazılara başlanmıştır. Birkaç yıl süren kazının bulguları Antalya kenti tarihini bilinenden daha eskiye, M.Ö. 200-300 aralığına götürürken, antik nekropol alanının yalnızca bu parsel ile sınırlı kalmayıp oldukça geniş bir bölgeye yayıldığı ve günümüz modern kentinin altında yattığı da doğrulanmıştır.

Bodrum Kat Planı

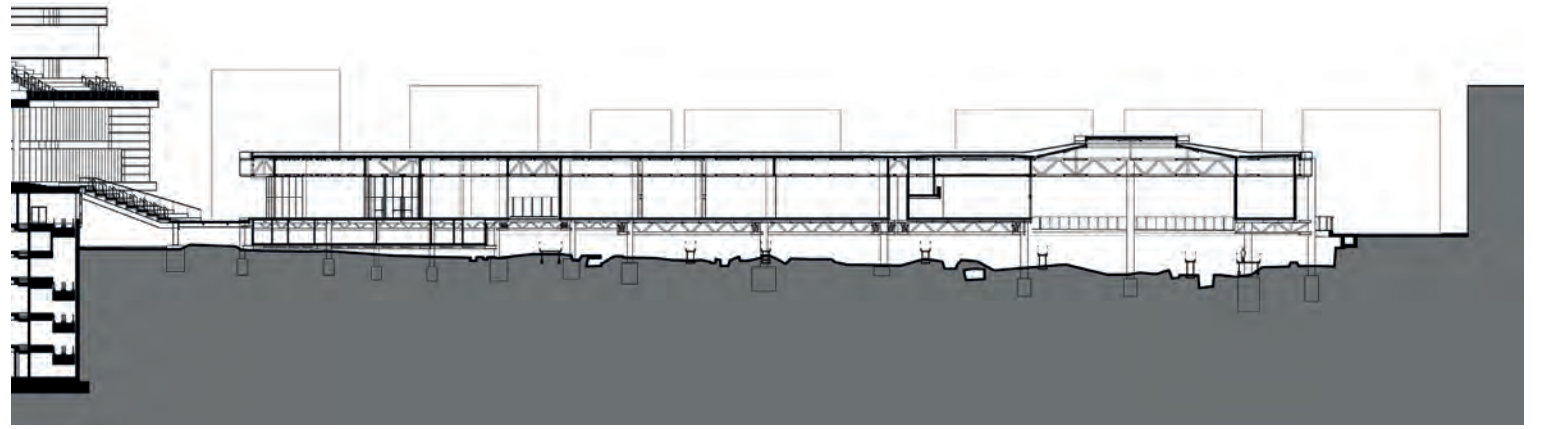

Zemin Kat Planı

Antalya'nın üzerinde kurulduğu ve kentin kıyı karakteristiğini tanımlayan jeolojik zemin formasyonu olan traverten katman, bağlantılı boşluklardan oluşan yapıyla yeraltı suları ve Akdeniz ile canlı bir ilişkiye sahip. Nekropol kolay şekillendirilebilen traverten doku içinde yüzyıllar boyunca noktasal kararlar ve el işçiliğiyle oluşmuş, gereksinimlere göre olanak bulduğu yönlerde genişleyerek bugün gördüğümüz hale gelmiş bir ekolojik peyzaj parçası. Antalya Nekropol Müzesi, bu tarihi ve doğal

peyzajın hikayesini iki asal program elemanının mekanlarıyla anlatarak kente kazandırıyor. Birincisi, nekropolü deneyimletebilmek için bir rampa ile başlayan yürüme yolları dizisi, ikincisi ise alanda ortaya çıkarılan eserlerin yanı sıra dönemin insan topluluklarına ait yaşam ve ölüm döngüsünün görselleştirildiği müze ve kültürel işlevlere ait kapalı ve yarı-açık mekanlar.

Yapının mimari kurgusu da iki katmandan oluşan mekansal düşüncelerin etkileşimine

A-A Kesiti

dayalı olarak tasarlanmış. Kent katmanındaki koruyucu örtü, parseli ve diyagonalı boyunca ikiye ayrılarak iki asal işlevde karşılıklı yer buluyor. Ayrım hattı boyunca ziyaretçileri mezarların düzlemine indiren bir köprü-rampa, ana hareket omurgası olarak üçüncü boyutta kent içinde vurgulanıyor. Kentsel bir jest haline gelen omurganın doğu tarafında müze mahalleri yer alırken karşıdaki Cebesoy Caddesi boyunca, nekropol peyzajının izleneceği ve günün sonunda alanı süpüren batı güneşinin derinliğini canlandıracağı yarı açık bir hacim bırakılıyor.

Alt katman olan nekropol düzlemi, tüm çarpıcı verilerine karşın zemin düzleminde incelendiğinde arkeolojik kalıntıların doğal traverten boşluklardan kolayca ayırt edilemediği, engebeli bir doğal taş yüzey olarak algılanıyor. Travertenin üst yüzeyi kalabalıkların dolaşımından zarar görece kadar narin olduğu için travertenin herhangi bir sınır tanımadan uzanan karakterinin makro ölçeği ile tekil mezar basamaklarının mikro ölçeğinin karşıtlığı yürüme yolları tasarımına temel oluşturmuş. Traverten dokuya olabildiğince az sayıda noktada inerek büyük açıklıkları geçen çelik taşıyıcı sistem, el işçiliği ile mezarların arasındaki boşluklarda kazılan kuyu temeller üzerine inşa edilmiş. Çelik taşıyıcı birbirinden çok farklı yerel çözümleri içinde barındıran karmaşık bir sistem olarak bir köprü, bir çanak, düşey yük aktaran ağaçlar gibi birbirinden çok farklı alt bileşenleri barındırıyor.

Müze yapısı 1400 m² alana yayılan kapalı ve yarı-açık sergileme salonları, bir toplantı salonu, ofisler, bilet gişeleri ve giriş, kafe, mağaza, teknik mahaller ve müze destek birimlerinden oluşuyor. Nekropol alanı boyunca dağınık gezi yolları ve platformlara ek olarak düşünülen yarı açık bir dinleti çanağı, nekropol alanı üzerinde toplanma ve basit performanslar için zemin olanağı da sunuyor. Yapının giriş platosu hemen kuzeyindeki Doğu Garajı kompleksinin iki ayrı kottan bağlandığı merdivenleriyle bir meydan tanınıyor. Bu meydandaki ışıklıklar hemen altlarındaki lahitlere bakış sağlıyor.

ZEYTİNBURNU MOZAİK MÜZESİ

İstanbul'un sur dışında bulunan en büyük döşeme mozaiklerinden birini yerinde korumak ve sergilemek üzere NUN Architecture&Design tarafından tasarlanan Zeytinburnu Mozaik Müzesi yanında konumlanan tarihi yapıya kontrast, çağdaş bir mimari dil kurmayı tercih ederken tarihi çevreye ek niteliği taşıyor.

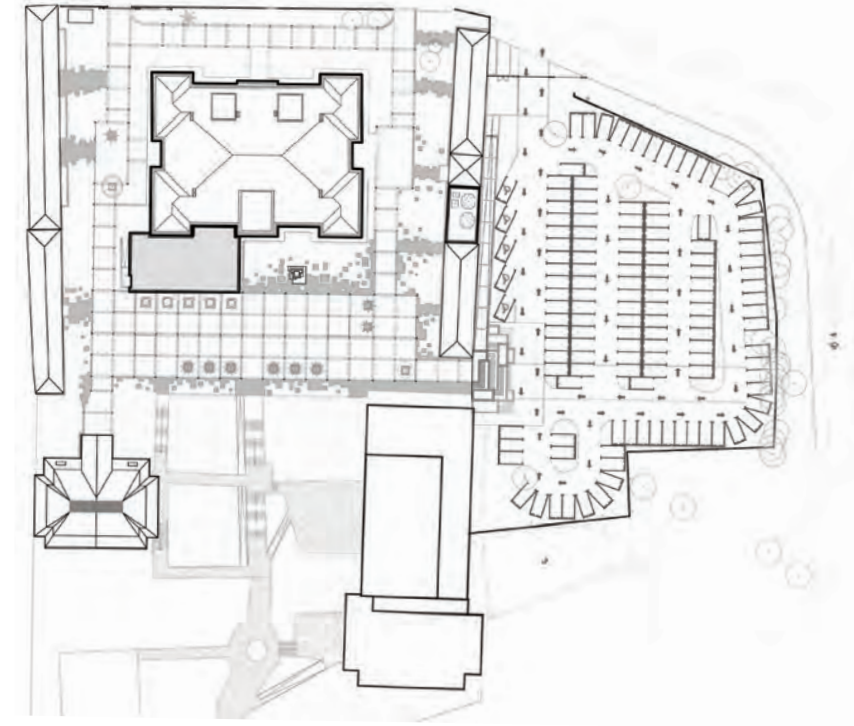
Mimari Proje: NUN Architecture&Design

İşveren: Zeytinburnu Belediyesi

Proje Yeri: Zeytinburnu, İstanbul

İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023

Fotoğraflar: Cemal Emden

Vaziyet Planı

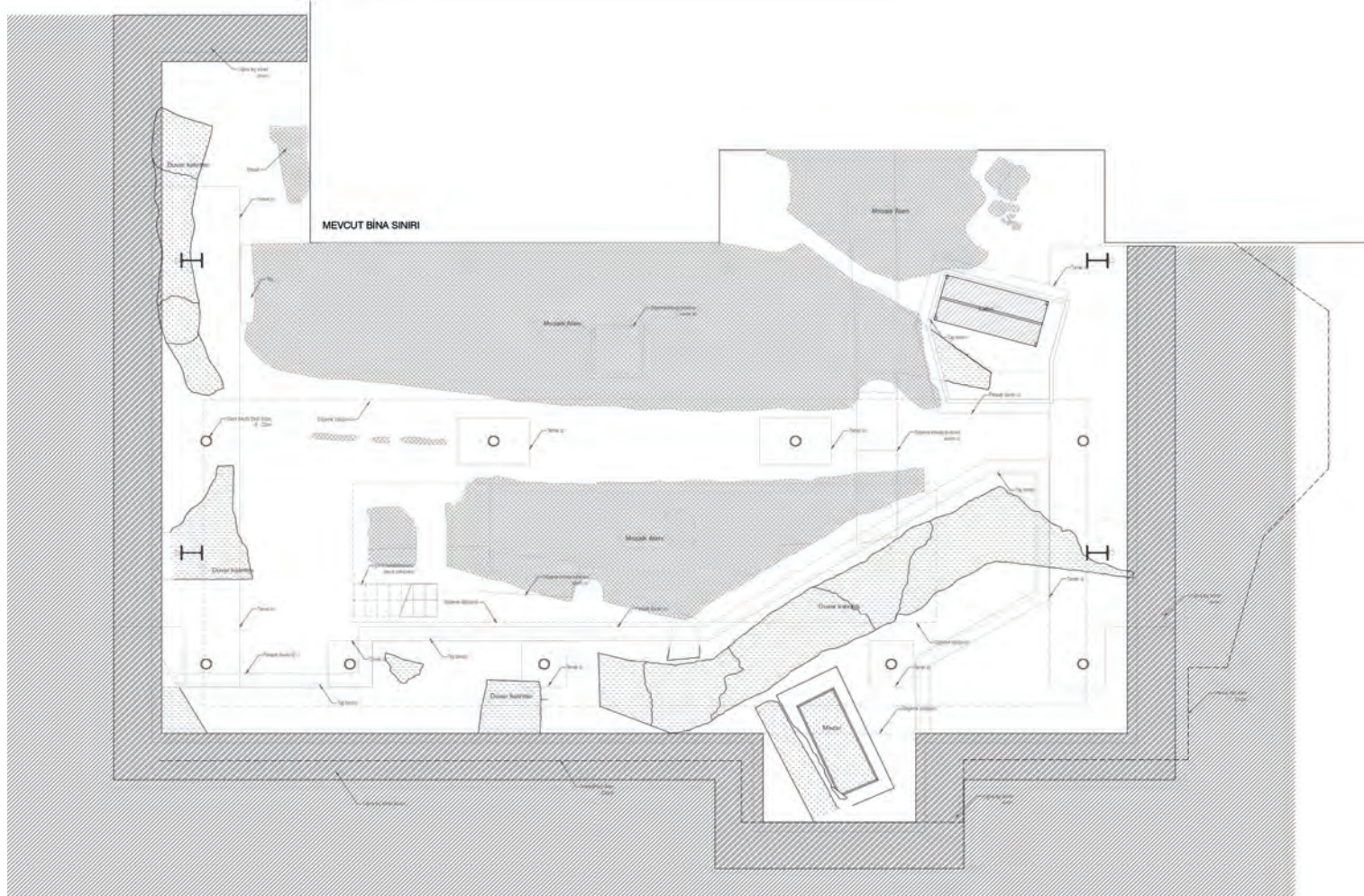
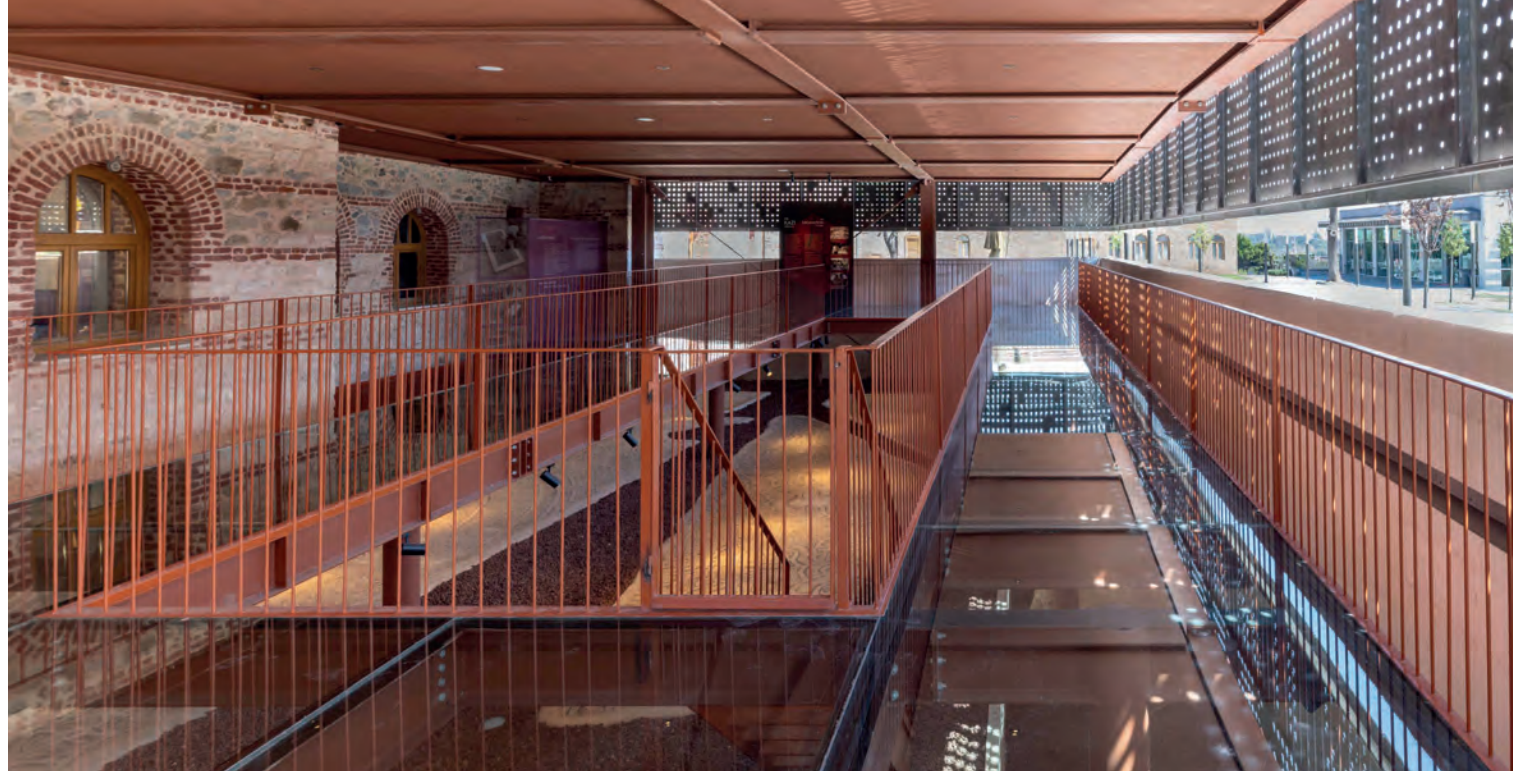

Zeytinburnu Mozaik Müzesi, İstanbul'un sur dışında bulunan en büyük döşeme mozaiklerinden birini yerinde korumak ve sergilemek üzere tasarlanmış, aynı zamanda tarihi çevreye ek niteliği taşıyan çağdaş bir yapı. Mozaikler ve diğer buluntuların yerinde "in-situ" korunması projenin temel hedeflerinden biri olmuş. Bu doğrultuda, mozaiklerin ve buluntuların açık hava koşullarından korunması ve ziyaretçilerin rahatça erişim sağlayabilmesi ön planda tutulmuş.

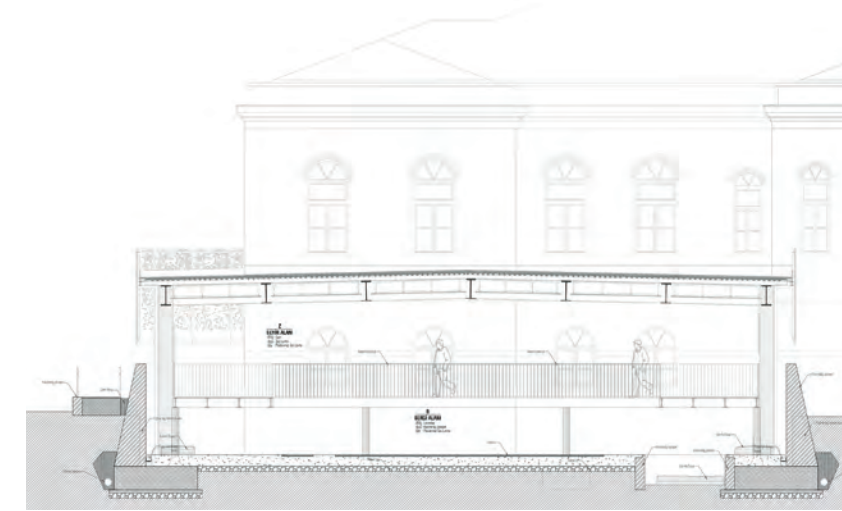
Osmanlı döneminden kalan askeri hastanenin yanında bulunan mozaiklerin; yüzey alanının büyüklüğü ve tarihi bir yapının yanında konumlanıyor olması projeyi oldukça sınırlandıran koşullar olmuş. Mozaiklere de, Osmanlı mirası olan tarihi yapıya da dokunmayan geniş açıklık geçerken kolaylık sağlayan bir çelik yapılı bir koruma örtüsü tasarlanmış. Çelik yapının hafif bir strüktüre sahip olması, kuru imalatla (tamamı kaynaklı değil bulonlu birleşim) çok basitçe monte edilebiliyor oluşu avantaj sağlarken ileride yeni kazılar veya başka gelişmeler yaşandığında yapının kolaylıkla geri sökülebilir ve geri dönüştürülebilir olmasını da mümkün kılmış.

Mozaik Müzesi, yanında konumlanan tarihi yapıya kontrast, çağdaş bir mimari dil kurmayı tercih ediyor. Böylelikle tarihi yapıya dair farkındalığı artırmayı ve onun kimliği ile çatışmaya girmemeyi amaçlıyor. Cepheindeki sıkışan ve büyüyen delikler, bir mozaik soyutlaması olup küçük parçaların bir araya gelişıyla oluşan bütüne referans veriyor. Bu delikli cephe, gün ışığı kontrolü ve iç mekanda zevkli ışık oyunlarına imkan tanır-

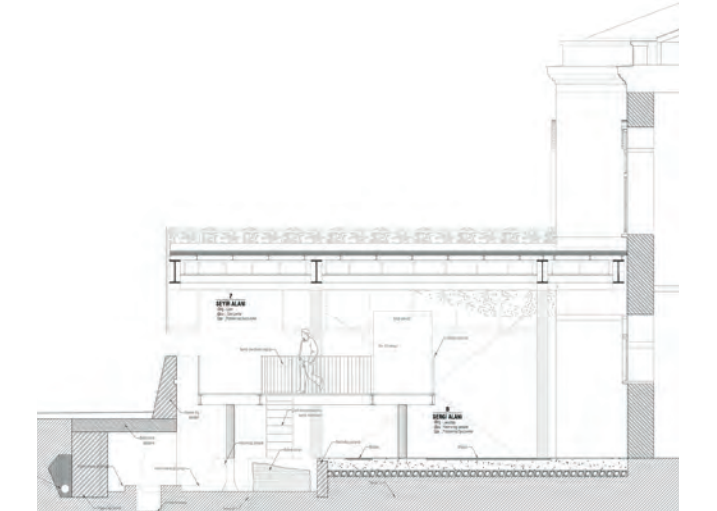

Bodrum Kat Planı

Kesit

ken mozaiklerin aydınlatması da, dönemindeki aydınlatma düşünülerek tasarlanmıştır. Mozaikler kendi döneminde homojen olarak aydınlatılmıyor, meşaleler ve fenerlerle noktasal aydınlatılıyordu. Bu doğrultuda müze aydınlatması noktasal spotlarla tasarlanmıştır. Böylece mozağin üzerinde ışık ve gölge değerleri değişiklik göstererek ilham verici etkilerin oluşumu sağlanmış. Müzenin logosu da, bu bütüncül yaklaşımla ele alınarak tasarlanmıştır.

Kesit

BEYAZIT MEYDANI KENTSEL TASARIM PROJESİ

ALİ KURAL, UrbAr Kentleşme ve Mimarlık Ofisi

B. DENİZ ÇALIŞ KURAL, İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü

Kentsel Tasarım Proje: UrbAr Kentleşme ve Mimarlık Ofisi

Tasarım Ekibi: Ali Kural, B. Deniz Çalış Kural

İşveren: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Ana Yüklenici: Taş Yapı ve Reskon Ortaklığı

Proje Yeri: Beyazıt Meydanı, Fatih, İstanbul

İnşaat Tamamlanma Yılı: 2022

Fotoğraflar: David Sundberg/Esto Photographics

Resim 1. Beyazıt Meydanı'nın sabah erken kent içinde görünümü.

Beyazıt Meydanı Kamusal Alanın Tasarımı

Anlaşılan o ki, nitelikli bir meydanın veya toplanma yerinin sırlarından biri, mimari unsurlarının sadeliğidir (1).

Sigfried Gideon

Beyazıt Meydanı, sembolik anlamı yüklü ve tarihçesi oldukça karmaşık bir çalışma alanı olsa da tasarıma dair soruları ve biçim arayışının ana fikrini tek bir soruya indirgemek ve bu sorudan yola çıkarak tasarımı yeniden kurgulamak geçerli bir çözüm yöntemidir: Yeni yapı yapma seçeneği olmadan kentsel açık alanda mekan nasıl tanımlanır?

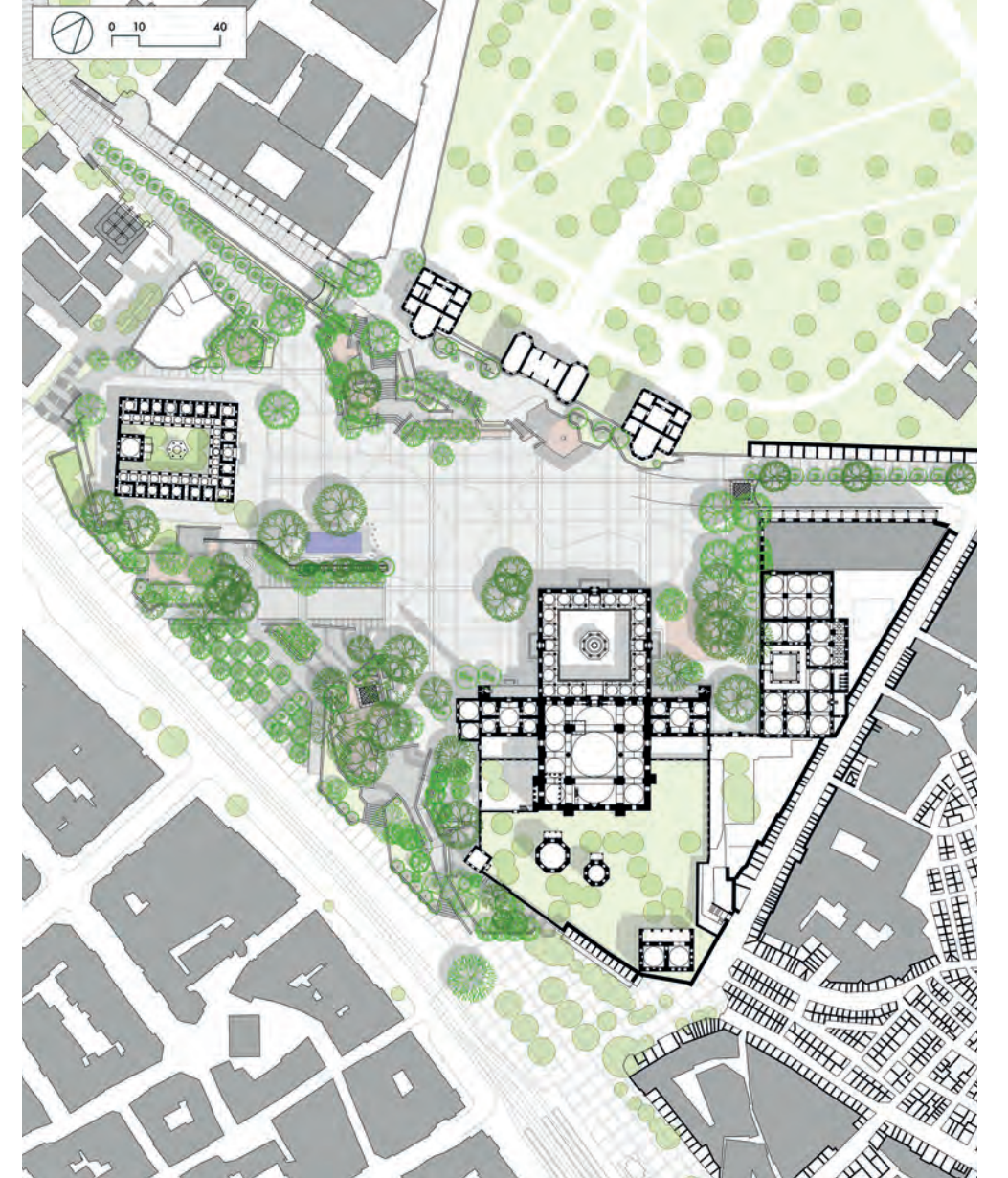
Proje Öncesinde Mevcut Durum:

Forum Alanı

İstanbul'un önde gelen kentsel açık alanı Beyazıt Meydanı'nın tarihi, şehrin en büyük forum alanı olduğu Roma-Bizans dönemlerine kadar uzanmaktadır. Yüzyıllar içinde, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde, sınırları değişmiş ve biçimi dönüşmüş olsa da, kamusal alan niteliğini günümüze kadar sürdürebilmiştir. Bugün bir açık hava müzesi gibi olan meydan, on altıncı ve on dokuzuncu yüzyıllardan kalma anıtları barındırıyor: Geleneği simgeleyen Beyazıt Külliyesi ve modernliği simgeleyen İstanbul Üniversitesi Kampüsünün anıtsal ve üç parçalı Serasker Kapısı. Meydan alanı, Kapalıçarşı'nın komşuluğunda, tarih boyunca ilk önce imparatorluk yolu olan Bizans "Mese"sine, daha sonra da bu iz üzerinde Osmanlı Divan Yolu'na açılmaktadır. Yirminci yüzyılın başlarında, sokak kahveleriyle gelişmiş bir kentsel edebiyat kültürüne ev sahipliği yapan Meydan, günümüzde siyasi mitingler ve gösterilerin yapıldığı kamusal bir açık alan niteliğindedir. Meydanın etrafındaki kentsel doku, yirminci yüzyılda yol genişletme ve anıtların etrafındaki yıkımlar nedeniyle yitirilmiş ve bu da meydanı her türlü mekansal tanımdan ve yönelim duygusundan yoksun bırakmıştır. 1960'lı yıllarda başlatılan yenileme çalışmaları yarım kalmış, meydan yakın zamana kadar harabeye dönmüş ve otopark olarak kullanılmıştır (Resim 1).

Kentsel Peyzaj ve Ağlar

Projede meydan, tarihi Divan Yolu üzerinde, araç trafiğine kapalı ve yayalaştırılmış kamusal açık alanlar ağı oluşturmak amacıyla kavramsallaştırıldı. Beyazıt Meydanı çevre-

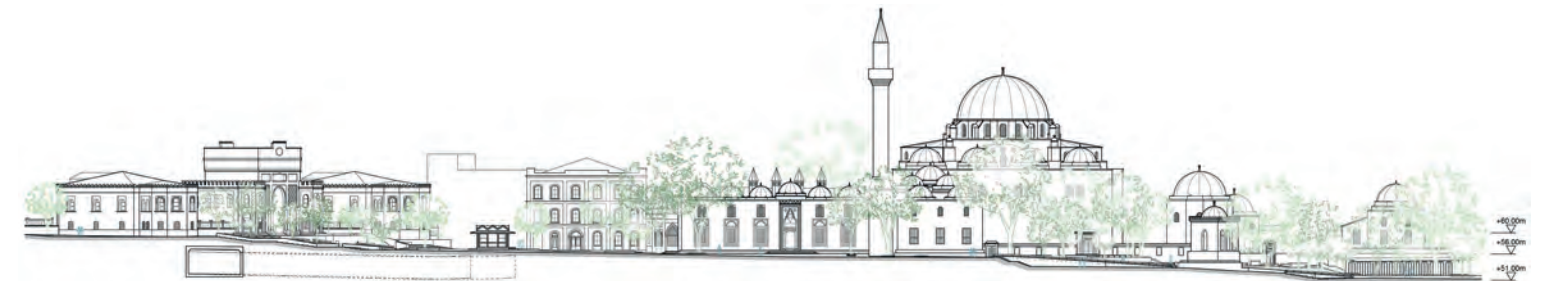

Resim 2. Vaziyet Planı.

sindeki doku ile okunaklı yollar aracılığıyla yeniden ilişkilendirilen, evrensel tasarım ilkeleriyle erişilebilen bir kentsel peyzaj olarak öngörüldü. Farklı kamusal açık alanların birleşimi olarak kurgulanan Meydan, on beş giriş noktası aracılığıyla kentsel dokuya yeniden bağlanmıştır. (Resim 2, 3).

Boşluk ve Çeper

Kentsel boşluk ve bu boşluğa yapılan vurgu yeniden tanımlanan çeper dokuyla tamamlandı. Alanın kentsel hafızasını - hem anıtlarla, hem de artık kaybolan kentsel katmanların ve soyut mirasın izleri aracılığıyla - temsil edebilecek bir tasarım anlayışı geliştirildi. Anıtların karşıtmiş gibi

Resim 3. Kapalıçarşı Meydanı ile Besim Ömer Caddesi arasında meydan kotlarını gösteren kesit çizimi.

Resim 4. Serasker Kapısı'na bakan kuru havuz.

Resim 5. Ordu Caddesi'ne bakan teraslar ve ıhlamur ağaçları ekili olan teras merdivenler.

algılanan sembolik değerleri ve birbirleriyle çelişiyormuş gibi düşünülen geometrik eksenleri açıısından ikilemler çözülerek, her anlamda kamusal bir uzlaşma alanı yaratıldı.

Tasarım Dili

Projede, netlik sağlamak amacıyla, hem tasarım öğeleri, hem de tasarım stratejilerini kapsayan bir dizi kentsel modelin elde edilmesine yönelik bir mimari dil üretilmiştir. Meydanın çeperlerini

anlamlandıran ve çeperi mekansallaştıran teraslar, çöktürme avlular, basamaklı oturma yerleri gibi küçük ölçekli kamusal sosyal alanlar aktivite cepleri olarak tasarlandı. Çeper güçlü bir şekilde tariflendikçe, merkezindeki kamusal boşluk da o kadar netlik kazandı (Resim 4).

Tasarım Stratejileri ve Teatral Yaya Hareketleri Önemli bir tasarım problemi, meydanın Ordu Caddesi ile arasında bulunan beş metre; İstanbul

Üniversitesi girişi ile arasındaki dört metre kot farklarının, yani toplamda dokuz metreyi bulan seviyelerin, meydanı deneyimleyenler açısından kolayca aşılabilmesi gerekliliği idi. Kot farkları, çeperden çekirdeğe doğru ilerleyiş hissini arttırmaya yönelik, pozitif bir tasarım aracı olarak kullanıldı. Farklı kotlardaki teraslar, merkeze ve anıtlara bakan mimari yürüyüş yolları haline gelen deneyimsel rampalarla birbirine bağlandı. Yaya hareketi, teatral giriş ve çıkışları sahneleyen, çiçekli erguvan ağaçlarının veya kokulu ıhlamur ağaçlarının deneyimlerini sunan, ağaçlı ve merdivenli girişlerle çeşitlendirildi (Resim 5).

Farklı Eksenlerin Çözümlemesi

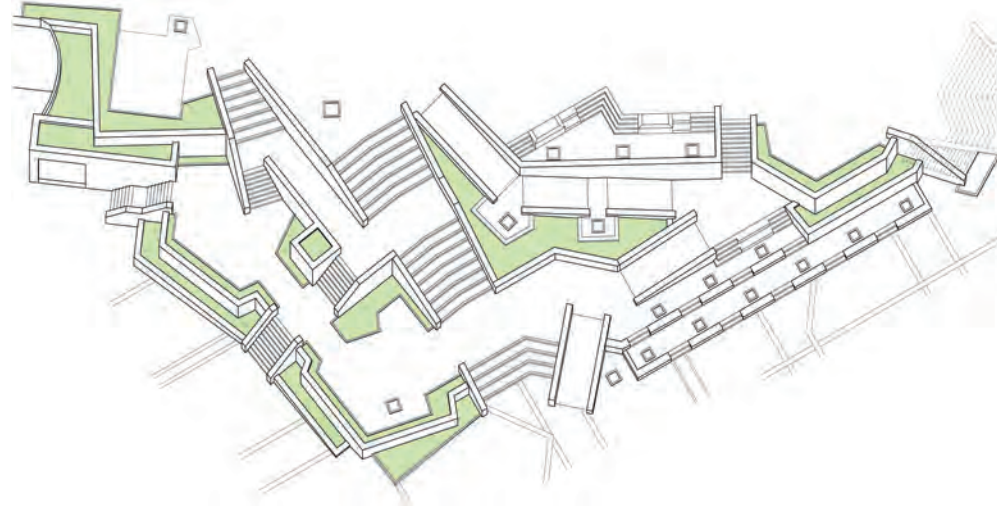
Bir diğer önemli tasarım problemi, Beyazıt Külliyesi ve İstanbul Üniversitesi anıtsal kapılarının, meydanda farklı eksenlerde yerleştirilmiş olmasının yarattığı gerilimin çözümü üzerine odaklandı. Beyazıt Külliyesi, bir caminin doğası gereği kible yönünde konumlanmışken, meydana önemli bir giriş kapısı olan Ordu Caddesi'ne bir bakıma arkasını dönmüştür. Bu durumun aksine İstanbul Üniversitesi'nin üç parçalı anıtsal kapısı ise, ana yönelimi Ordu Caddesi'ne ve cad-denin arka fonunda da Marmara Denizi'ne doğru tanımlamaktadır (Resim 6).

Kentsel Boşluk ve İfade Özgürlüğü

Meydanın fiziksel sınırlarını değiştirilmemesi, ancak daha tanımlı hale getirilmesi projeye yön veren en önemli kararlardan biri oldu. Zamanında Hürriyet Meydanı olarak da adlandırılmış olan Beyazıt Meydanı günümüzde her türlü siyasi görüşe sahip olan farklı grupların toplanma ve gösteri alanı niteliğindedir. Yerine göre alanda düzenlenen mitingler uluslararası katılımın da olduğu gösterilere dönüşmektedir. Bu denli yoğun kullanılan meydanın, özgürlükçü varoluşu ve özgür düşünceye olanak sağlayan ortamının bozulmaması ve sürdürülmesi, Beyazıt Meydanı'nı kamusal alan olarak tarifleyen en önemli özelliklerinde biridir. Dolayısıyla meydanın merkezinde herhangi bir fikri empoze etmeyen ve hatta serbest kulan bu varoluşsal özelliğinin sürdürülebilmesi amaçlanmıştır. Kentsel boşluğun tarih boyunca barındırdığı bu kimlik özelliğini bozmadan; meydanın kentsel tasarım açısından sınırlarının net ve belirgin olabilmesi için de çeperlerinin yeniden ele alınması stratejisi geliştirilmiştir.

Kamusal Mekanı Yapılar Olmadan Tanımlayabilmek

Meydanın sınırları tanımlanırken, zemin düzleminde tasarlanan hareketler ve bunları destekleyen peyzaj unsurları geliştirildi. Alanda bulunan kot farkları, farklı seviyelerde seyir ve dinlenme terasları ile yeniden tasarlandı. Farklı noktalarda tasarlanan çöktürme avlular ve avluların saran oturma basamakları ve üzerine oturulabilen istinat duvarlarıyla, söz konusu açık hava odaları tasarlanırken, meydanın çeperinde de aktivite alanları tanımlanmış oldu. Tasarlanan alt ölçekli sosyal mekanların mimari dili, meydan genelinde tekrar ederek kullanıldı ve bütüncül bir tasarıma ulaşılması sağlandı. Çok değerlikli geliştirilen mimari unsurlara örnek, merdiven basamakları ve oturma basamakları, seviye değiştirmek için

Resim 6. İstanbul Üniversitesi Serasker Kapısı önü terasları aksonometrik anlatım.

Resim 8. Meydan kotundan Serasker Kapısı kotuna çıkan parçalı rampa.

var olsalar da kullanılmadıkları zaman heykelsi bir biçimleri olmasına özen gösterildi. Benzer şekilde düşey duvarlar da mekanları tanımlayan veya sınırlayan, kot farklarını ve zemin şekillerini düzenlemek için kullanılan unsurlar ama yanı zamanda üzerlerine oturmak için de kullanılabirler (Resim 7).

Anıtlarla Kurulan Görsel İlişkiler ve Hareket

Kot farklılıklarının tasarım girdisi olarak kullanılması sonucunda, meydanın merkezinde bulunan kentsel açık alanı sarmalayan ve belirli bir törensel yaklaşım ritmi ile, belirli bir hızda ve zaman zaman durup yeniden harekete geçen bir yürüme eyleminin koordine edilmesi sağlandı. Meydana yaklaşırken anıtların sıra ile ve farklı açılardan görünür hale gelmesi projenin önemli amaçlarından biri oldu. Koruma Kurulu'nun da önem verdiği konulardan biri olan anıtların görünürlüğünün sağlanmasında, yaya akslarının, mevcut anıt ağaçların konumlarının da irdele-nerek tasarlanması, böylece dikilecek olan yeni ağaçlarla birlikte tüm doğal peyzajın yaya dolaşı-

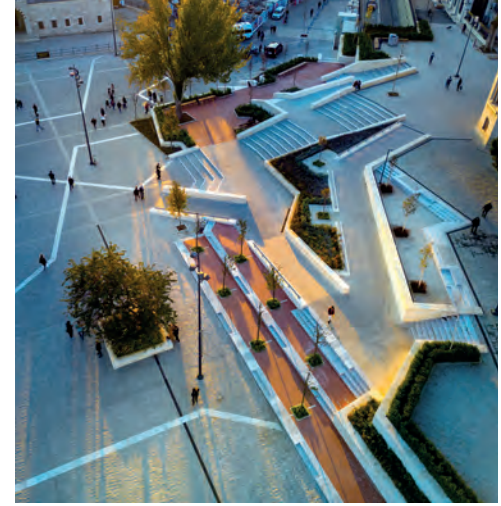
mında anıtlarla olan görsel ilişkiyi engellememesi üzerinde çalışıldı.

Çapraz İzgara Ağaç Dikimleri

Meydan'da yeni tasarlanan peyzaj alanlarında ise yeni dikilecek ağaçların yerleşiminde çapraz yerleştirilmiş, kayan ızgara planlar tercih edildi ki, bu yerleşim de hareket halindeki yayaların yürüyüşleri sırasında ağaç dizilerini arasından anıtları görmelerini sağladı. Tüm yürüyüş yolları, anıtları tam karşıdan değil, farklı ve değişen açılarda, üç boyutlu kütle biçimlerini algılayacak şekilde tasarlandı.

Simetri Aksları, Asimetrik Düzenlemeler ve Ayna Simetrisi

Bu frontal olmayan görsel aks yaklaşımını destekleyen diğer bir tasarım prensibi de tasarlanan teras ve merdivenlerin simetrik ve asimetrik yerleşimlerinin geçişli olarak kullanılması ile sağlandı. Yani simetrik bir yerleşim içinde asimetrik düzenlemelerin ve aynı şekilde asimetrik kurguların

Resim 7. İstanbul Üniversitesi Serasker Kapısı önünde tasarlanan yeni teraslar.

Resim 9. Besim Ömer Caddesi'nden Meydan'a yaklaşım.

oluşturulması özen gösterildi. Bu tasarım kararı, serbest ve dikte etmeyen görsel aksların ve yumuşak geçişlerin olmasına olanak sağladı. Simetri aksları ve ayna simetrisinde farklı oranların birbiri ile uyumu anlayışı ile yorumlandı.

Anıtların Cephe Oranları ve Açık Alanla İlişkisi

Anıtların görseelliği ile ilgili vurgulanması gereken bir diğer konu da, alanın bir nevi açık hava müzesi niteliğinde olması; tarihin farklı dönemlerine ait, her birinin cephesi oldukça estetik olan farklı tarihi yapıları bir arada oldukları gerçeği idi. Farklı cepheler görünür kılınırken, açık alanla da oransal olarak ilişkilendirilmeleri gerekiyordu. Böylece, anıtların önlerindeki derme çatma yapıların, gereksiz tarhlar, duvar kalıntıları gibi unsurlar temizlenerek önlerinin açılması; yapıların cephe yükseklikleri oranında önlerinde açık alanların tasarlanması sağlandı. Zemin kaplamalarının anıtlara nasıl yaklaştığı ve nasıl çözümlendiği yine bu bağlamda, görseelliği sağlayan önemli bir tasarım konusu oldu.

Resim 10. Kapalıçarşı Meydanı'ndan Meydan'a çıkan engelli erişim rampası ve aydınlatması.

Resim 11. İstanbul Üniversitesi Serasker kapısı önünde yeni rampa ve aydınlatması.

Yaya Hareketinin Yoğun Olduğu Aksların Tasarımı

Meydan çeperinin, meydanı sarmalayan teraslarla tasarlanmasının yanı sıra, meydana ulaşan yaya yollarının tasarımı da önemli bir mimari unsur oldu. Meydanda yapılan analizlerin gösterdiği üzere, Kapalı Çarşı Meydanı'nda tramvay durağından başlayan ve meydanı kat ederek, Besim Ömer Caddesi üzerinden İstanbul Üniversitesi'ne

ulaşan yaya aksının en yoğun yaya hareketine ev sahipliği yaptığı; buna ilave olarak Vezneciler Caddesi üzerindeki Metro istasyonuna ulaşan aksın da kuvvetli bir aks olduğu; bu bölgede çalışan vatandaşlardan, öğrenci ve akademisyenlere, Kapalı Çarşı'ya gelen yerli ve yabancı turistlere kadar herkesin bu aksı yoğun bir şekilde kullandığı tespit edildi. Bu aksı dik kesen ve Bakırcılar Caddesi'nden Ordu Caddesi'ne inen aks ise ikinci

derecede yoğun yaya trafiğine sahip bir aks olduğu gözlemlendi.

Rampalar ve Zaman-Mekan Algısı

Kapalı Çarşı Meydanı'ndan Besim Ömer Caddesi'ne ulaşan yaya aksı proje öncesinde üzerindeki yaya yoğunluğunu yansıtmayan bir nitelikteydi. Hatta Üniversite kapısına çıkan merdivenler de sonradan yapılmış tali bir merdiven görünümündeydi. Engelli erişimi ise mevcut değildi. Yeni engelli rampalarının tasarımı projeye yön veren önemli unsurlardan biri oldu. Evrensel standartta, eğimi ve sahanlık uzunlukları uygun engelli rampaları alana bükülmelenerek yerleştirildi. Oluşan bu açı farkları kullanıcıların alanı farklı açılardan deneyimlemesine olanak sağladı. Bir nevi mimari promenatlar oluşturan rampalar Meydan'ın zaman-mekan algısını oluşturan önemli unsurlar oldu.

Çok Değerlikli Tasarım Unsurları

Engelli rampaları tasarlanırken dikkat edilen önemli bir nokta, rampaların yalnızca engelli bireyler için tasarlanmış işlevsel elemanlar olmasına gösterilen özen oldu. Rampaları geniş ve iyi aydınlatılmış promenatlar oluşturmaları, engelli veya engelsiz tüm bireylerin, aralarında fark gözetmeksizin birlikte kullanabilecekleri ana ulaşım aksları olması sağlandı. Rampaların tek tarafında Beyazıt Meydanı için özel olarak tasarlanan silindirik formundaki uzun aydınlatma elemanları, aynı zamanda korkuluk işlevini üstlenirken, rampanın karşı duvarına yansıttıkları ışık yüzeyi ile günün çok erken ve geç saatlerinde ferah ve güvenli bir yaya yolu oluşturulmasını sağlamaktadırlar. Çizgisel bu ışık elemanları aynı zamanda hareketin görsel deneyimini de alana getirmektedirler.

Aydınlatma Tasarımı ve Farklı Işık Seviyeleri

Meydanın aydınlatılmasında, aydınlatma armatürlerinin görsel olarak ön plana çıkmayaacağı bir tasarım anlayışı benimsendi. Meydanı aydınlatacak az sayıda yüksek direktan asılan projektörler ile meydan belirli bir seviyede ve homojen olarak aydınlatıldı. Burada dikkat edilen bir nokta, meydandaki anıtların da akşam saatlerinde ayrıca aydınlatılıyor olmaları sonucunda meydanda rahatsız edici fazla bir ışıklandırma yapılmaması öngörüldü. Meydanı saran alt ölçekli alanlarda ise daha kısa direklerle daha kuvvetli aydınlık seviyeleri amaçlandı. Bu alt ölçekli alanların, merdiven ve sahanlıkların aydınlık ve güvenli olmaları amaçlandı. Aydınlatma armatürlerinin tipi farklı kot seviyelerinden de görülebilecekleri ve gözü rahatsız etmemeleri hesaplanarak seçildi (Resim 11).

Anıtlar Arasındaki Geometrik ve Oransal İlişkilerin Zemindeki İzleri

Beyazıt Meydanı'nın yeni zemin deseni, alan üzerinde yapılan teknik araştırmalar sonucunda, Beyazıt Külliyesi'nin farklı yapıları ile iç ve dış mekanları arasındaki geometrik ve oransal ilişkilerin ortaya çıkarılması ile oluşturuldu. Tarihi binaların yapısal boyutlarından oluşturulan çizgili ızgara katmanı ile, Topkapı Sarayı Parşömenleri içinde yer alan bir beşgen giriş deseninden soyut-

Resim 12. Vezneciler Girişi'nden Serasker Kapısı önü düzenlemesi, Meydan ve Beyazıt Cami'sine bakış.

Resim 13. Beyazıt Cami avlu kapısından Beyazıt Kütüphanesi ve Sahaflar giriş kapısına bakış.

Resim 14. Ordu Caddesi'nden Meydana çıkış.

lanan akıcı çizgiler üst üste bindirildi. Matematiksel ve geometrik oranların soyut miras değerleri, yeni zemin deseniyle hayata geçirilerek tasarımda ilave bir karmaşıklık katmanı yaratıldı. Karmaşıklık, kavramsal bir tasarım aracı olarak bireyi çevreyle daha fazla ilişki kurmaya teşvik eden bir unsur olarak işlendi.

Kamusal Alanın Yakın Tarihçesi ile Kurulan Süreklilik İlişkisi

Beyazıt Meydanı'nın Roma ve Bizans dönemlerinden günümüze kadar uzanan tarihçesi kapsamında ve farklı unsurlarına verilen referanslar çerçevesinde, uygulanan projenin, Meydan'ın özellikle yakın tarihinde geçirdiği kentsel dönüşümler ile nasıl ilişkilendirildiği önemli bir çalışma konusu oldu. 2012-2022 tarihli Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesi çalışmalarında, kentsel açık alanın

son iki yüzyıl boyunca geçirmiş olduğu dönüşüm, kentsel mekanın sürekliliği göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

2012-2022 Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Projesi ve Uygulanması

2012 yılında, kentsel tasarım projesi çalışmaları'nın başlangıcında, oldukça yıpranmış durumda olan meydan, önceki yarım asır boyunca sonuç alınamayan girişimler ve ideolojik çatışmalar sebebiyle kendi haline bırakılmış ve metruk kalmıştı. 2012 senesinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne sunulmak üzere, meydanın yenilenmesi için UrbAr Kentleşme ve Mimarlık Ofisi tarafından geliştirilen 6 farklı alternatif arasından İBB tarafından seçilen proje, 17 Nisan 2013 tarihinde Koruma Kurulu'na sunuldu ve onaylandı. Sonrasında, müellif olarak bizlerin

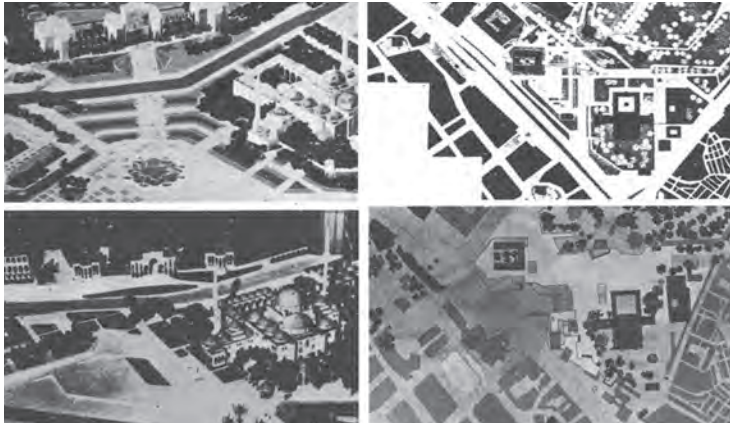
süreç dışında kaldığımız bir dönemde, tasarıma ait uygulama projeleri İBB bünyesinde hazırlandı. Ancak, çizilen uygulama projesinin, 2013 tarihli ve onaylı özgün tasarımdan çok uzak bir noktada olduğunu söylemek gerekiyor. 2017 yılında başlayan inşaat faaliyetleri de inşaat başladıktan hemen sonra durdurulmuştur. Ancak, özgün projede önerilen ve Beyazıt Meydanı çeperinde yer alan üç önemli kentsel müdahale önerisi uygulanmıştır. Bunlardan ilki, Vezneciler Caddesi üzerinde, meydana giriş yolu üzerindeki betonarme karanlık yeraltı çarşı yapısının kaldırılması olmuştur. Burada Bizans dönemi sarnıçları bulunmuş olup, kazıları halen devam etmektedir. İkincisi, Vezneciler Altgeçidi'nin güçlendirmesi ile ilgili olarak 2013 yılında dahil olduğumuz koordinasyon çalışmaları neticesinde, yenilenme sürecinde geçit yapısal aks-

Resim 15. 1958 tarihli Beyazıt Meydanı'nın trafik kavşağını gösteren fotoğraf.

Resim 16. Hans Högg Beyazıt Meydanı projesi.

Resim 17. Sedat Hakkı Eldem, Hans Högg, Luigi Piccinato, Turgut Cansever projeleri.

Resim 18. 1961-1963 tarihli gazete haberleri (Salt Arşivi).

ların kaydırılması önerimizin kabul edilmesi ile üst örtünün meydan çeperlerini daha doğru bir şekilde tanımlaması sağlanmıştır. Üçüncüsü de, Beyazıt Meydanı'nın Kapalıçarşı inşinde yer alan otobüs duraklarının kaldırılıp, alanın bir yaya meydanına dönüşümü ile ilgili olan öneri -yine uygulama projeleri bizim dışımızda çizilmiş olmasına rağmen- gerçekleşmiştir.

2020 yılında İBB Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu daveti ile yeniden proje sürecine dahil olduktan sonra, meydanın yakın tarihindeki gelişim sürecini de dikkate alan, kentsel hafızasındaki yerini koruyarak yenilemeyi öngören bir yaklaşım ile 2013 yılında onaylanmış olan projemizi revize ettik. 2021 Haziran ayında, Kültür Varlıkları 1 Numaralı Yenileme ve 4 Numaralı Koruma Kurullarını tarafından onaylanan projenin uygulaması Ağustos 2021 tarihinde başladı, 6 Eylül 2022 tamamlanarak yeniden halkın kullanımına açıldı. Vezneciler girişi ise, alanda ortaya çıkarılan sarnıç yapılarının restorasyonu sonrasında tamamlanacaktır.

20. Yüzyılda Meydan için Geliştirilmiş Olan Proje ve Öneriler

Proje alanı, tarihte Bizans ana arteri olan Mese'ye, daha sonra da Osmanlı Dönemi'ndeki adı ile Divanyolu'na açılan bir konumda yer alıyor. Bugün

Ordu Caddesi olarak anılan bu ana arterin tarih içindeki değişimini, 18. yüzyıl sonundan itibaren geliştirilen kentsel önerilerin sürekliliği içinde ele almak gerekir. 1792 tarihli Tatarıkcı Abdullah Efendi'nin kentsel sorunlarla ilgili görüşleri ile başlayan; 1838-39 senelerinde Helmuth von Moltke Planı'nı takiben geliştirilen Tanzimat Divanı önerileri; 1864 Hocaapaşa yangını sonrasında kurulan İslahat-ı Turuk Komisyonu kararları; 1910-14 Andre Auric projeleri; 1938 Prost Planı ve 1948 Prost Raporu; 1951-52 Revizyon Komisyonu raporları ile farklı düzenlemelerde tarihi yarımadada ana arterlerin genişletilmesi söz konusu olmuştur (Bilsel 2015; Çelik 1993, c. 1986; Gül 2015). Beyazıt-Sultanahmet aksı 1860'larda; Beyazıt-Aksaray aksı 1900'lerin başında genişletilmiştir. Bu iki parçanın arasında daralarak boğaz yapan ve Beyazıt Meydanı önünden geçen kısa aksa denk gelen yol ise ancak 1956 senesinde genişletilebilmiştir. Yol seviyesi yaklaşık 3,5 metre indirilmek suretiyle düzenlenerek, Caddenin sürekliliği sağlanmış, ama Simkeşhane yapısı gibi pek çok eser yıkılmıştır (Gül 2015). Açılan yeni yollarla birlikte ortaya çıkan kot farklılıkları; kentsel mekanın modern hayata uyumu için gerekli ihtiyaçlar; tramvay, araç, otobüs güzergahları için yapılan değişiklikler; kavşaklar, rampalar; yapıların işlevlerinin ve kullanıcıların değişmesi; anıtları görünür kılmak için etraflarında yapılan yıkımlar sebebi ile kentsel

dokusunu kaybeden Beyazıt Meydanı için geliştirilen farklı projelerden biri Joseph Antoine Bouvard'a aittir. 1902 tarihli, neoklasik batılı üslupta parterlerle tasarlanmış simetrik planıyla kentin mevcut dokusu ve çevrede yer alan yapıların ölçeği ile uyumsuz bir fikir projesi olarak kalmıştır (Çelik 1993, c. 1986, 115-118).

1923-1924 senelerinde Mimar Asım Kömürçüoğlu tarafından geliştirilmiş ve İstanbul Valisi Haydar Bey (Haydar Yuluğ) adı ile anılan projede ise Serasker Kapısı'nın önünde, tramvayların dönüş yaptığı eliptik bir havuzla tanımlı yeşil adanın tanımladığı kavşak kent hafızasında önemli bir yere sahiptir.

Sedat Hakkı Eldem, Beyazıt için 1925-1959 arasında farklı projeler hazırlamıştır. Bunlardan 1957 Projesi büyük ölçüde uygulanmıştır. 1959 senesinde Belediye Danışmanı Hans Högg, dinlenme bahçeleri ve kafelerinde yerli halk ile yabancılar için bir buluşma alanı olabilecek, çeşitli kamusal işlevleri barındıran bir meydan önerisi yapmıştır (Resim 16). 1960 senesinde, Högg, İller Bankası Baş Mimarı Luigi Piccinato ve Turgut Cansever, alanın tasarımı için 3 farklı proje geliştirmişlerdir (Resim 18). Yarışma projelerindeki ortak noktalar, cami ekseninde bir yaya meydanı oluşturmak, kot farklarını setlerle çözmek, Ordu Caddesi'nden

Resim 19. 1960 tarihli Beyazıt Meydanı düzenleme inşaatı.

meydan kotuna rampa ile çıkmak, Serasker Kapısı yöneliminin külliye yönelimi ile ters düştüğü kabulü ile ortaya konan bu problemi bertaraf etmeye çalışmaktır. Yapılan değerlendirmede, Cansever'in önerisi seçilmiştir. Ancak, uygulaması tamamlanamamıştır. Bu noktada üç önemli husus vardır. İlki, basında çıkan beyanlardan, 1963 senesi gelindiğinde projenin halen 1/500 aşamasında olduğu, detay ve uygulama çizimlerinin bulunmadığı veya yeterli olmadığı için inşaatın tamamlanamadığı anlaşılmaktadır (Resim 17). İkincisi, anıtların çevresinde yeni yapılar inşa etme düşüncesinin eleştirilmesidir. Üçüncüsü, setlere ait yüksekliklerin tepki çekmesi olmuştur. Projenin durdurulmasını mütakiben, -dönemin hava fotoğraflarında gözlemlenebileceği gibi- cami ana kütesini sararak Ordu Caddesi'ne doğru inen 90 derecelik açılarla zigzaglanarak şekillenen, ortogonal geometrilerle tanımlı setlerin 2000'lere gelindiğinde orijinal formlarının kaybolduğu gözlenmektedir. Bu dönüşümün, projenin durdurulmasından sonra istinat duvarlarının yeşil sevelle örtülmesinin ötesinde bir durum olduğu; yine muhtemel anonim bir şekilde dikilmiş ağaçlarla da alanın son halinin projenin orijinalinden tamamen farklılaşmış olduğu gözlemlenmektedir. Bu paralelde, 1960'larda projenin anonim olarak 12 defa değiştirilmiş olduğu bilinmektedir. Ek olarak, örülen yığma taş duvarların sonradan bilinmeyen bir tarihte küfeki taş ile kaplanmış olduğu tespit edilmiştir (Resim 18, 19). İstanbul Üniversitesi Serasker Kapısı önündeki altıgen sahanlıklı merdiven ise 2015 yılında trafik altgeçidi yenileme çalışmaları sırasında yıkılmış; 2017 yılında detayları değiştirilerek rekonstrüksiyonu yapılmış; 2019 yılında ise tekrar yıkılmış olduğu tespit edilmiştir. İlerleyen yıllarda Beyazıt Meydanı'nın yenilenmesi sıkça gündeme gelmiş, 1987 yılında düzenlenen bir yarışmada, Sedat Hakkı Eldem'in önerisine referans veren, postmodern tarzda bir proje seçilmiş, ama uygulanmamıştır. Tasarım çalışmalarına başladığımız 2012 yılında meydan bakımsız kalmış; kent içi dolaşımında tamamen tanımsız ve ulaşılamaz bir hale gelmiş; otopark olarak kullanılmaktaydı (Resim 20).

Son Söz

Beyazıt Meydanı gibi kentsel önemi olan bir kamusal açık alanın tasarımı ve ilgili süreçlerin yö-

Resim 20. 2019 tarihli meydanın otopark kullanımını gösteren fotoğraf.

Resim 21. 6 Ekim 2022 Beyazıt Meydanı uygulamasının tamamlanması ve açılışı.

netimi gerçekten de sağduyu gerektiren bir konu olmuştur. Liyakat ve konusunda yeterliliğin ötesinde, kişisel çıkar çatışmalarından bağımsız kalabilmek; meydanı kişisel veya sanatsal tatmin aracı olarak görmenin üstesinden gelebilmek; kamusal alanın ve anıtların ön planda olduğu ve gelecek nesillere bırakılabilecek, evrensel değerlere haiz bir tasarım oluşturmak gerçekten önemli bir sorumluluktur. Bu noktada sağduyu ve büyük özveri ile desteklerini esirgemeyen ve dahası genel kanı ile imkansız olduğu öngörülen bu süreçte yanımızda bulunan tüm kamu ve özel kurumlardaki paydaşlarımıza teşekkür ediyor, bu zorlu icraatın mimarları olmaktan gurur duyduğumuzu ayrıca belirtmek istiyoruz (Resim 21).

REFERANSLAR VE NOTLAR:

1. S. Gideon, Space Time and Architecture (Harvard University Press, Cambridge, MA.1995): s.50. "It seems that one of the

secrets of a good public square or gathering place is the simplicity of its architectonic elements."

2. Bilsel, Cana. "Geç Osmanlı Döneminden Cumhuriyet'e Çağdaş Şehir Düşüncesi ve İstanbul Planlaması." Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi Cilt 8 (İstanbul: İBB Kültür A.Ş. ve İSAM, 2015): 496-534.

3. Çelik, Zeynep. The Remaking of Istanbul (Berkeley: University of California Press, 1993, c. 1986).

4. Gurallar, Neşe. "Beyazıt Meydanı'nın Yüzyıllık Biçim Arayış Öyküsü: Eldem ve Cansever Çatışmasından UrbAr'a." Arredamento Mimarlık 361 (2023): 74-77.

5. Gurallar, Neşe. "From a Courtyard To a Square: Transformation of the Beyazıt Meydanı in the Early Nineteenth Century Istanbul." METU JFA 24:1 (2007): 71-92

6. Gül, Murat. "Menderes Dönemi İstanbul'unda İmar Hareketleri ve Arka Planı" Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi Cilt 8 (İstanbul: İBB Kültür A.Ş. ve İSAM, 2015): 536-555.

7. Kuban, Doğan, "Beyazıt", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi Cilt 2 (İstanbul: 1994): 180- 188.

NÖROM | NÖROBİLİM VE NÖROTEKNOLOJİ MÜKEMMELİYET ORTAK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Nörom programın oluşturduğu çeşitli kısıtlamaları, kullanıcıları için bir dezavantaja çevirmeden, bir araştırma ve bilim merkezinin ihtiyaç duyacağı çeşitliliği, mekansal olarak sağlamaya odaklanırken rastlantısal karşılaşmalara, anında gelişen bir araya gelişlere, fikir alışverişi ve etkileşim ihtimalini arttıracak mekansal düzenlemelere ev sahipliği yapıyor.

Mimari Tasarım Ekibi: Kumru Alpaydın, Türker Kesiktaş, Baran Gökgöz

Mimari uygulama Ekibi: Pelin Armağan, Sevdil Aydoğan, Gürkan Yüksel

Statik Projesi: Prota Mühendislik

Mekanik Proje: YMT Mühendislik

Elektrik Projesi: Ram Mühendislik

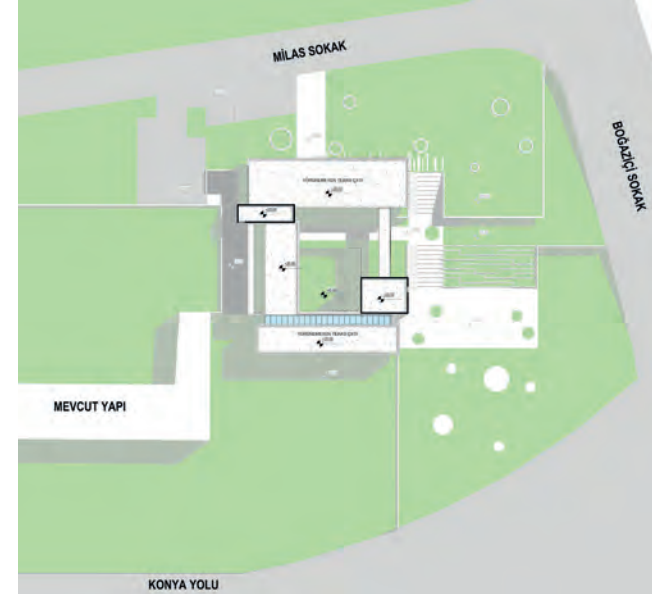
Yangın Danışmanlığı: Ethos Yangın Danışmanlık

Peyzaj Projesi: Promim Peyzaj

Proje Yeri: Beşevler, Ankara

İnşaat Tamamlanma Yılı: 2024

Fotoğraflar: Musa Can Çelik

Vaziyet Planı

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi ortak girişimi olan Nörom, sağlık, mühendislik, robotik, yapay zeka, eğitim, temel ve sosyal bilim alanlarındaki araştırmacıların çok disiplinli beyin araştırmaları gerçekleştirmesini sağlayan ulusal bir nörobilim mükemmeliyet merkezi. Tasarım alanı, Ankara, Beşevler'de, Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nin

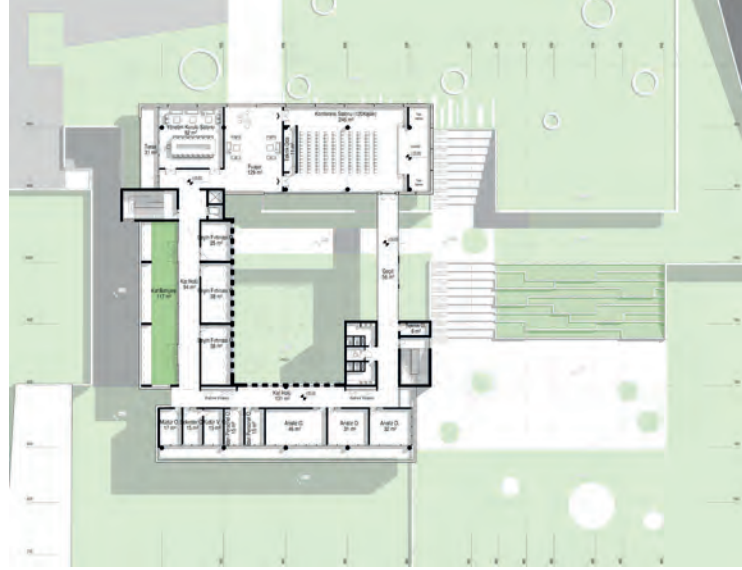
çeşitli eğitim yapılarının ve Sabancı Kız Öğrenci Yurdu'nun komşuluğunda, Mevlana Bulvarı'nın (D-200) çeperinde yer alıyor. Yapının programı, laboratuvarlar, derslikler, çok amaçlı eğitim alanları, tartışma alanları, seminer odaları, araştırmacı odaları, konferans salonu ve 3 tesla ve 7 tesla MR cihazlarının konumlanacağı laboratuvar alanlarından oluşuyor. Programın geneli, bir eğitim

yapısının bileşenlerinden oluşmakla beraber, MR cihazlarının varlığı ve titreşimden etkilenmeleri, manyetik alan oluşturmaları gibi sebepler yüzünden, tasarım alanının kullanımında çeşitli kısıtlar oluşturuyor. Tasarım, programın oluşturduğu bu kısıtları, kullanıcılar için bir dezavantaja çevirmeden, bir araştırma ve bilim merkezinin ihtiyaç duyacağı çeşitliliği, mekansal olarak sağlama

Zemin Kat Planı

Birinci Kat Planı

Kesit

Kesit

ya odaklanıyor. Rastlantısal karşılaşmalara, anında gelişen bir araya gelişlere, fikir alış-verişi ve etkileşim ihtimalini arttıracak mekansal düzenlemelere yoğunlaşan bir kurgu ile yapı arazideki 10 metre kot farkına, üst kotta gelişen bir karşılaşma düzlemi, beşer metrelik kot farkı ile araziye yerleşen avlular ve onları karşılayan amfiler ile cevap veriyor. Alanın en alt kotu, amfilerin sonlandığı, aynı kotta yer alan kafenin ve avlunun açıldığı bir aktivite alanına dönüşüyor.

Tasarım, temel geometrik formların, açık alanlar etrafında dengeli bir kompozisyon oluşturma niyeti ile biçimlenmiş. Her bir fonksiyon tanımlı, okunabilir bir forma dönüşürken renk ve doku farklılaşması ile bu ifadeyi güçlendiriliyor. Ankara'nın en köklü üniversitelerinden üçünün ve kendi alanlarında çok önemli araştırmalara imza atan bilim insanlarının bir araya gelişinin oluşturduğu ilham verici bütünün, analogik bir dille forma dönüşmesi tasarımda ortaya çıkıyor.

MODERN GEZİLER: KENDİNİ ARAYAN BİR YAZI DİZİSİ – 15

Geçen sayıda İmran Satış Atar'ın kırsalda bir modern müzeye, -1970'li yıllarda Erten Altaban tarafından tasarlanan ve 2007'de Cengiz Bektaş Mimarlık İşliği tarafından bir ek yapı eklenen Afrodisias Müzesi'ne- yaptığı bir geziyi gündemimize taşımıştık. Yazı dizimizin bu yazısında ise Buse Baloğlu Yelken ile beraber, Türkiye Modernizmi'nin ikonik yapılarından biri olan ve Seyfi Arkan tarafından tasarlanmış olan Florya Atatürk Köşkü yerleşkesini ziyaret ediyoruz. Bu yapı ve dahil olduğu yerleşkenin restorasyon proje ve uygulamasında etkin bir rolü olan Yüksek Mimar Buse Baloğlu, bize yerleşkenin mimarisi ve tarihi ile ilgili bilgi verirken aynı zamanda bizi yerleşkede sanal bir geziye çıkarıyor. Bu yazıyla bir kez daha modern eserlere yapılan gezilerin duygu ve düşünce dünyamıza katkısını derinden hissediyoruz. Yazının daha çok kişinin Florya Atatürk Köşkü'nü ziyaret etmesiyle sonuçlanması dileğiyle.

Bölüm Editörü: Prof. Dr. FİGEN KIVILCIM ÇORAKBAŞ
Bursa Uludağ Üniversitesi

Resim 1. Florya Atatürk Deniz Köşkü 2023 tarihli hava fotoğrafı (Özgür Proje Mimarlık Danışmanlık İnşaat Ltd. Şti. Arşivi).

“ATATÜRK’ÜN MİMARİ⁽¹⁾” SEYFİ ARKAN’DAN MODERN MİMARİNİN TEMSİLİ NİTELİĞİNDE BİR YAPI: FLORYA ATATÜRK DENİZ KÖŞKÜ

Buse Baloğlu Yelken, Yüksek Mimar

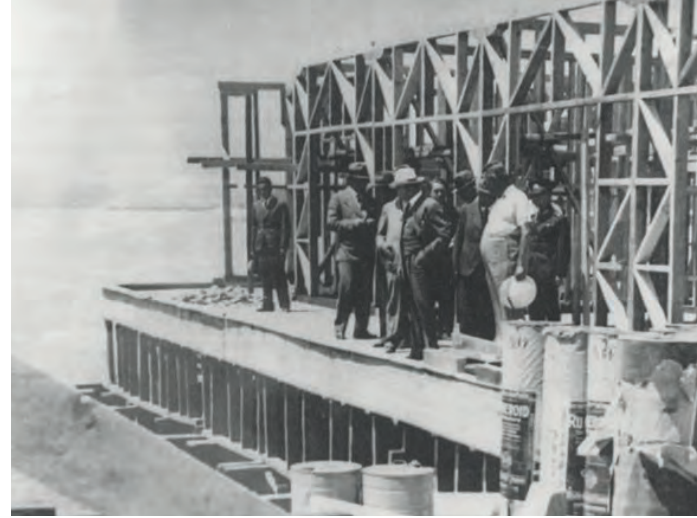
İstanbul Florya sahilinde bulunan Cumhurbaşkanlığı Yerleşkesi Florya Atatürk Deniz Köşkü, Maiyet Köşkleri (kırmızı ve mavi

köşkler günümüze ulaşamamıştır) ve hizmet binalarıyla birlikte Atatürk'ün Modern Türkiye anlayışının küçük bir temsili niteliğindedir. Atatürk'ün halkla birlikte denize girdiği, manevi kızı Ülkü ile yürüyüşe çıktığı ve Cumhuriyet rejiminin yöneten ile yönetilen arasındaki yeni ilişkisini temsil eden ikonik fotoğrafları bu yerleşkede çekilmiştir (Resim 2, 3). Florya Atatürk Deniz Köşkü sahil yapıları ile bir bütün olarak değerlendirilerek anlatılmalıdır. Ancak hepsinin kendine özel bilinmesi gereken hikayesi olması sebebiyle odak noktası olarak Deniz Köşkü belirlenmiştir.

1935 yılında Atatürk'ün sağlığının kötüleşmesiyle birlikte doktorunun deniz suyu ve havasının iyi geleceğini önermesiyle Atatürk'ün sık sık ziyaret etmeyi sevdiği Florya'da bir yazlık köşk yapımına karar verilmiştir. Bunun üzerine Martin Wagner ve Seyfi Arkan'ın da içinde bulunduğu üç mimardan proje istenmiştir. Projeler arasında Martin Wagner'in sahilde daha kapalı bir yaklaşımla tasarladığı projeye karşılık olarak Seyfi Arkan'ın modern bir dille tasarladığı ve sahil kısmının halka açık bir dinlenme mekanı olarak değerlendirildiği tasarım seçilmiştir. Atatürk bu yakla-

Resim 2, 3. Atatürk manevi kızı Ülkü ile Genel Sekreterlik Binası terasında (Hanrı Benazus Koleksiyonu).

Resim 4, 5. Atatürk'ün uygulama sürecinde yaptığı ziyaretlerden (Hanrı Benazus Koleksiyonu).

şımı memnuniyetle karşılamış ve bu memnuniyetini “Projenizde beni halkımla birlikte etüt etmenizden çok mütehasşsı oldum.” sözleri ile dile getirmiştir. Böylece proje ve uygulama süreci İstanbul Belediyesi'nin Atatürk'e bir armağanı olarak 1935 yılında başlamıştır. Haziran ayında temel direklerinin inşasıyla başlayan uygulama 43 gün gibi kısa bir sürede tamamlanarak 14 Ağustos 1935'te bitirilmiştir. Köşkün yapım sürecinde Atatürk sık sık ziyaretlerde bulunmuş ve halkla birlikte denize girmiştir. (Resim 4, 5)

1936 yılında Türkiye'yi tanıtmak amacıyla Amerika'dan Julien Bryan isimli bir görüntü yönetmeni gelerek yaklaşık 20 dakikalık “Turkey Reborn” isimli bir belgesel hazırlamıştır. Bu belgeselin son 5 dakikası Atatürk'ün Florya'daki günlük yaşamından karelerden oluşmaktadır. Bu kısımda yönetmen Atatürk'ün buradaki sade yaşantısını “...Türk milletini ileri uygarlık seviyesine taşıdıktan sonra artık geçmiş sıkıntılarını unutabilir, güneşte ve kumda bütün vücudunu dinlendirebilir.” olarak tanımlamıştır. Kültür Turizm Bakan-

lığı “filmarsivim” isimli web sitesi üzerinden ulaşabileceğiniz bu belgeseli izledikten sonra yapıya gitmenizi ve o gözle incelemenizi öneririm. Benim için en keyifli anlardan birisi belgeselde geçen fotoğraf açılarını yakalayarak gözümde canlandırmaktı.

Atatürk'ün Florya'yı sevmesi ve sağlığı sebebiyle dinlenmesi için yapılan köşk Atatürk döneminde sadece dinlenme mekanı olarak kullanılmamıştır. Resmi toplantılar yapılmış, sanatçılar ve yabancı ülke başkanları misafir edilmiştir. Bu toplantılardan bazıları rutin olarak gerçekleşen “Atatürk'ün Sofrası olarak bilinen fikir ve müzakere ortamlarıydı. Köşkün modern mimari mirasın önemli temsillerinden birisi olmasının yanı sıra siyasal ve bilimsel toplantılar için kullanılması, Ankara Çankaya Köşkü ve Dolmabahçe Sarayı'ndan sonra Cumhurbaşkanlığı Makamı olarak hizmet vermesi onu tarihi açıdan da ayrıcalıklı kılmaktadır.

Köşkün genel tarihinden ve öneminden bahsettikten sonra sizinle köşkü gezmeye

başlayabiliriz. Kara yoluyla da ulaşabileceğiniz köşkte İstanbul trafiğinden bağımsız hareket etmek istiyorsanız Halkalı Marmaray hattı doğru tercih olacaktır. Sirkeci, Yenikapı gibi duraklardan binerseniz yol boyunca sur içindeki yapı tipolojisinden sonra İstanbul Kara Surları ile birlikte eski İstanbul'a veda ederken İstanbul'un daha az betonarme olan ve hala sakin kalabilen semtlerine ulaşabilirsiniz. Florya durağında indiğinizde önce bugünkü İstanbul kalabalığına rağmen böyle bir doğayla karşılaşmanın şaşkınlığı karşılıyor sizi. Duraktan çıktığınızda sahil yolunu takip ederek 5 dakika içinde ulaşabiliyorsunuz köşk ve sahil yapılarının güvenlik noktasına. Sahil yapıları TBMM'ye ait olduğu için girişte polis güvenlik noktası bulunmakta. Köşkü ziyaret edeceğinizi söyleyerek içeri girebilirsiniz. Şu an sahilde restorasyon şantiyesi devam ettiği için sahil yapılarını görmemiz ne yazık ki mümkün değil. Bu sebeple sol tarafınızda köşkün uzaktan görünüşü, sağ tarafınızda metal güvenlik panellerinden oluşmuş ince bir yolla şantiyeye girmeden köşke ulaşabilirsiniz.

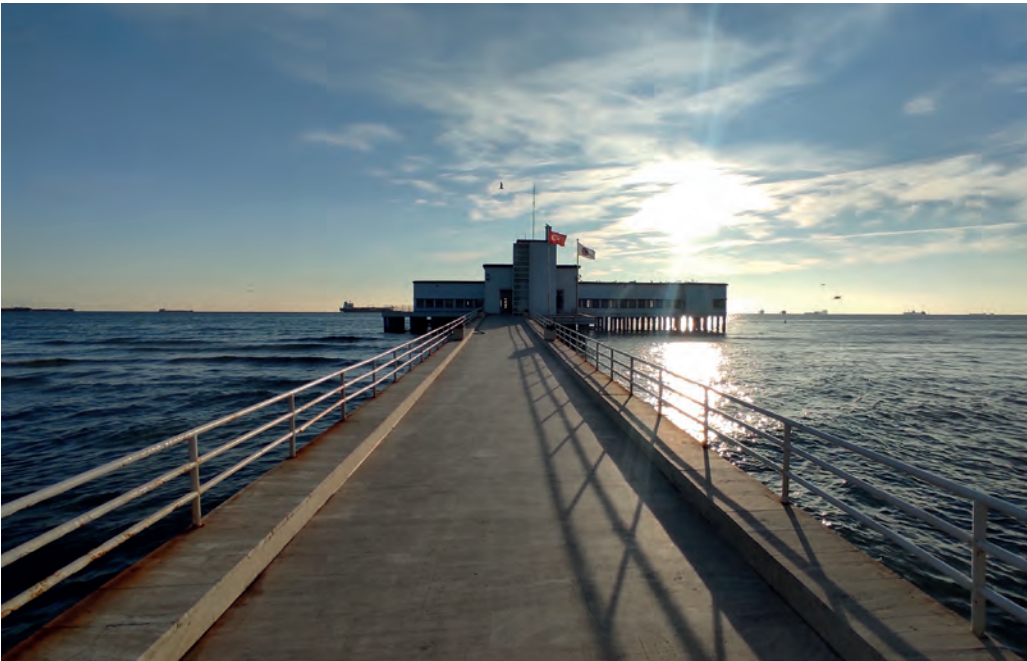
Resim 6, 7. Atatürk manevi kızı Ülkü ile Genel Sekreterlik Binası terasında (Turkey Reborn Belgesi).

Resim 8, 9. Atatürk'ün Sofras'ndan (Milli Saraylar Arşivi Florya Atatürk Deniz Köşkü Kitabı).

Köşkün giriş köprüsünün başlangıç noktasında küçük bir bilet kontrol noktası bulunmakta. Biletinizi aldıktan sonra 67 metre uzunluğundaki köprüye adım atarak gezimizi başlatabiliriz (Resim 10). Deniz Köşkü denize çakılan 238 adet putrel ayaklara sabitlenen beton zemin üzerine tamamen ahşap kullanılarak yapılmıştır. İlk tasarımında yaklaşık 10x20 cm boyutlarındaki çapraz elemanlarla bağlı putrellerle narin bir görünümü varken günümüzde yaklaşık 80 cm çapındaki betonarme elemanlara dönüşmüştür (Resim 11, 12). İlk tasarımında daha narin ayaklarla deniz üzerinde yüzer bir gemi algısı yaratırken şu anda yapılan müdahalelerle o etkinin yok olmasa da kırıldığını söylemek mümkün. 1935 yılında yapımı tamamlanan köşkün ayakları nem ve lodos kaynaklı sık sık onarım görmüştür. 1961 yılında ilk kapsamlı onarımını geçiren köşkün putrel ayakları betonla sarılmıştır. Daha sonra belirli aralıklarla yapılan onarımlarda mevcut beton üstüne betonarme ve çelik ceketleme gibi sistemlerle güçlendirme yapılmıştır.

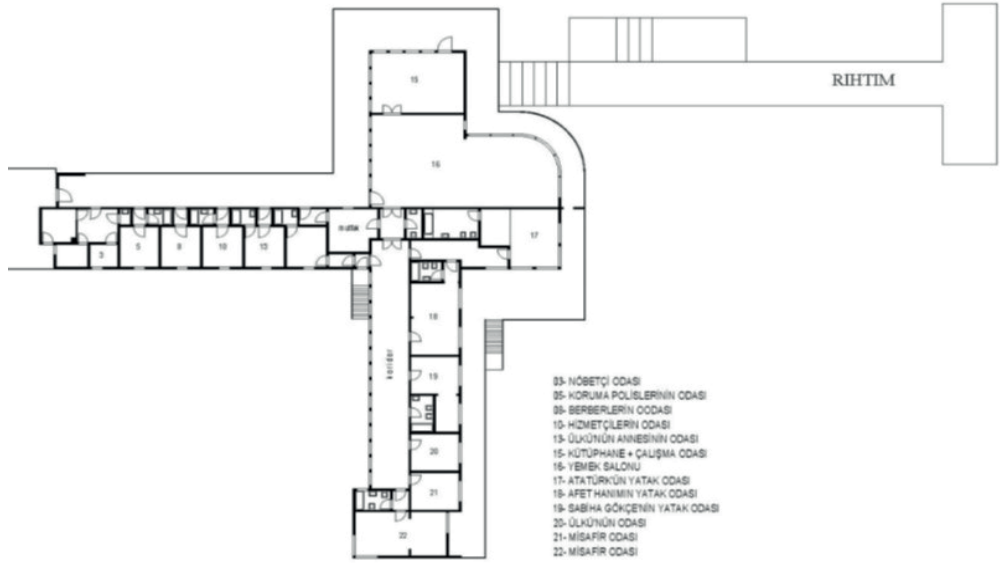
Resim 10. Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü giriş köprüsü (Mayıs 2023).

Resim 11. Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü ilk yıllar (La Turquie Kemaliste Dergisi).

Resim 12. Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü sahilinden (Mayıs 2023).

Resim 13. Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü ilk kullanım planı (Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı Arşivi).

Köprünün sonuna geldiğimizde giriş terası ve dikey ışık kulesi bizi karşılar. Giriş terasında ışık kulesinin sağ tarafında güvenlik odası, sol tarafında ise müze terasına giriş kapısı bulunmaktadır. Tek katlı tasarlanan köşkün zemini 626 metrekaredir. 281 metrekare terası, 275 metrekare iskelesi ve 320 metrekare köprü alanıyla toplamda 1534 metrekaredir. Yapının plan şemasını işlevlerine göre gece gündüz ve personel&servis hacimlerinin birleşmesiyle oluşan, birbirini dik kesen iki dikdörtgenin kompozisyonu olarak tanımlayabiliriz. Bu dikdörtgenlerden karaya dik olarak yerleştirilen 46 x 90 metre boyutlarındaki hacim personel ve servis bölümüne ayrılmıştır. Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı arşivinden ulaşılan köşkün ilk yerleşim planını incelediğimizde bu bölümün nöbetçi, koruma personelleri odası, berber odası gibi işlevleri olduğunu görebiliriz (Resim 13). Günümüzde bu odalar müze personellerinin, güvenliğin ve köşk amirinin odaları olarak kullanılmakta olup ziyarete kapalıdır.

Müze olarak gezilebilen doğu-batı doğrultusundaki 50 x 11,25 metre boyutlarındaki hacim ise ilk tasarımında giriş kısmı ve sonunda toplantı salonu ve çalışma odası olarak gündüz mekanı, sağ kısımda bir koridor üzerine eklenilen yatak odalarıyla birlikte gece mekanı olarak işlevlendirilmiştir. İlk terastan devam ettiğimizde karşımızda müze giriş kapısını görürüz. İçine girdiğimizde bizi ilk karşılayan mahal toplantı salonudur. Toplantı salonu plan şemasının merkezini oluşturmaktadır. Kullanılan mobilyaların büyük çoğunluğu özgündür (Resim 14). Aydınlatma elemanları ise Seyfi Arkan tarafından tasarlanmıştır. Toplantı odasının sol tarafında Atatürk'ün çalışma odası bulunmaktadır. Burada kullanılan mobilyaların Seyfi Arkan ve Fazıl Aysu, kitaplığın ise Seyfi Arkan tarafından tasarlandığı bilinmektedir. İşlevselliğin ön plana çıktığı mobilyalar yalın ve sade formlarıyla dikkat çekmektedir. Çalışma odasının ve tavan detaylarının Seyfi Arkan tarafından tasarlandığı bilinmektedir.

Toplantı salonunun sağ tarafında bulunan kapıdan geçtiğimizde doğu-batı aksındaki yatak odaları ve ıslak hacimlerini görebiliriz. Bu hacimler Atatürk, Afet İnan, Sabiha Gökçen, Makbule Atadan ve Ülkü Adatepe tarafından kullanılmıştır. Bunlar haricinde misafir yatak odaları da bulunmaktadır. Misafir mahalleri güncel durumda ziyarete kapalıdır. Yatak odalarında bulunan masif ahşap malzemeden üretilen mobilyaların köşteki diğer mobilyalarla uyum içinde olduğunu söylemek mümkündür.

Atatürk'ün duvarları beyaz zemini ise renkli fayansla kaplı banyosu köşkün geçirdiği onarımlar dikkate alındığında bü-tüncül olarak korunabilen tek mahalidir. Ancak burada bile vitrifiye gibi elemanlarda değişimler bulunmaktadır. Bu mahalde

Resim 14. Toplantı salonu.

Resim 15. Çalışma odası.

Atatürk'ün hastalığı döneminde özel olarak tasarlanan sandalye görümlü tartı bulunmaktadır.

Köşkün iç mekanları ve mobilyaları dönemin üslubunu yansıtmaktadır. Aydınlatma elemanlarının Seyfi Arkan tarafından yapıldığı, mobilyaların ise Seyfi Arkan ve Fazıl Aysu tarafından yapıldığı bilinmektedir. İç mekan ve mobilya anlayışının genel olarak dönem üslubu ve yapının tasarım özel-

likleri ile örtüşmektedir. Daha çok işlevsel ve sadelik ilişkisinin ön planda olduğu köşkün mimari ve iç mimari özelliklerinde Bauhaus ve Art Deco'nun öne çıktığı görülmektedir.

Florya Atatürk Deniz Köşkünde modern mimarlık akımına ait izleri mimari kurguya ek olarak hem iç mekanın genel atmosferinde hem de mobilyalarında görmek mümkündür. Özellikle iç mekanlarda sadelik ve

Resim 16, 17. Atatürk'ün ve Afet İnan'ın yatak odaları.

Resim 18. Atatürk'ün banyosu.

netliğin ön planda olması; mekanlarda ya-lın renklerin ve geometrik desenlerin kullanılması bu akımların tasarım anlayışlarıyla paralellik göstermektedir. Bozdoğan (2), (2002), Deniz Köşkünü Modern Hareket'in transatlantik etkisinin 1930'lardaki en özlü ifadesi olarak tanımlamıştır. Ana toplantı salonu mekanının tamamen cam çıkma yapması, teras çatının ince bir konsolla uzatılması, gemi güvertesini andıran ince uzun koridorların beyaz korkuluklarla tamamlanması, batı cephesinde sıralı dairesel pencerelerin (lombar) bulunması Bozdoğan'ın bu yapıyı Arkan'ın gemi binası olarak tanımlamasını sağlamıştır (Resim 19, 20).

1959 yılında Milli Saraylar Müdürlüğü'ne tahsis edilen Florya Atatürk Deniz Köşkü Kompleksi, 1976 yılında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'ne bağlanmıştır. 1988 yılında Milli Saraylar Daire Başkanlığı'na geçen köşk, bu tarihe kadar dönemin cum-

Resim 19, 20. Lombar pencereler ve dairesel cephe (Haziran 2023)

hurbaşkanları tarafından kullanılmıştır. 1988-1993 arasında kapsamlı onarım geçiren köşk, 29 Ağustos 1993'te müze olarak kullanıma açılmıştır. Günümüzde rölöve-restitüsyon-restorasyon çalışmaları de-

vam eden köşkün mevcut halini görmek isteyenler zaman kaybetmeden ziyaret etmeli. Köşte tabliye altındaki ayakların da bulunan statik problemler ve tabliye üstündeki ana yapısında bulunan gerek-

lilikler sebebiyle kısa bir süre sonra kapsamlı bir restorasyon süreci başlayacak. Bir restorasyon uzmanı olarak bu kapsamda köşkü çalışıp karar mekanizmasında bulunuyor olmak meslek hayatımdaki en büyük gururlardan. Umarım sizde restorasyon süreci başlamadan ve restorasyonu tamamlandıktan sonra ziyaret ederek emeklerimizin sonucunu bizimle paylaşabilirsiniz.

NOTLAR VE REFERANSLAR:

1. Bu tanım Seyfi Arkan'ın Çankaya Hariciye Köşkü Proje Yarışmasında (1933-1934) birincilik ödülü alarak Atatürk'le tanışması ve yakınlık kurması sebebiyle mimarlık tarihçileri tarafından yapılmaktadır.
2. Bozdoğan, S. (2002). Modernizm ve Ulusun Yeniden İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür. Metis Yayınları, İstanbul.
3. Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşivleri: Julien Bryan Yeni Türkiye Belgeseli (www.filmmirasim.ktb.gov.tr).
4. Milli Saraylar Daire Başkanlığı Arşivi, İstanbul.
5. Florya Atatürk Deniz Köşkü, 2021, Aytekin Kılavuz, TBMM Basımevi, İstanbul.
6. Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçılı Atatürk Günlüğü, Prof. Dr. Utkan Kocatürk, 1999. https://atam.gov.tr.
7. Özgür Proje Mimarlık İnşaat LTD. ŞTİ çizim ve fotoğraf arşivi.

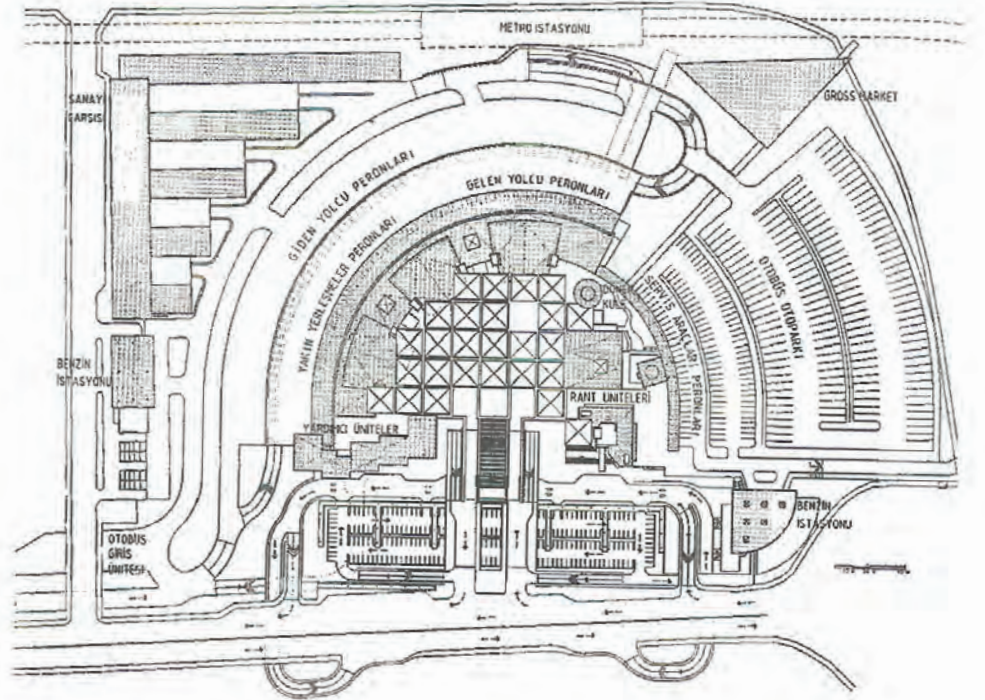
İZMİR OTOGARI'NIN SEYİR DEFTERİ

ŞÜKRÜ KOCAGÖZ

Bu başlıklı yazı Ege Mimarlık Dergisi'nin 99/2 sayısında yayınlandı. 1993 yılında. Yüksel Çakmur döneminde yapılan kapalı zarf açık ihale yöntemi ile yapılan bir konsept proje ihalesi yıllarca unutulduktan sonra Sn. Burhan Özfatura tarafından Devlet Planlama'dan izin alınarak "yap-işlet-devret" usulü ile ihale edildi. İZOTAŞ (İzmir Otobüs ve Terminal İşletmeleri A.Ş., İzmir otobüsçülerinin anonim şirketi) bu ihaleyi çok kısa bir süre karşılığı aldı; yanılmıyorsa 25 yıl gibi. Son aylarda basından biten bu kısa işletme süresinin, covid vb. nedenler ile mahkeme yolu ile 7 yıl daha uzatıldığını okudum.

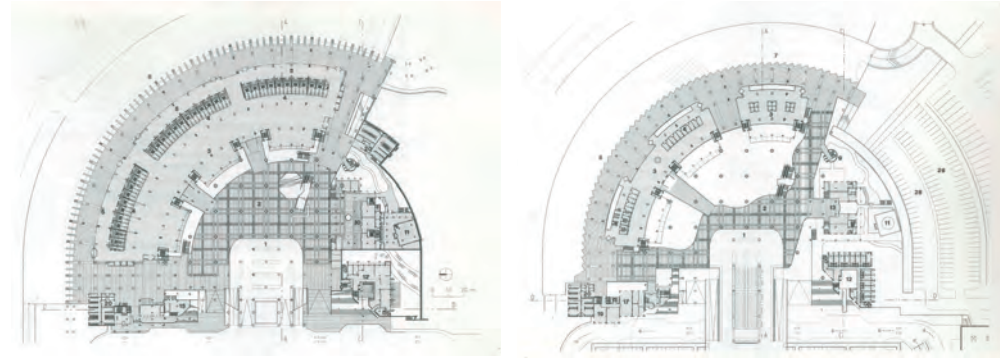
İhale konsept proje üzerinden yapılmış olduğu için inşaat ve tasarım süreci iç içe geçti. Ege Mimarlık Dergisi'ndeki yazı bu sıradışı süreci çok ayrıntılı anlatıyor. Yeniden okuyunca pek çok şeyi unuttuğumu aşılın zorlukları hayretle anımsadım. Ayrıntılar bu yazının konusu değil. Ancak yazı çok önemli bir şeyi anımsatıyor. Çimento Fabrikası'nın karşısındaki bu alan çok uzun yıllar fabrikanın "ham madde" aldığı ve daha sonra "çöp" ile 12-15 metre doldurulmuş bir alan. Otogar bu çöp kaldırılarak otopark katları üzerine oturtulmuş bir yapı. Statik proje Danyal Kubin'in çok iyi bir projesi. Uygulama şantiyede kurulan bir beton santral ve laboratuvarı ile şantiye şefi Cemil Demirci ve Obitaş firmasının büyük özeni ile dökülmüş çok nitelikli bir betonarme yapı. İthal kasetler ile elde edilen bir kaset döşeme. Bu ayrıntıyı, yapının "deprem dayanıksızlığı ile yıkılacağı" söylentileri için, özellikle vurgulama ihtiyacını duydum.

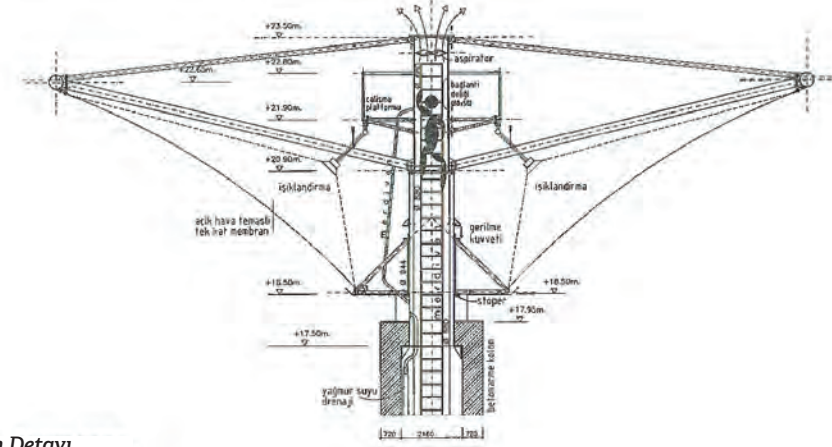
Vaziyet Planı

Bir de binayı yıkarak yerine yapılacağı ilan edilen yeni yarışma projesinin zemindeki büyük sorun olan "çöp yığını" dikkate alıp almadığını sorgulamak için. Bu konuda, basına yansımadığı için hiçbir bilgiye sahip değilim. Yeni yarışmanın nedeninin garajı bir "dağıtım merkezi" haline getirmek için yapıldığını basındaki kısıtlı bilgilerden ediniyoruz.

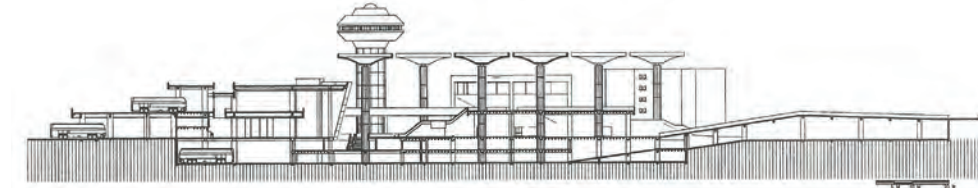
Oysa mevcut yapının altında bir "metro istasyonu bağlantı tüneli" de inşa edilmiş durumda. Acaba artık hatırlayan mı kalmadı? Yapı sağlamlığı ile, mimari kalitesi ile güncel koşullara kolaylıkla adapte edilebilir niteliklerde. En büyük geliştirme "aslına dönmesi" olacak. Zira zaman içinde "üst kat geliş", "alt kat gidiş" olan "hava alanı ana şeması" kullanılmamakta. Üst kat "kırsal alan, yani ilçeler",

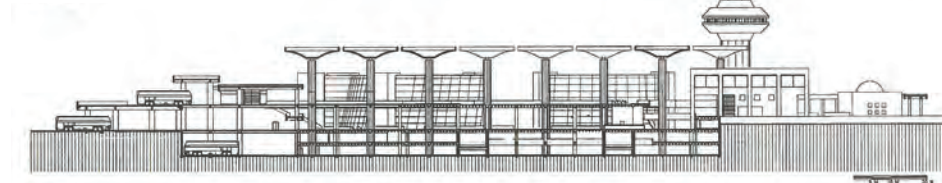
Planlar

Sistem Detayı

A-A Kesiti

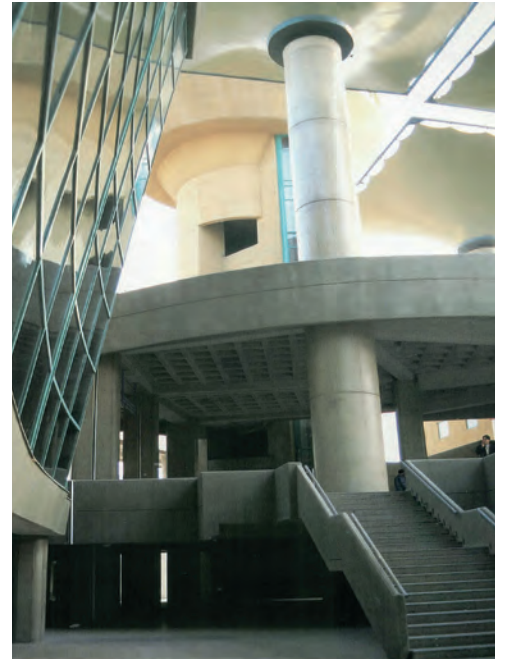
B-B Kesiti

alt kat "şehirler arası" kullanımda. Gelen yolcu, işletmeciler tarafından, ek bir "saçağa" yürümek zorunda bırakılmış. Bu da kullanıcıları çok olumsuz etkiliyor.

İki yıl kadar önce yönetimin isteği ile ve Sevgili Yakup Hazan'ın, hava alanları deneyimini aktarması için, birlikte yerinde bir inceleme yaptık. Çok basit bir yürüyen merdiven ile bütün sorunların çözülebileceğini bir rapor ile işletmecilere sunduk. Artık Merih (Karaslan) aramızda değil. Kendisinin izni ile ilk ruhsatı imzalayan ve onun varislerinin yetkilendirdiği mimar olarak yapının yıkılmasının çok anlamsız ve gereksiz olduğunu biliyorum. Yapıyı yıkmayı düşünenlerin yıkma bedelini bilseler bundan vazgeçeceklerinden eminim. Yıkım bedelinin belki yirmide, otuzda biri bir bütçe ile mükemmel işleyen, yüksek mimari değerde bir yapı hizmet verebilecektir.

NOT:

Yazının ekindeki fotoğraflar Merih'in kendi çektiği fotoğraflar. Çizimler de o günün çizimleri.

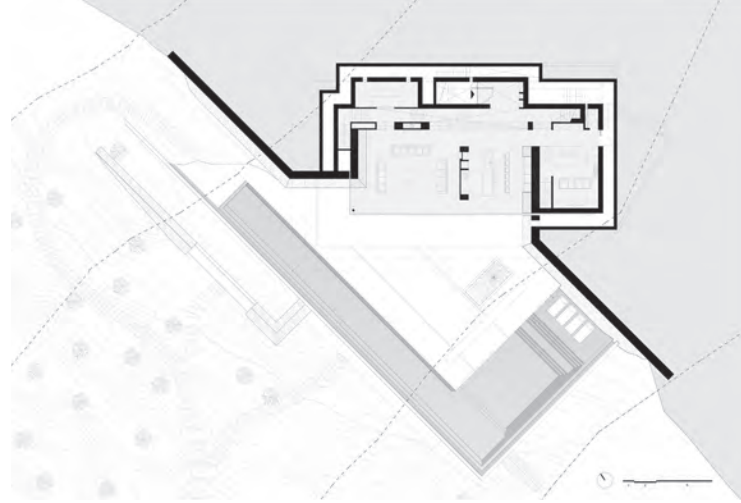

VILLA V

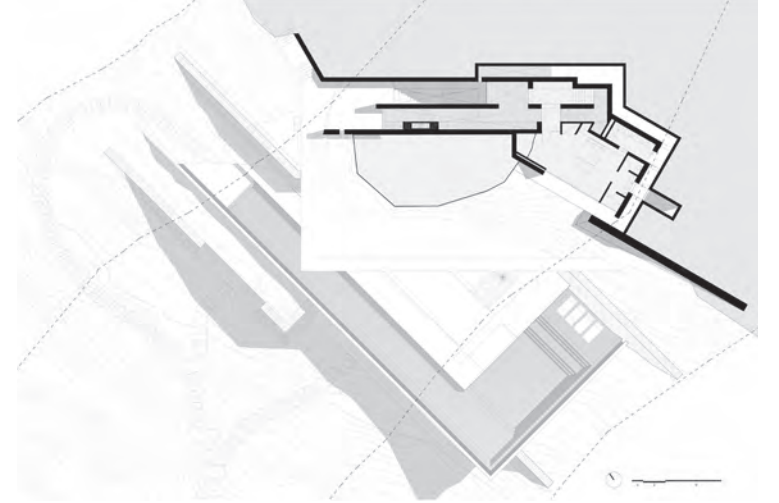
Kuzeybatı Korfu'nun engebeli arazisinin ortasında yer alan ve Aristides Dallas Architects tarafından tasarlanan Villa V, kullanıcılarına manzaraya uyum sağlayan sakin bir inziva mekanı sunuyor.

ÇEVİRİ VE DÜZENLEME: GÜLCE HALICI

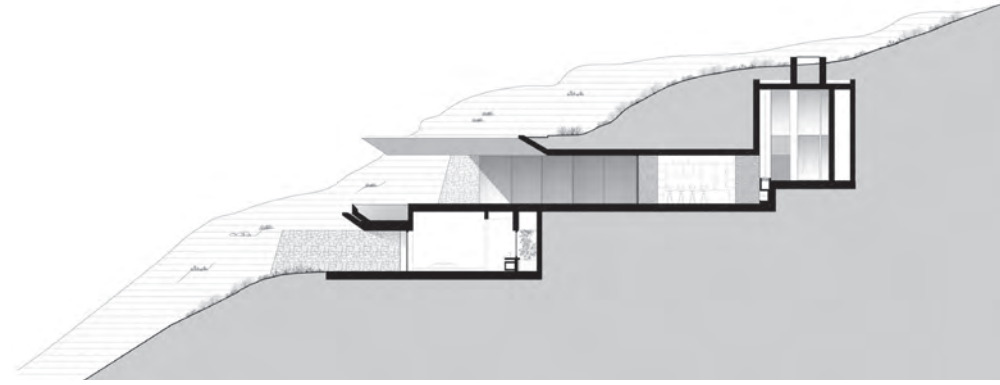
Proje Adı: Twentyfour
Proje Yeri: Korfu, Yunanistan
Tasarım: Aristides Dallas Architects
Proje Ekibi: Antonis Avgerinou, Theodora Bobori, Gerasimos Dimitrellos, Maria Laskou, Spyridon Loukidis, Artemis Panagiotou, Aristotelis Samprovalakis, Dimitris Stataris, Ioannis Vlachos, Aleksandra Zarani
Statik Proje: Dedes – Roditis & Associates Engineers
Mekanik Proje: Antonios Apergis
Tipoloji: Konut
Görselleştirme: Katerina Iakovaki

Giriş Kat Planı

Birinci Kat Planı

Kesit

Yunanistan'ın Korfu Adası'nın dik ve yeşil yamaçlarıyla kusursuz bir şekilde bütünleşen Villa V, doğal unsurlarla çağdaş tasarım ilkelerini yan yana getiriyor. Doğanın özünü yakalamayı amaçlayan ve adanın oluşumundaki jeolojik süreçlerden ilham alan Villa V,

doğanın ve mimarının dönüştürücü gücünü gözler önüne seriyor.

Adanın katmanlarını dönen ve birleşen "beton halılar"a benzeterek form ve işlevin dinamik bir etkileşimini ortaya koyan ya-

pının her katı ayrı bir tabakayı temsil ediyor. Katmanlar kusursuz bir şekilde iç içe geçerek uyumlu bir bütünü oluşturuyor. Arazinin farklı katmanlarından çıkarak çeşitli fonksiyonlara ev sahipliği yapan beton halı konsepti, yapılı çevre ve doğal manzara arasındaki birlikteliği simgeliyor. Deniz manzarasını engellemeden topoğrafyayla bütünleşen yapı, yalnızca iç ve dış mekanlar arasındaki sınırları bulanıklaştırmakla kalmıyor, aynı zamanda kullanıcıları çağdaş mimari unsurlarla etkileşime geçmeye ve doğanın zamansızlığını deneyimlemeye davet ediyor.

Ortak alanların birleşerek Villa V'in odak noktasını oluşturduğu orta katın etrafında stratejik olarak konumlandırılan yatak odaları intim sığınaklar sunuyor. Geniş terasa açılan yaşam alanları, içeri ve dışarı arasında kesintisiz bir akış sunarken yapılı çevreyle doğal çevre arasındaki sınırlar bulanıklaştırılıyor.

Villa V, kullanıcıları geleneksel mimari normları aşan bir mekansal deneyimle kuşatırken, ışık ve gölge yardımıyla yaşam alanlarının pitoresk manzarayla bütünleşmesi, doğayla derin bağlara sahip sürükleyici bir ortam sunuyor.

BUTAN

BERNA TANVERDİ

Butan zamanın, mekanın ve alışageldiğimiz dünya düzeninin dışında, gelenekleri, kültürü ve yerçikimine meydan okurcasına dağların yamaçlarına inşa edilmiş tapınakları ile masalsı bir ülke. Kendi dillerinde ülkenin adı Druk Yul, “Gürleyen Ejderhanın Ülkesi” olan Butan, iki yüz yıl öncesine ait Tibet kroniklerinde ise, “Gizli Kutsal Ülke” ve “Tanrıların Lotus Bahçesi” olarak tanımlanıyor. Çin ve Tibet İpek Yolu ticareti dışında dünya ile hem coğrafi, hem de politik bağları sınırlı olup, 1970’lere kadar yabancıların girmesi yasak olan ülke, içe dönük yapısı sayesinde geleneklerini

koruyabilmiş, toplumsal ve kültürel değerlerini bugünlere kadar devam ettirebilmiş ve artık kapılarını kendini keşfetmek isteyenlere büyük bir zarafet ve güler yüzle açıyor. Himalayaların gizli hazinesi Butan’a, Nepal’in başkenti Katmandu’dan ulaşmak için, sarp kayalık dağların kapladığı Paro Havalimanı’na dünyada çok az sayıda pilotun iniş izni var. Karla kaplı Himalaya Dağları ile bulutların arayüzündeki bu uçuşun en heyecanlı kısmı ise Everest Dağı’nın zirvelerinden geçmek (Resim 2). Ormanlarla kaplı dağların yamaçlarında

kademeli pirinç tarlaları (Resim 3), sarp kayalar, tepeler ve nehirlerle donatılmış yeşilin binbir tonu ile adeta kendi coğrafyasını yaratmış ve içine büyüü bir yuva yapmış olan Butan’ın en büyük şans belki de böyle bir coğrafyada, bu muhteşem doğanın içindeki konumu. Mimari ve sanat yapılarında ve kent yaşamında kendini sergilerken, Budizm’in derin etkilerinin, halkın geleneklerinin ve çevresel faktörlerin izlerini taşıyor. Neredeyse tamamı dağlık olan Butan’ın yemyeşil doğasında, nehir yatağı, vadi girişi veya dağların tepeleri gibi stratejik konumlarda

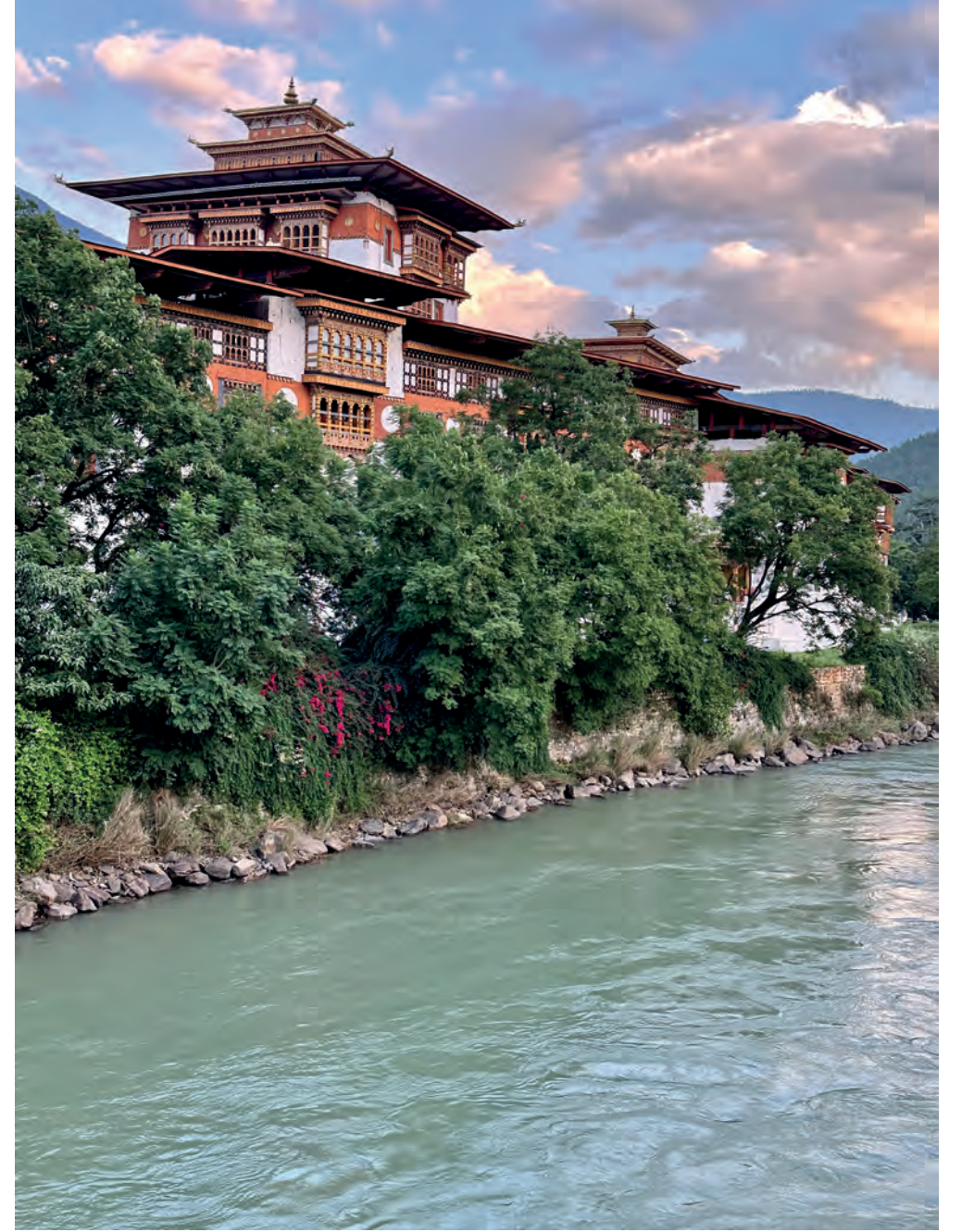

Resim 2. Everest zirvesi.

Resim 3. Dağ yamaçlarında pirinç tarlaları.

heybetle yükselen “Dzong”lar (1), çoğunlukla hem manastır ve kale, hem de hükümet işlerinin yürütüldüğü ofislere ev sahipliği yaparak ülke için sembolik yapılar haline gelmiş (Resim 4). Butan mimarisi, Tibet ve Hindistan mimarisinden güçlü bir şekilde etkilenmiş, erken Butan yapıları ahşap ve taştan yapılmış ve genellikle karmaşık oymalar ve duvar resimleriyle süslenmiş (Resim 5, 6). 17. yüzyılda, ülkede büyük bir inşaat dönemi yaşanmış ve bu dönemde ülkenin dört bir yanına çok sayıda manastır, tapınak ve kale inşa edilmiş. 19. yüzyılda, Butan mimarisinde Batı etkileri görülmeye başlansa da ülke geleneksel mimari tarzını korumayı başarmış ve modern binalarda bile geleneksel unsurların kullanımı hiç bir zaman ihmal edilmemiş. Resim 5. Cephe detayı. Resim 6. Manastır avlusu.

Resim 4. Manastır.

Resim 5. Cephe detayı.

Resim 6. Manastır avlusu.

Resim 7. Ahşap cepheler.

Butan mimarisinde ahşap ve taş temel yapı malzemeleridir. Ahşap, yapıların çerçevesi ve çatısı için kullanılırken, taş ise duvarlar ve temeller için kullanılır. Butan yapıları, çoğunlukla dini semboller ve geometrik desenler içeren karmaşık oymalar ve duvar resimleriyle süslenmiştir. Evlerinin ve tapınaklarının genellikle çok yüksek çatıları vardır. Bu çatılar, kar ve yağmurun birikmesini önlemeye yardımcı olurken aynı zamanda yapıların içine doğal ışık girmesini sağlar. Avlular, Butan evlerinde ve manastırlarda toplayıcı, bir araya getirici bir öğge olarak yer alır. Yapılarla tanımlanan avlular halk için bir toplanma yeri ve dini törenler için meydan işlevini görür (Resim 6, 7). Semboller, derin anlamlar ve inançların masalsı ülkesi olan Butan'da özellikle kale, manastır ve dini yapılar bundan nasibini

fazlasıyla almış. Dini yapılar halkın sadece ibadet ettiği mekanlar değil aynı zamanda sosyal ve kültürel hayatlarının da önemli bir parçası olarak günlük yaşamın odağında yer alıyor. Geleneksel Butan mimarisinin şüphesiz en çarpıcı özelliği, dantel gibi işlenmiş ve renklendirilmiş ahşap cepheleridir (Resim 7, 8). Bu işlemler, özellikle Payab Gochu olarak adlandırılan pencere formlarında, balkonlarda ve cephe çıkıntılarında göze çarpıyor (Resim 8, 9). Kale manastırlarda ise avlularla ana yapıları birleştiren kolonadlarda yine bu çok renkli, işlemeli ahşap cepheler gölge alanlar yaratıyor (Resim 10). Geleneksel Butan evleri, karmaşık ahşap oymaları ve renkli duvar resimleriyle dikkat çekiyor. Butan'ın mimari özelliklerini destekleyen, uzun yılların geleneklerine,

Resim 8. Cephe detayı.

Resim 9. Cephe detayı.

Resim 10. Ahşap kolonad.

Resim 11, 12, 13. Butan geleneksel kıyafetleri.

Budizm'in spiritüel değerlerine dayanarak ve doğal kaynakların sunduğu malzeme çeşitliliğine göre gelişmiş sanatsal birikimi de ülkenin zenginliklerinden. Resim, heykel, ağaç oymacılığı, kağıt yapımı, marangozluk, döküm, metal işleri, bambu oymacılığı, altın ve gümüş işleri, dokuma, nakış, duvarcılık ve deri işleri olarak sayılan on üç geleneksel sanatın öğretildiği kurslar ve okullar oldukça yaygın. Butan'ın kendine özgü bu sanat ve zanaat gelenekleri yapıtlardan, geleneksel kıyafetlere (Resim 11,12,13), ticaretten günlük yaşama pek çok alanda kendini gösteriyor. Dokumacılık, ülkede önemli bir sanat ve Butanlı zanaatkarlar, ince yün ve ipek tekstiller üretmeleleriyle ünlüler. Bhutan'da etnik kıyafetlerin renklerine göre anlamları var; kollarının altından geçirerek boyunlarına bağladıkları bu kumaşın rengi kişinin hangi sınıftan geldiğini gösteriyor. Sarı kral ve dini lider, turuncu başbakan, yeşil hakimler, sıradan kişiler ise beyaz ise beyaz bir kumaşı aynı şekilde bağlıyorlar (Resim 12).

Kaplan Yuvası (Taksang-Lakhang) Manastırı, (Resim 14,15) ikinci Buda Padmasambhava'nın Butan'a bir kaplanın sırtında ulaşarak Budizm inanç ve felsefesini getirdiği ve burada bir mağaranın içinde 3 ay 3 gün 3 saat boyunca meditasyon yaptığı efsanesine dayanarak 7. yy'da yapılmaya başlanmış. Sarp kayaların üzerinde inşaatı 17. yy'da tamamlanmış olan manastır şüphesiz Butan'ın en etkileyici noktası. Bu ikonik yapı, öncelikle konumu, daha sonra altın kaplamalı kubbesi, renkli bayraklarıyla Butan'ın dini ve kültürel simgesi haline gelmiş. Paro Vadisi'nin üst kısmında, deniz seviyesinden 3120 metre yüksekteki manastıra ulaşmak için saatler süren zorlu tırmanışa ardıç, çam ve orman gülü ağaçları sundukları görsel şölen ve kokularıyla eşlik ederken, yapının ihtişamını da artırıyor.

Timpu Tshechu Festivali, halkın inanışlar, semboller ve gelenekler etrafında bir araya geldiği festivallerin en önemlisidir. Festivaler ülkesi Butan'da yıl boyunca devam eden pek çok festival olsa da, Timpu Tshechu bunların arasında en büyük öneme sahip. Ülkenin başkenti ve dünyanın en yüksek rakımlı üçüncü şehri olan Timpu'da gerçekleşen festival (Resim 16,17) üç gün devam ediyor ve tanrıları çağırmak için günler ve geceler boyunca dansedilerek, çeşitli ritüeller yapılıyor. Thimphu'daki Tashichhoe Dzong'un avlularında "Cham dansları" olarak da bilinen maske danslarının herkesi kutsadığına inanılıyor. Bu festivaller aynı zamanda, halkın yıl boyunca hazırlık yaparak, en güzel kıyafetlerini giydikleri ve büyük kalabalıkların tören danslarını (2) izlediği, Budist öğretilerin paylaşıldığı sosyal toplantılardır. Bu rengarenk giyinen maskeli danslar, öncelikle keşişler tarafından

Resim 14, 15. Kaplan Yuvası.

gerçekleştirilir. Kırmızı maskeli dansçılara “atsara” deniyor, atsaralar aracılığıyla, en günahkar kişinin bile eğer Buda’nın öğretilerini izler, onun yolunda giderse aydınlanacağı mesajı iletiliyor (Resim 17). Kişinin ve çevresinin iç huzurunu bozan zihnin beş zehirinden (nefret/kin, arzu, cehalet, kibir ve kıskançlık) kurtulmak için yapılan bu danslar ve festivaller aracılığıyla zengin gelenek ve kültürel çeşitlilik canlı tutuluyor. Trashichho Dzong Manastırı, büyük avlusu ve görkemli yapısı ile her yıl Timpu Tshachu Festivali’ne ev sahipliği yapıyor (Resim 18,19). 1216 yılında inşa edilen yapı, yıkılıp yıkıldıktan sonra, 18. yüzyılda hükümet görevlilerini barındırmak için yeniden inşa edilmiş. Daha sonra hem manastır hem de sivil kuruluşları barındıracak şekilde genişletilmiş. Yapı, Timpu’nun ülkenin başkenti olarak ilan edilmesinden bir yıl sonra, 1962’de ise tamamen yenilenerek genişletilmiş. Halen, ulusal hükümet yapısı

ve merkezi manastır olarak kullanılıyor. Ana yapı tipik Butan manastır yapılarında sık karşılaşılan, köşelerinde yükselen altın renkli çatılı kuleleri ve utse olarak adlandırılan devasa bir merkez kulesi ile olduğundan daha da heybetli görünüyor. Paro kenti Bhutan’ın en refah ve zengin bölgesi olan Paro Vadisi’nde yer alan, deniz seviyesinden yaklaşık 2500 metre yüksekte bulunuyor (Resim 20). Tibet’e giden tek yolun uzun süre içinden geçtiği kent, sayıca yüz elli beşe yakın tapınağı, doğası ve festivalleri ile Butan’ın en önemli şehirlerinden biridir. Kentin en önemli yapısı olan Paro Dzongk, tüm heybetiyle nehir kıyısında yükselen görkemli bir kale manastır. Paro Nehri’ni ahşap bir köprü ile geçerek ulaşılan bu etkileyici yapı rahipler için manastır ve aynı zamanda hükümet idari merkezi olarak kullanılıyor. İç içe geçen avlular etrafında, renkli ve süslemeli kolonadların

yoğun dokusuna hem tezat oluşturan hem de dengeleyen yüksek, beyaz duvarlarla çevrili avluda olmak, tüm dünyadan ayrı olma hissi yaratırken, Budizm öğretilerinin, mitlerinin ve tüm sembollerinin görsel bir şölenini sunuyor. Butan, seyahat boyunca mimarisi, sanatı ve insanlarıyla gizli sürprizler sunuyor; bu sürprizlerden biri de Punakha Vadisi’nde, 17. yy’da kurulmuş ve günümüze dek neredeyse hiç bozulmadan, adeta kendi zamanını durdurarak aynı kalabilmiş bir yerleşim olan Wangdue Köyü. Bhutan yerel mimarisinin tipik evleriyle (Resim 21, 22, 23) zamanda yolculuk yapmak gibi. Wangdue Köyü, kale inşaatı için Hindistan’dan işçi olarak gelenlerin daha sonra aileleri ile yerleşerek oluşturdukları bir köy. Dua bayrakları ve dua tekerlekleri (Resim 24) ile sadece tapınaklarda değil, bazen sokak aralarında veya hiç beklenmedik yerlerde de karşılaşıyor. Butanlılar için

Resim 16. Timpu Tshachu Festivali.

Resim 17. Atsara.

inançların ve spiritlet değerlerin ve bu değerlerin sembollerinin sadece ibadet mekanlarında değil, günlük hayatın da ayrılmaz bir parçası olarak, yaşamın merkezinde olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. Butan’da ve Nepal’de Tibet’te de olduğu gibi oldukça yaygın olan dua bayrakları, beşli bir seri olmak koşuluyla mavi, yeşil, kırmızı, sarı ve beyaz renkteler (3). Mandala, Resim 25) sadece dini öneme sahip yapılarda değil, pek çok yüzeyde karşımıza çıkan sembolik öneme sahip daieresli figürlerdir ve Sanskritçe’de “çember” anlamına gelir. Kelimenin kökenine bakıldığında, “Manda” enerji veya öz, “La”

Resim 18, 19. Trashichho Dzongk.

Resim 20. Paro.

Resim 21. Wangdue Köyünden bir konut.

Resim 22. Wangdue Köyü.

Resim 23. Budist rahipler.

ise kap kavramını ifade eder; mandala ise “enerjiyi saklayan kap” olarak tanımlanabilir. Mandala geometrik formları ve ahenkli renkleriyle dikkat çekerken evrenin tamamının temsildir. Geometrik şekilleri çevreleyen ve tüm evreni de içinde barındıran bu dairesel figürdeki tüm formlar evrenin farklı gerçeklerini tanımlarken, Hinduizm ve Budizm’de ritüel ve meditasyon amacı ile kullanılan sembollerdir. Mandalada yer alan ana form dairenin merkezinde bulunan evrendeki tüm yönlerin hem çıkış, hem de buluşma noktasıdır ve zamanın da menşeidir. İnanışa göre bu sembolik merkezi tohumun içinden bir güç fışkırır ve

sonrasında bu güç büyüyüp evrene dağılır. Mandalanın kalbinden, birliğin içinden enerji ve bilgeliğin yayıldığına inanılır. Sanskritçede “kutsal merkez” anlamına gelen mandala aslında her şeyin birbirine bağlı olduğunun görsel bir temsildir. Renklerin ve geometrinin içiçe geçerek yarattığı bu ahenkli formlar aslında bu bilgi olmadan da aynı hissi yaratıyor gözden kalbe doğru. Mandalanın, bilinçaltında saklanan gerçeklerin açığa çıkartılmasına da araç olduğuna ve meditasyonlar sonrasında gerçek bir dışa vurum ve aydınlanma yaşattığına inanılıyor. Butan yaygın inanışlarında, ışık ve ateş

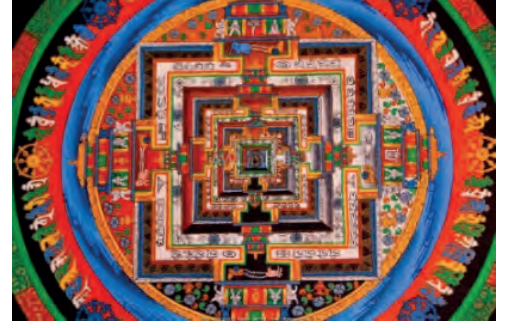
cahilliğin karanlığına karşı bilginin sembolü olarak karşımıza çıkıyor. O nedenle ışık ve ateş aydınlanma yolunda, Lambaların Duası’nda şiirsel olarak ifade edildiği gibi karanlığı aydınlatan ve ruhsal aydınlanmayı sembolize eden bir öneme sahip: **Lambaların Duası (4):** “Kaçınılmaz sırrın yüce mandalasına girerek Aydınlanmanın yolunu aynı öz olarak aldım; Samsara’nın (5) büyük uçurumuna düşmeyeyim, Ne arzu ve nefretin taşlı geçitlerinde doğayım,

Resim 24. Dua tekerleği.

*Ne de yanlış görüşlerin bakır kazanına fırlatılayım,
Ne de duyguların acımasız mızrağını duyayım;
Ancak mükemmel ruhani dostumdan Kutsal bağlarla bana bağlı ruhani kardeşlerimden,yaşamın gücünden Bu ve gelecek tüm yaşamda Asla ayrılmayayım ve bu bağların derin konsantrasyonu aracılığıyla Birlikte on seviyeyi başarıyla tırmanalım. Ölüm anında, vücudumu değiştirme zamanı geldiğinde Tekrar Samsara’nın derin uçurumuna düşebilirim;
Ama bu lambaların saf ışığıyla*

aydınlanma kapısını açarak, Uyaniş sahiplerinin ayak izlerini takip ederek Zihnimi her şeyi kapsayan aydınlık düzeyinde arındırarak Kaçınılmaz aydınlanma düzeyine kendiliğinden ulaşabilirim.” Timpu Chorten Anıtı, ülke için dini ve manevi öneme sahip bir yapı ve meditasyon yapmak için kullanılan bir stupadır (Resim 26). Günümüzde daha çok dini törenlerde ve festival zamanlarında yoğun olarak kullanılmakta. 1974 yılında tamamlanan yapı, 2008’de yenilenerek genişletilmiş. Bulunduğu konumda yeşillikler içinde bembeyaz yükselen yapının etrafında dönülerek iba-

Resim 25. Mandala.

Resim 26. Timpu Chorten Anıtı.

det ediliyor. Dairesel bir plana sahip olan anıt, beyaz renkli duvarları ve altın tepe süslemeleri ile geleneksel Butan sanatının inceliklerini yansıtıyor. Kuensel Phodrang, Butan’ın başkenti Timpu’da yer alan, ikinci Buda Guru Padma-sambhava’ya ithaf edilmiş bu devasa Buda heykeli 50 metre yüksekliğinde, bronzdan yapılmış ve altın yaldızla kaplanmış (resim 27, 28). Buda’nın oturduğu tahtın içerisinde bir yoga ve meditasyon salonu yer alıyor. Ayrıca barındırdığı 125.000 adet Buda heykeli, anıtın bulunduğu şehrin nüfusundan daha fazla. Dochula Geçidi, bu eşsiz coğrafyanın dağları eteklerinde, Punakha Nehri’nin kıvrımlarını takip ederek ulaşılan 3100 metrede, Timpu kentinin araçla ulaşılan en yüksek noktasında konumlanmış olan Dochula Geçidi’nde, 108 adet chorten sislerin arasından adeta birer mücevher gibi yükselerek etkileyici bir ortam yaratıyor. Timpu’yu Punakha’ya bağlayan bu geçit, Himalaya Dağları’nın muhteşem manzaralarının en net görülebildiği yerlerden biri. Punakha Dzongk, ülkenin en büyük ve en eski ikinci manastırıdır ve aynı zamanda “Mutluluk Sarayı” olarak bilinir (Resim 31,32). 1637-1638 yıllarında, Pho (baba) ve Mo (anne) nehirlerinin birleştiği yerde yapılmış olan saray 1955 yılına kadar ülkenin idari merkezi olarak hizmet vermiş. Sarayın üç avlusundan, üçüncüsü ana tapınağa ve ulusal hazinelere ev sahipliği yaptığı için en önemlisi kabul ediliyor. Ayrıca avlusunda Buda’nın hayatını tasvir eden

Resim 27, 28. Buda Heykeli.

Resim 29, 30. Dochula Geçidi.

duvar resimleri, rengarenk süslemeleri ve ahşap oymalarıyla çok etkileyici olan bu manastırın, nehir kıyısında yükselerek, arka plan dağların yamacındaki konumu ihtişamını daha arttırmış. Simtokha Dzongk, Butan'ın ilk kale manastırı, 1629'da inşa edilmiş ve ülkenin en büyük dil öğrenme enstitüsü olarak hizmet veriyor (Resim 33). Kelime anlamı "gizli ilahilerin koruyucusu" olan Simtokha Dzongk, başkent Timpu'nun yakınlarında yer alır. Hem askeri hem de dini amaçlar için kullanılmış olan kale, geleneksel Butan mimarisinin belirgin özelliklerini taşıyor. Beyaz renkli taşlarla yapılmış sağlam duvarları içinde, kültürel mirası koruyan ve yücelten sanat eserleri-ne ev sahipliği yapar.

Butan mimarisi, sanatı, geleneklere ve değerlere bağlı yaşam şekliyle günümüzde belki de en iyi korunmuş, en özüne sadık kalabilmiş ülkelerden biri (Resim 34). Bu özgün ve kendine has ülkeyi diğer tüm ülkelerden ayrılan önemli ve ilginç özellikleri var; Butan'da, devlet kurumları arasında gerçek bir "Mutluluk Bakanlığı" bulunuyor ve brüt milli gelir yerine; iyi yönetim, sosyo-ekonomik gelişme, kültür ve çevrenin korunmasını değerlendiren Brüt Milli Mutluluk (BMM) katsayısı dikkate alınıyor, "gayri safi milli hasıla" yerine "gayri safi milli mutluluk" kavramı kullanılıyor. Ayrıca, dünyada tükettiğinden fazla oksijen üreten tek ülke olan Butan, çevresel duyarlılık konusunda dünyaya örnek olacak durumda. Sigara içmenin ağır koşulları olan ülkede plastik poşet yok denecek kadar az kullanılıyor. Budizm sadece dini hayatı değil günlük hayatı da çok etkiliyor; Sekiz Aşamalı Asil Yol, en önemli Budizm öğretilerinden biridir. Bu öğreti, tüm Budist okullarında temel öğreti olarak küçük yaşlardan itibaren içselleştiriliyor. Sekiz aşamalı asil yol, Buda'nın belirlediği "Dört Yüce Gerçek" in (6) sonuncusu ve Nirvana'ya ulaşılan, acıları sona erdiren yol olarak kabul edilir. Budizmde, acıdan ve ıstıraptan kurtulmanın ancak bu sekiz yol sayesinde olacağına inanılır: Gerçek bilgi, doğru zihniyet, doğru söz, doğru davranış, doğru yaşam biçimi, gerçek çaba, gerçek dikkat ve gerçek uyanıklık.

Yeşilin her tonuyla kaplı dağların zirvelerinde adeta mücevher gibi konumlanmış manastır, kale ve tapınaklarıyla bu büyümlü krallığın insanlarını tanıdıkça bu masalsi hisler sadece görsel imajlarda kalmıyor; halkın çevreye duyarlı, huzurlu ve güler yüzüyle hep özlenen, aranan bir güzelliğe bürünüyor. Yitirmekte olduğumuz değerlerin dünyanın öteki ucunda var olduğuna tanıklık etmek, savaşıla-

Resim 31, 32. Punakha Dzongk.

Resim 33. Simtokha Dzongk.

Resim 34. Butan geleneksel mimarisi.

rın olduğu bu dünyada bir böceği dahi öldürmeyen, tüketimin yönettiği günümüzde tüketilmemeyi başarabilen, adeta kötülüğe dirençli bir halkın ülkesi Butan. Hayatla kavga eden insanların çevresinde ve ülkesinde olmak istemeyenler için belki de dünyadaki en eşsiz ülkelerden biri; huzur ve barış öyle içselleştirilmiş ki, konuşmadan hissediliyor. Aslında mutlu kentin tanımı çok basit; göz göze gelince birbirine gülümseyen insanların yaşadığı yerler ve Butan tam da böyle bir ülke.

NOTLAR:

1. "Dzong", kale ve manastır formunda Budist tapınakların yerel dildeki karşılığıdır ve bu yapılar, Butan mimarisinin en önemli yapılarıdır.
2. Bhutan festivallerinin en önemli dansları: Ölü yakma, alanların efendileri dansı, maske dansı, guru Rinpoche'nin sekiz tezahürü, geyiklerin dansı, 21 siyah şapka ve korkunç tanrıların dansıdır.
3. Mavi, gökyüzü ve rüzgarı; yeşil, suyu; kırmızı, ateşi; Sarı toprağı ve beyaz da havayı simgeliyor. Bazen de Doğu, Batı, Kuzey, Güney ve Merkez olmak üzere beş ana yönü ifade ediyor. Ayrıca bayrakların üzerine basılı zenginlik, bolluk, bilgelik dilekleri içeren dua metinleri var. Ahşap bloklar oyulup, metinler üzerlerine yazılıyor ve bu el yapımı damgalar kullanılarak bayrakların üzerine baskı yapılıyor.
4. Lambaların Duası sırasında, genellikle mantra ve duaların yanı sıra kutsal alevin yakılması da yaygındır, Budist inanışa göre ruhun aydınlanmasını temsil eder.
5. Samsara, Sanskrit kökenli modern dillerde dünyayı temsil eder. Hinduizm ve Budizm gibi dinlerde ise reenkarnasyon döngüsünü anlatan bir kavramdır.
6. Budizmde dört gerçek: Birinci gerçek, Dukkha: acı, hayatın ve varoluşun bir parçasıdır. İkinci gerçek, Samudaya: acıların kaynağı arzu ve isteklerdir. Üçüncü gerçek, Nirodha: istek ve arzular bırakılırsa acılar sona erdirilebilir. Dördüncü gerçek, Magga: acıların sona erdirilmesinin yolu sekiz aşamalı Asil Yol'dan geçer. Bu sekiz aşamalı yolun ise; doğru kavrama, doğru düşünce, doğru söz, doğru eylem, namuslu kazanç, doğru çaba, uyanıklık ve doğru konsantrasyon olduğuna inanılır.

Serbest Mimar Magazine – Issue 52**CONTENT SUMMARY**

52nd issue of our magazine meets you with its interesting and rich content.

The “Desktop” section contains a selection of projects that have not been completed or are still in progress. You can find the projects of add Office, Özer\Ürger Architecture, Şanal Arc and Yanardağ Architecture in this issue.

The “From SMDs” section offers you news from the events and activities of the Turkish Free Architects Associations.

The “Collar Picture” section presents memorial articles written about Yalçın Oğuz, who have passed away in recent months, Tanju Kaptanoğlu and Özcan Altaban.

The “Good Things” section includes the news on “XIX. National Architecture Exhibition and Awards” and “New Term Central Board of Directors Following 49th Ordinary General Assembly of the Chamber of Architects” as well as the articles of Hasan Özbay titled “About XIX. National Architecture Exhibition and Awards 2024” and of Ahmet Tükel titled “Does Assuming You Get Wiser As You Age Give You the Right to Win Awards?”

The “New” pages include Antalya Necropolis Museum designed by Erkal Architecture, Zeytinburnu Mosaic Museum designed by Nun Architecture, Beyazıt Square Urban Design Project designed by UrbAr Urbanisation and Architecture Office and Neurom (Neuroscience and Neurotechnology Excellence Joint Research and Application Centre) designed by Kumru Alpaydın.

15th article of “Trips to Modern Architectural Works” series edited by Prof. Dr. Figen Kivılcım Çorakbaş addresses “A Representative Building of Modern Architecture by Seyfi Arkan ‘Atatürk’s Architect’: Florya Atatürk Sea Mansion” written by Buse Baloğlu Yelken.

The “Failure to Protect the Modern” section contains the article “Log Book of Izmir Bus Terminal” written by Şükrü Kocagöz.

You can find Villa V project designed by Aristides Dallas Architects on the “From the World” pages and the article of Berna Tanverdi titled “Bhutan” on our “We were there” pages.

Журнал «Свободный Архитектор» - 52-е издание

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

52-е издание нашего журнала встречает Вас интересным и насыщенным содержанием.

Раздел «Рабочий стол» содержит подборку проектов, которые еще не завершены или находятся в процессе реализации. В этом выпуске Вы найдете проекты «Адд Офис», «Архитектура Озер/Ургер», «Архитектура Шанал» и «Архитектура Янардаг».

В разделе «От СМД» Вас ждут новости о событиях и деятельности турецких ассоциаций свободных архитекторов.

В разделе «Изображение воротника» Вы можете найти мемориальные статьи, написанные о Ялчине Огуз, Танжу Каптаноглу и Озджане Алтабан, которые ушли из жизни в последние месяцы.

В разделе «Хорошие вещи», помимо новостей «XIX Национальная архитектурная выставка и премии» и «Новый срок Центрального совета директоров после 49-го очередного общего собрания Палаты архитекторов», опубликованы статьи Хасана Озбай «О XIX Национальной архитектурной выставке и премии 2024 года» и Ахмета Тюкель «Дает ли предположение, что с возрастом ты становишься мудрее, право на получение наград?».

На страницах раздела «Новое» - Музей некрополя Анталии, разработанный «Архитектура Эркал», Музей мозаики Зейтинбурну, разработанный «Архитектура Нун», проект городского дизайна площади Беязыт, разработанный бюро урбанизации и архитектуры «УрбАрх», и Нейром (Совместный центр исследований и применения нейронаук и нейротехнологий), разработанный Кумру Алпайдын.

В 15-й статье серии «Экскурсии по современным архитектурным произведениям» под редакцией профессора, доктора Фиген Кывылджым Чоракбаш, статья Бусе Балоглу Йелкен «Представительное здание современной архитектуры Сейфи Аркана, «архитектура Ататюрка»: Морской особняк Флорья Ататюрк».

В разделе «Неспособность защитить современность» Вы можете прочитать статью Шюкрю Коджагёз «Журнал регистрации автобусного терминала в Измире».

52 مجلة المهندس المعماري الحر - العدد

ملخص المحتوى

يوافقكم العدد الثاني والخمسون من مجلتنا بمحتواه الشيق والثري

يحتوي قسم “سطح المكتب” على مجموعة مختارة من المشاريع التي لم تكتمل أو التي لا تزال قيد التنفيذ في عددنا هذا يمكن ان تجدوا مشاريع اد اوفيس اوز غور اوغار للهندسة وشانال ارج و يانار داغ للهندسة المعمارية

في قسم “من SMD”، تلتقي بكم أخبار من فعاليات وأنشطة جمعيات المهندسين المعماريين الحرة التركية.

في قسم “صورة الياقة”، يمكنك العثور في قسم “صورة الياقة” على مقالات تأبينية كتبت عن بالتشين أوغوز وتانجو كابتانوغلو وأوزجان ألتابان الذين وافقهم المنية في الأشهر الأخيرة.

في قسم “الأشياء الجيدة”، أخبار “المعرض والجوائز الوطنية

التاسعة عشر للعمارة” و “مجلس الإدارة المركزي الجديد بعد الجمعية العمومية العادية التاسعة والأربعين لغرفة المهندسين المعماريين” بالإضافة إلى مقال حسن أوزباي بعنوان “حول معرض وجوائز العمارة الوطنية التاسع عشر لعام ٢٠٢٤”، ومقال أحمد توكل بعنوان “هل افترض الحكمة مع التقدم في العمر يعطي الحق في الفوز بجائزة؟”

وتشمل الصفحات “الجديدة” متحف أنطاليا نيكروبوليس الذي صممه شركة إركال للهندسة المعمارية، ومتحف زيتون بورنو للفسيفاء الذي صممه شركة نون للهندسة المعمارية، ومشروع التصميم الحضري لميدان بيازيت الذي صممه مكتب أورب أركار للهندسة العمرانية والعمارة، ومركز نيوروم (مركز التميز في علم الأعصاب والتكنولوجيا العصبية المشترك للأبحاث والتطبيقات) الذي صممه كومرو ألبايدين.

في المقالة الخامسة عشر من سلسلة “رحلات إلى الأعمال المعمارية الحديثة” التي حررها الأستاذ الدكتور فيغن كيغليشيم تشوراكباش، كتب بوسي بالوغلو ولكن مقالاً بعنوان “مبنى تمثيلي للعمارة الحديثة لسيفي أركان “مهندس أتاتورك المعماري”: قصر فلوريا أتاتورك البحري».

في قسم “الفشل في حماية الحديث”، يمكنك قراءة مقال “دفتر سجل محطة إزمير للحافلات” الذي كتبه شوكورو كوجاغوز.

يمكنكم الاطلاع على مشروع فيلا V الذي صممه أريستيدس دالاس للمهندسين المعماريين على صفحات “من العالم” ومقال بيرنا تانفيردي بعنوان “بوتان” على صفحات “كنا هناك”.